

A

sopronyi magyar kir.

állami főreáliskola

18-ik évi

É R T E S Í T Ő J E

1892–93.

K ö z l i:

S a l a m i n L e o,

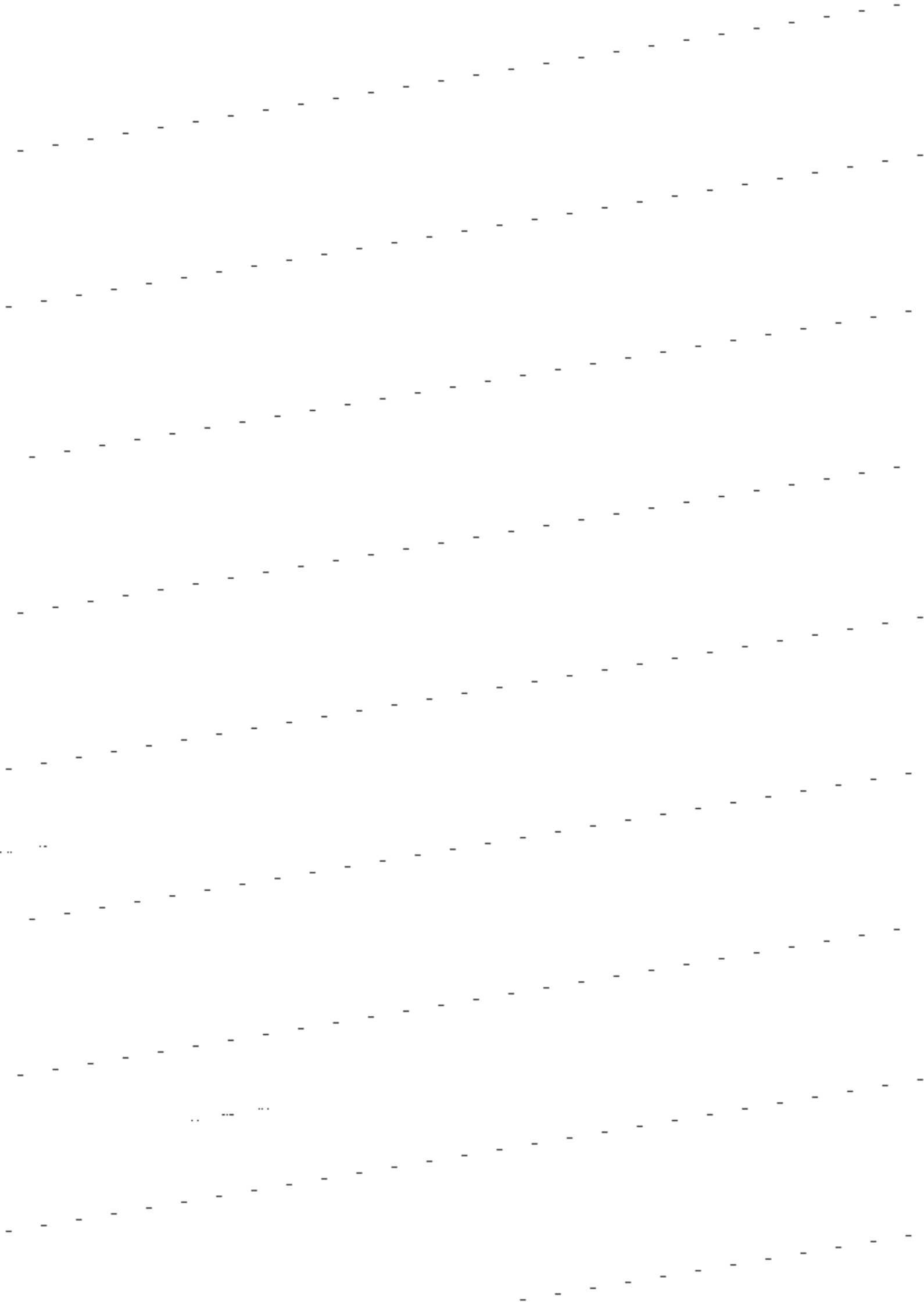
kir. igazgató.

Soprony,

Nyomatott Litfass Károly könyvnyomdájában

1893.

I.

A középiskolák önképzőköréről.

Az önképzőkörnek oly fontos szerepe van a középiskolában, hogy valóban megérdemli a behatóbb méltatást.

Sokszor képezte már szakférfiak körében a megvitatás tárgyát az, hogy mi módon szerveztessék az önképzőkör a célnak legmegfelelőbben, sőt az is, hogy egyáltalán jogosult-e fenntartása. E két kérdéssel szándékozom behatóbban foglalkozni, még pedig első sorban az utóbbival.

Senki sem tagadhatja, hogy középiskoláink ma már sokkal magasabb színvonalon állanak, mint egy-két évtizeddel ezelőtt. Ez tény, de emellett szomorú igazság az is, hogy ma kizárólag csak tanítanak a középiskolákban és nem nevelnek egyszersmind. A tanárok legnagyobb része — tisztelet a kivételeknek — nem tartja összeegyeztethetőnek, hogy előadása közben a növendékeknek ne csak az eszével, de a kedélyével is foglalkozzék, ne csak ismereteivel, de érzelmeivel is törődjék. Lám pedig mennyire összefügg az érzelem az értelemmel. Én nem is képzelek valódi tudást a kedély működése nélkül. A tanárnak — azt tartom — a tanítással egyenértékű feladata a kedélyképzés. Tanítás előtt és tanítás közben folyton tekintettel kell lennünk az ifjak lelkiületére, ébren kell tartanunk és lebilincselnünk kedélyvilágát.

Az ifjak lelke megmérhetetlen kincses bánya, melyből, mennél jobban műveljük, annál értékesebb drágaköveket aknázhathatunk. Legfontosabb tehát, ha maradandó hatást akarunk gyakorolni, az ifjú lelkéhez férközni s azt mintegy varázshatásunk alá hozni. Eötvös is azt mondja: »Félig sem oly fontos az, mit tanítunk gyermekeinknek, mint az, hogy tanítjuk.« — A mit az iskolában tanultunk, annak legnagyobb részét elfelejtjük, de a hatás, melyet egy jó oktatási rendszer szellemi tehetségeinkre gyakorol, megmarad.

A középiskolai tanár nevelő hatásához nincs szükség a méltóságra, de arra igenis, hogy tanítványai tiszteljék s bizalommal viseltessenek iránta s legfőképen, hogy szeressék.

Ha előadásaink közben semmi mást nem csinálunk, mint tanítunk, akkor bizony e czélt el nem érjük.

Eszmék és érzelmek világában kell állandóan élni az ifjúnak; ezek vonzzák őt, erősítsék és napról-napra emeljék. — Munka legyen a tanuló ifjak életeleme. Becsesebb tőkét az ifjú nem vihet magával az életbe, mint a munka szeretetét.

A legtöbb ember szerencsétlensége az életben onnét keletkezik, hogy sokan tanuló korukban nem tanulták kellőkép méltatni a munkát s a komoly kötelemeket.

A munka nemcsak biztos eszköze az anyagi és szellemi erők kifejlesztésének, nemcsak el nem veszithető gazdagsága az embernek: de vigasztalása a szerencsétlenségben, biztos óvszere a testi és lelki elpuhulás ellen is.

Nos, ezekben látom indokolva a középiskolákban az önképzőkörök létjogosultságát. Először, mert szükséges, hogy az iskola minden eszközt megragadjon, melylyel jótékony hatást gyakorolhat az ifjak kedélyvilágára, másodszor szükséges, hogy ha lehet, gyönyörködtető módon is megkedveltesse a tanulókkal a munkát, a folytonos tevékenységet. Sőt a munkának ilyenén való megkedveltetésével hazafisághoz is szoktatjuk az ifjakat. Mert korunkban már csak az lehet igazi hazafi, a ki tisztességes módon a lehető legtöbbet dolgozik. Munkájával emelő hatással van honfitársaira s hasznára válik hazájának.

Nem szándékozom ehelyütt az önképzőkörök történetével foglalkozni, mert ez külön és még befejezetlen tanulmányom tárgyát képezi. Nem említem fel azokat az igazán érdekes adatokat, a miket külföldről, ha nem is szorosan vett önképzőkörök-, de rokon intézményekről szereztem. Nem tárgyalom, hogy nálunk a multban egyik-másik iskola történetében minő nevezetes szerepe volt az önképzőkörnek.

Mindezekkel nem szándékozom most többet foglalkozni, már csak azért sem, mert a szükséges adatok nem állanak még mind rendelkezésemre; de körvonalozom azt az önképzőkört, a melyet én helyes irányúnak s feladata magaslatán állónak tartanék.

Az önképzőkör rendeltetése első sorban az legyen, hogy segítse az ifjakat az irodalom oszloposainak behatóbb megismerésében. Jean Paul, a nagy nevelő a klasszikusok fontosságát így

ecseteli: »A mostani emberiség feneketlen örvénybe süllyedne, ha az ifjuság a régi nagy idők és nagy emberek csendes templomán át nem vándorolna a későbbi élet piaczára.« — Ez erkölcsi szempont mellett természetesen nem kisebbedhetik a szellemi nyereség sem. Ezzel korántsem akarom kicsinyelni az irodalmi előadások hatását; csak azt állítom, hogy ez előadásoknak hathatós támogatói lehetnek az önképzőkörök. Az iskolában a tárgyhalmaznál fogva sem foglalkozhatunk egyes kiváló írókkal olyan behatóan, amint ezek azt megérdemelnék. De meg sok tekintetben hiányzik az iskolában az öntevékenység varázsa is. Emelő az nagyon az ifjúra, ha tapasztalja, hogy a maga szorgalmából, önkéntes munkálkodással jutott finomabb izléshez, erőteljesebb ítélőképességhez, szélesebb látókörhöz, mert ezeket eredményezi az irodalom jeleivel való behatóbb foglalkozás.

Ez alapon képezze tehát tárgyát az önképzőköri munkálkodásnak: jeles írók kiváló műveinek együttes, minden irányú tárgyalása, ezekről esetleg írásbeli tanulmányok készítése. Az írásbeli tanulmányok — nézetem szerint — annál jobb hatásuak, mennél szűkebb térre szorítkoznak. Tanulmányos tárgya lehet még az önképzőkörnek az írók élete. A költők életrajzát lírai költészetük úgyszólván teljesen megvilágítja, mert a költő beléjük önti egész érzelmi és akarati világát. E foglalkozás különösen gazdagítja a képzeletet is.

Itt emlitem meg a nem csekély fontosságú szavakat, egyáltalán a szónoki előadást. Ennek sokféle haszna van. Az ifjú belemélyed tanulás közben a költő gondolatvilágába; magával ragadja a hév, a lelkesedés. Költői benyomások vésődnek emlékébe és termékenyítik meg lelkét. Költő nyelvezetet tanul. Szép előadáshoz, nemes magatartáshoz szokik. Kíváncsi még az erre alkalmas prózai művek betanulása és előadása — a szónoki gyakorlottság elsajátításához.

Lényeges azonban, hogy a tanuló a darabok választásában ne legyen magára hagyatva. Gondos ujjmutatás szerint haladjon s a vezető tanár a legbehatóbb megfigyelés és a mindenütt nyilvánuló hajlamok tekintetbe vételével jelölje ki a szavalandó műveket; sőt ne csak a szavalókra, de a hallgatókra is gondoljon, s az írókban, műfajokban kellő, rendszeres változatosságra törekedjék.

Határozottan kíváncsi, hogy az önképző-egyesület működési körébe tartozzék a klasszikusok óvatos tárgyalása. Eltekintve a formai tökéletességtől, a nyelv gazdagságtól, mérhetetlen becsü eszmei emelkedés az, mit e tárgyalás maga után von. Fejleszti a szép iránt való fogékonyságot az ifjúban, »szemléletében plasztikára, gondolkodásában következési képességre tesz szert.«

Ezzel szemben nem szabadna figyelmen kívül hagyni azon maradandó becsű és az írói világot is nagyobb mérvben foglalkoztató irodalmi műveket sem, a melyek a jelenben látnak napvilágot és az iskolai előadások tárgyát már ez okból sem képezhetik.

Szintén az önképzőkör célja legyen az irodalom jelesei mellett a történelem kiváló alakjainak ismertetése is, még pedig egyrészt a jellem-, másrészt a hazafias érzelmek fejlesztése szempontjából. Itt sem tartom elkerülhetőnek, hogy a rég mult idők nagyjai mellett a közel jelenben elhunyt s kiváló szerepet vitt hazafiak életére is vessünk világot, természetesen a legnagyobb óvatossággal.*) Semmi sem álljon azonban távolabb a kör működésétől, mint a politikai tüntetés.

A magyar nemzeties gondolkodást és érzést kell fentartani az ifjagnál. Jeles emberek példáiból tanulja meg az igazi hazaszeretetet, azok küzdelmes hűségéből s honfiúi jelleméből nyerjen lelkesedést s tetterőt a kötelességek teljesítéséhez, szóval így készüljön az élet méltó feladataihoz.

A kötelességteljesítés és a hazafias munkálkodás oly magas színvonalára kell emelkedni mai napság minden egyesnek, a minőn régebben talán csak egyesek állottak a legkiválóbb egyéniségek közül. A hazaszeretetet manapság nem annyira életünk feláldozásával, mint inkább önzetlen, önmegtagadó s a haza javára irányuló munkássággal mutathatjuk be. És ez a legnehezebb módja a hazaszeretet gyakorlásának, mert igen gyakran öntudatunk nemes megnyugvásánál egyebet érte jutalmul nem várhatunk. Az ifjúi hév, lelkesedés: ez már jóformán divatját multá. Hová tűnt a spártái, római és a régi magyar lelkesedés!?

Nemes feladata az is az ifjúsági körnek, hogy a kellő kritikával való lelkesedést éleszsze az ifjakban. — Az eszményi foglalkozás körében életre kel a léleknek az a drága gyöngye, jellemének az a szép vonása, melyet idealizmusnak neveznek. Ez emeli magasabb színvonalra az egyént, ez adja meg az ifjúságnak azt a nemes kiváltságot, hogy a tényeket nem pusztán csak a siker és a kézzel fogható haszon szempontjából ítéli meg, hanem azoknak belső értéke és eszményi jelentősége szerint. Idealizmus nélkül olyan az ifjú, mint a kert virág nélkül.

Az önképzőkör további célja legyen az érintkező modor nemesítése. Szinte csodálatos, hogy erre minő csekély súlyt helyezünk az

*) Ezen elvből kiindulva tartottam célirányosnak az idén a vezetésem alatt álló ifjúsági körrel megünnepeltetni a mult évben elhalt Baross Gábor emlékét, azon férfiút, ki bár a jelen embere volt, elvitázhatatlanul mintaképe lehet a fiatalságnak úgy is, mint a munka embere de meg úgy is, mint hazafi.

iskolában tanítás közben. Az önképzőkörben számtalan alkalma nyílik a tanulónak ellesni jobb modorú társaitól a helyes érintkezést, a művelt fellépést; és éppen az által, hogy szabadabban, fesztelenebbül érintkezhetik, fegyelmezi jobban önmagát, nehogy ez irányban megszólásnak, esetleg visszatetszésnek vagy kedvezőtlen kritikának tegye ki magát.

Tehetségtiszteletet is tanul az ifjú az önképzőkörben. A míg az iskolában azt inkább csak a tanárnál tapasztalja, itt ő maga is gyakorolja; sőt megszokja ostromozni a mellétekinteteket, ha ilyenek jönnek számba egyesek működésének bírálataánál.

Nemes demokratiát is visz magával a tanuló az ifjusági körből. Azt kell tapasztalnia, hogy egyedül a tehetség és szorgalom nyer méltányolást, elismerést.

Szándékosan teszem utolsó helyre a kör feladatai közt az önálló dolgozatok készítését. Az erre fordított idő a tanulónál a legtöbb esetben kárba veszett. Nem azért, mivel a legtöbbnél hiányzik a tehetség, de mert nincs meg a kellő előkészültség. Sokan — paedagogusok is — azt tartják, hogy egy azon időközben lehet önállóan is dolgozni és az előtanulmányokat megszerezni. Ez képtelenség. Éppen úgy, mint a méh nem készítheti a mézet azalatt, a míg az anyagot gyűjti. Nem csupán az a baj, az e fajta munkálkodásnál, hogy a munkások üres dolgokat puffogatnak, hanem, hogy a kellő tájékozottság nélkül eltompítják finom érzéküket, megromtják sokszor annyira, hogy jóvá sem tehetik műizlésüket, mielőtt az tulajdonképen kifejlődött volna. Ezért állítom, hogy a tehetséghiány nem a főbaj, sőt ez, ha a kellő előképzettség meg van, ha már önkritikával tud valaki dolgozni, nem is akadály arra, hogy dolgozzék, kísérleteket tegyen; mert ez, ha egyéb haszonnal nem járna is, javítja a stilusát, fegyelmezi a gondolkodását.

A fiúknál különösen a verstermelés terén tapasztalhatjuk az erő nélkül való erőltetést. De hát csoda-e? Nem. Hiszen tavasszal tán a veréb is kísérletet tesz a dalolásra. Csak óvatosságra kell inteni az ifjakat. Tanuljanak, olvassanak egy-két évig előbb verseket, mikor azt hiszik, hogy már ők termelhetnek. Béklyós lábbal ostromolják a Parnasszust, hová szárny nélkül felemelkedni nem lehet. Ámde ezek csak afajta »Tisza virágok«, — tavasz évadján szaporák, de nagyon rövid életűek.

Összefoglalva a mondottakat, az önképzőkör hivatása, célja legyen: az irodalom és jeleseinek tanulmányozása; a történelem, de kiválóan a magyar történet és nagyjainak tanulmányozása, hogy ezek életfolyásából, honszerelmet s lelkesedést merítsenek; az idealizmus ébresztése és ápolása, az

érintkezési modor nemesítése, a tehetségtsztelelet és a nemes demokratia. Röviden: *az ész és szív működésének okos irányítása.*

Igen ám, de ehhez kormányos is kell! Még pedig ügybuzgó, tapintatos és munkás kormányos.

Áttérek tehát a vezető fontos és nehéz feladatára. Alig képzelek fáradtságosabb, de egyszersmind magasztosabb és hálásabb foglalkozást egy tanárra nézve a tanításon kívül, mint az önképzőkör vezetését.

Szándékosan nem tértem ki az önképzőkör feladatának részletezésénél azon számtalan visszaélésekre és kinövésekre, a melyek hazánkban különböző tanintézetek önképzőköreinél divatoznak. De nem hallgathatom el ehelyütt, sőt határozottan el kell ítélnem azt az eljárást, a mit pedig sok helyen követnek, hogy a tanulók maguk választják tanár-vezetőjüket. Ismerek intézetet, hol valóságos korteskedések folynak s a tanulók tanárjaikat egy nyilvános rostán rázzák keresztül s kimustrálják őket, mint a lyukas mogyorót. Már ez bizony nevetséges és pädagógiai szempontból megengedhetetlen. Én tehát azt tartom helyesnek, hogy az önképzőkör vezetésére vagy a tanár maga jelentkezzék a tanári tanácskozás alatt, vagy lehetőleg az illető óhaját figyelembe véve az igazgató nevezze ki a kör-vezetőt; még pedig kívánatos, hogy ne egy évre, hanem hosszabb időre. Mindenesetre olyan vállalja el e tiszteket, a ki kedvet és hajlamot érez magában arra, hogy komoly odaadással tanulmánya tárgyává tegye e fontos intézményt, olyan, aki nemcsak tanár, de nevelő is, s végül olyan, a ki igazán tapintatos ember.

A vezetéshez nem elég a tehetség, — ernyedetlen kitartás és munkaszeretettel kell vezetni a kör működését és — a mi igen lényeges — az illetőnek az ifjak feltétlen bizalmát kell élveznie.

»Mint a növény virága, úgy az emberi szív legszebb tulajdonai csak meleg érintésnél nyílnak meg« mondja Eötvös. Nagyon igaz. Mint a virág a napsugártól tápot nyer, megnyílik, diszeleg és nagyobbra nő: úgy a tanár tapintatos melegsége és szeretete folytán megnyilatkozik az ifjú szíve a legszebb formában és általa emelkedik.

A jellemképzés lévén a kör egyik feladata, természetes, hogy erre nézve is a vezető tanárnak kell az irányzónak lenni. Minthogy az iskolának nem csupán az a czélja, hogy a törvényeknek engedelmeskedő polgárokat neveljen, hanem erkölcsi jellemeket is, kik önmaguknak törvényei; s minthogy az önképzőkörben föltétlenül szabadabban mozog az ifjú, jobban érvényesíti egyéniségét: a körvezetőnek a legnagyobb tapintattal kell őt kormányoznia, vezetni és erkölcsi motivumokkal ellátni.

Ezért nem szabad kiméletlenül uralkodnia és tekintélyt követelnie; ennek magától kell jönni. Ehelyett bátorítsa, kimélje és tisztelje az ifjúban az embert, hogy becsületérzése erősödjék.

Az erkölcsi cselekvés fő kriteriuma a tudatosság. A vezetőnek mindenkor igazságosnak és humánusnak kell lenni, hogy az ifjakat erkölcsi tudatosságra ébreszsze.

A tekintélyét sem kell félténie azzal, ha nyájasságával bizalmat ébreszt maga iránt. Tekintélyt szerez neki önként képzettsége, szellemi fölénye, következetes igazságszeretete és művelt modora. Ez utóbbi szinte kiváló fontossággal bír; mert ha művelt embereket akarunk nevelni, természetesen első sorban magunknak kell művelteknek lenni. A művelt hangot kell meghonosítani a kör ülésein. Olyan az, mint a tiszta, üde levegő a szobában — ha egyszer megszoktuk, szinte éltető elemünkké válik.

A működés irányítása is egyik főfeladata a vezetőnek. Ennek sokféle módja lehet. A vezető tanár szerény komolysággal, mintegy javaslatképen hozza elő tervezetét s ilyen módon ad biztos irányt a kör munkásságának. Számításba kell vennie a tanulók munkálkodási hajlamát és aztán e hajlam s a kijelölhető munkakör között kell összhangot létrehozni. Azt a körvezető például sohse engedje, hogy a forrás-tanulmányoknál az ismeret terjédelme teherként nehezedjék az ifjú alakító képességére. A tanuló csak annyi forrásmunkát, csak annyi anyagot dolgozzék fel, a mennyit tökéletesen átérezhet s így egyéni képességével átalakíthat. A feldolgozásnál a lehető legtökéletesebb formai szépséget kell kívánni.

Rá kell mutatni, hogy mily termékenyítő hatással van az észre és szívre egyaránt a nyelvek tanulmányozása s hogy a nyelvnek minden szabálya a szellemi életnek visszatükrözése, legerősebb, de legnemesnbb fegyvere a nemzeti szellemnek. — Minő elszomorító tapasztalat az, a mit a középiskolát végzett tanulók nyelvi készségéről szerezhethünk. Igen sok közülök anyanyelvét sem tudja kellően kezelni. Egyik törekvését képezze tehát a körvezetőnek, hogy a szép, tiszta és választékos stílus elsajátíttassék. E célból remekírókat kell olvastatni és azokból a nyelvi és gondolati szépségeket, a gondolatok kifejezésének világosságát, helyességét és szabatoságát kell megtanulniok.

Ezekkel kapcsolatosan említem fel a szóbeli előadásokat. Ezek is nagy képző erővel hatnak a lélekre, s különösen a képes kifejezések megtermékenyítik az ifjú képzeletét. Még pedig ne csak a verses műfajok adassanak elő, de szóbeli előadásra alkalmas prózai művek is. Ez előadások bírálata a lehető legbehatóbb legyen s ezért az előre kijelölt bírálók, de maga a

körvezető is előzetesen tanulmányozzák az előadásra kerülő műveket. Így aztán nemcsak a szavalatok lesznek tanulságosak, de a rá vonatkozó bírálatok is.

Ezzel korántsem merítettem ki az önképzőkör működésének kérdését, csak rá akartam mutatni a helyes ösvényre, a melyre a körvezető terelheti az ifjakat.

Mindenesetre ezeket tartom az önképzőkör működése súlypontjának és nem az önálló dolgozatok készítését. Nem mondom, hogy ezt egészen figyelmen kívül hagyjuk, de előbb óvatosságra és kellő előkészületekre buzdítsuk az ifjúságot.

Még egy fontos momentumot nem akarnék figyelmen kívül hagyni. Megbecsülhetlen erkölcsi haszonnal járna, ha az önképzőkör ülésére — mely havonta egyszer, legfeljebb kétszer volna tartandó — a kör vezetőjén kívül néha az igazgató és a tanári testület többi tagjai is megjelenének.

Megjelenésükkel egyrészt érdeklődésükről tanuskodván, fokozottabb tevékenységre lelkesítenék az ifjúságot, másrészt pedig a szerzett benyomások hatása alatt üdvös és termékenyítő eszmecserét folytathatvának utólag a körvezetővel. »Több szem többet lát« elvénél fogva megtennék jóakaró megjegyzéseiket. Azon kívül, hogy egy példát hozzak fel, egyszer-másszor közérdekű természettudományi kérdések népszerű fejtegetésével is foglalkozhatnék az ifjúság, — önként értetődik az illető szaktanárok jelenlétében. — Így lenne az önképzőkör igazán az, a mire hivatva van: önkéntes, lelkes ifjak iskolája, az iskola hathatós támogatója!

A vezető minden év alakuló tanári értekezletén mutassa be az önképzőkör, tehát az ifjúság szabad munkásságára vonatkozó tervezetét. Ezt a tanárok valamennyien a legnagyobb érdeklődéssel meghallgatván, megfontolásuk tárgyává tegyék. Sőt tulzottnak látszik, de tényleg igen üdvös eljárás volna az, ha a vezetőnek ez írásban is benyújtott elaboratumot szorosítanák és minden tanár kapna belőle egy példányt. Így alkalom adatván a behatóbb gondolkozásra, a legközelebbi tanári értekezleten minden tanár megtenné észrevételeit, kibővítenék, módosítanák a tervezetet. Megbeszélnék az egész évre szóló munkásságnak nemcsak irányát, de lényegét is.

E megbeszélés tárgyát képeznék az ünnepélyek rendezése és a pályadíjak is. Az ünnepélyek morális értékét emelendő kíváncs volt, ha mindig egy-egy tanár is közreműködnék valamilyen irányban; az azonban elengedhetetlen — nézetem szerint — hogy az ilyen ifjúsági ünnepélyen az egész tanári kar megjelenjék. — A pályatételek szintén tervszerűen

állapitassanak meg. Méltányos és talán a tanárok szerény anyagi viszonyaival is megegyeztethető volna, ha a testület is tűzne ki évente a maga nevében egy-egy pályadíjat. Az ifjúsággal szemben tanusított érdeklődés és jóakarat megteremné szép gyümölcseit!

Végezetül egy indítvánnyal állok elő, a melyet tisztelettel és őszinte lelkesedéssel ajánlok vallás- és közoktatásügyi miniszterünk és az összes középiskolák figyelmébe. A hazai középiskolák önképzőköreinek vezetői, — hozzájuk csatlakozván az érdeklődő tanárok — tartsanak egy országos értekezletet az önképzőkörök egyöntetű, okszerű szervezése ügyében!

Minő megbecsülhetetlen tapasztalatok, mennyi üdvös eszme kerülne ott felszínre. Nem mondom én, hogy ott egy olyan mintázatot állapítsunk meg, a melytől eltérni a világért sem lesz szabad. De ha megjelölnők azon irányelveket, a mikre csakis sokoldalú tapasztalat és beható tanulmány vezethet, az önképzőkört magasztos hivatásának színvonalára emelnénk.

Szeretem hinni, hogy igénytelen szavaim visszhangra találnak s ha mélyen tisztelt kartársaim szintén latba vetik súlyosabb szavukat, el fogjuk érni a célt, mert hiszen:

»— Ha jó a cél, mit feltűzél magadnak:
Akadnak akkor biztos eszközök!«

Kende Ferencz.

II.

Elvégzett tananyag.

a) Rendes tantárgyak.

I. OSZTÁLY.

Magyar nyelv. a) Olvasmány: 1. Próza: Közmondások és szólások módok (mondattanilag rendezve). Nem úgy verik a cigányt (Dugonics). A ló és a szarvas (Vitkovics). Noé és a szőlőtő (Tóth). A fősvény (Kazinczy). Egy apa és három fia (Herder után). A két buzakalász. Munkásság a jólét alapja. A fegyver nem való gyermek kezébe. A tölgyfa. Mária Terézia és az ifju Vukassovich. Az utazók. (Fáy). A koldus gyermek (Jókai). A három testvér (Fáy). A hálás oroszán. Görög istenek. A görögök másvilága. A török. Perseus. Herakles 12 hőstette. Herakles és Deianeria. Herakles halála. Theseus. Hun mondák. A csodaszarvas és a hölgyrablás. A hunok vándorlása nyugatra. A hadisten kardja. A katalauni ütközet. Buda halála. Aquileja megvívása. Etele és Leo pápa. Etele halála és temetése. A hun birodalom felbomlása. Csaba. — 2. Költemények: (emlézve) Az anya és gyermeke (Jám-bor). Isten hozzád (Bajza). A megfagyott gyermek. (Eötvös). Éji látogatás. (Gyulai). Hadnagy uram (Gyulai). A tintás üveg (Petőfi). Szózat. (Vörösmarty). Hymnus (Kölcsy). Az óriás lányka (Chamisso után Gyulai.)

Írásbeli dolgozatok: Kéthetenként, részint a nyelvtani szabályok begyakorlására, részint helyesírási gyakorlatok.

Tankönyvek: Ihász-Barbarics: Magyar nyelvtan. Tomor-Váradi: Magyar olvasókönyv I. rész. — Heti óra 6. Tanár: Paulay Ödön.

Német nyelv: a) Olvasmány: 1. Prózai. Die Freunde in der Noth. Der grosse Hund. Das Eichörnchen des Apothekers. Aufrichtigkeit ist Gott angenehm. Das Vögelein. Der Dieb. Der Igel und der Maulwurf. Der Esel. Der Fuchs und Krebs. Der hörnene Sigfried, Wie Siegfried die Kriembild befreite. Die Wichtelmänner. Die Sonne. 2. Költemények

(emlézve:) Das Schwert (Uhland.) Das taube Mütterlein (Halus). Die Türkenpfeife (Pfeffel). Wind und Sonne. (Herder). Jung Siegfried (Uhland). Die Wandelnde Glocke (Goethe). Morgenlied (Hoffmann v. Fallersleben). Des Knaben Berglied (Uhland),

b) **Nelvtan:** Olvasás, írás. Beszéd- és mondatrészek. Névelő, főnév, melléknév, névmás és számnév ejtegetése. Melléknév fokozatai. Az ígéről általában. Igeidők, módok, szám, személy. Segítő igék; sein, haben és werden ragozása. Erős és gyenge igeragozás. Fordítási gyakorlatok magyarból németre. Írásbeli dolgozatok: Kéthetenként, részint fordítás magyarból németre, részint helyesírási gyakorlatok: másolás, tollbamondás és emlékezetből leírás.

Tankönyvek: Fleischacker-Kárpáti: Német nyelvten. Felsmann: Deutsches Lesebuch I. része. Heti óraszám: 4. Tanár: Páulay Ödön.

b) **Nyelvtan:** Szóhangok. A mondat és részei. Beszédrészek. Főnév, Alanyi, helyviszonyragok és különféle körülményragok. Tulajdonságnév és fokozása, Számnév. Névmások. Határozó szók. Igék nemei. Igemódok, igeidők, szám, személy. Igeragozás alakjai. Alanyi és tárgyi ragozás. Ik-es ragozást, Kéttövű igék. V-n végződő igék. Személytelen igék. Rokonalaku és rokonértelmű szók. Viszonyszók. Indulatszók. Szóképzés. Szóösszetétel.

Földrajz: Tananyag. Földrajzi előismeretek. A magyar királyság, az osztrák császárság és a többi európai államok ismertetése, különös tekintettel a természeti viszonyokra.

Tankönyv: Cherven-Schneider földirata I r. Heti óraszám: 3. Tanár: dr. Mika Károly.

Számten: Tizedes szám és mértékrendszer. Számteni műveletek tizedes számokkal. Számok oszthatósága; legnagyobb mérték, legkisebb. k. többes. Közönséges törtek és műveletek. Különnevezetű számokkal való műveletek, időszámítás. Tankönyv: Dr. Császár Károly: Számten. Heti óraszám 3. Mally Nándor.

Természetrajz: A fontosabb gyümölcsformák és a házi állatok szemléltető ismertetése. A fenyők. Az emberi lakások közelében és a mezőkön tartózkodó emlős állatok Viritó növények ismertetésével a virágos növények testrészei. Eredeti állatok és a házi szárnya:ok. Europa néhány fontosabb növénye és állata. Tankönyv; Állat- és növényten. Báthory Nándor I. kötet. 1889. (Lampel K.) Heti óraszám: 2. Tanár: Dr. Wallner Ignác.

Rajzoló geometria: a) Mértan. Az egyenes és görbe vonal. Műveletek körökkel. A szög mérése. Két szög viszonya. Háromszögek. Négy- szögek. Sokszögek. Szimmetria. A sokszög, kör, ellipszis. Hasonlóság. Területmérés. b) Rajz: Párhuzamosan az elméleti tanítással a tankönyvben feltüntetett anyag. Tankönyv: Kiss I. E. Geometriai alaktan elemei. Heti óraszám 5. Mally Nándor.

II. OSZTÁLY.

Magyar nyelv: a) Olvasmányok: I. Próza: 1. A gonosz mostoha. 2. Nagy Lajos mint életmentő. 3. Xerxes. 4. Xerxes hadserege. 5. Thermopylaei csata. 6. Salamini ütközet. 7. Plataeai ütközet. 8. A mykalei győzelem. 9. Xerxes halála. 10. Széchy Dezső. 11. A békák és egerek harca. 12. A szt. bernhardi kolostor és ebei. 13. A nádorfehérvári diadal. 14. A mohácsi vésznap. 15. Fontosabb találmányok a középkorban. 16. Strucz-vadászat. 17. A kenyérmezei diadal.

II. Költemények: 1. Szilágyi Erzsébet. 2. A jávorfáról. 3. Hunyadi. 4. Hunyadi László. 5. Kont. 6. Mátyás, a szántó.

b) Nyelvtani tananyag: Bevezetésül általános ismételése az első osztály tananyagának. Különösen a mondat és szókötés, fő- és mellékmondatok, coordinatió, subordinatió, a coord. és subordin. kötő-szók ismételésével és használatával. Ige és ragozása, különösen a rendhagyó igék. Szóképzés, szóösszetétel. Szóvonzat, szó-egyeztetés. Szórend. Helyes írás szabályai. Írásjelek használata. Rövidítések. Folytonos elemzés alapján általános ismételése az egész grammatikai anyagnak.

c) Írásbeli dolgozatok, havonként kettő: 1) Háziak: 1. Másolás. 2. Coordinációk és subordinációk írása. 3. Az ősz (leírás). 4. A kenyérmezei diadal (elbesz). 5. Karácsony (leírás). 6. Leíró levél. 7. A kutya (leírás). 8. Sopron vidéke (leírás). 9. A rózsza (leírás). 10. Adott subordinatio elemzése.

2) Iskolaiak: 1. A tél (leírás). 2. Intő levél. 3. A gólya (leírás). 4. A delejtű. 5. Hunyadi László, prózában. 6. A hazug. 7. Szilágyi Erzsébet (elb.). 8. Értesítő levél. 9. A tavasz (leírás). 10. Nagy Lajos, mint életmentő (elbeszélés).

d) Tankönyvek: Olvasókönyv Tomor-Várady II. r.; Nyelvtan: Ihász-Barbarics legújabb kiadás.

e) Heti óraszám: 5.

f) Tanár: Dr. Kárpáti Károly.

Német nyelv. a) Olvasmányok: 1) Próza: 1. Der Prozess. 2. Der kleine Friedensbote. 3. Rothkäppchen. 4. Betrug schlägt den eigenen Herrn. 5. Der Fuchs und der Bock. 6. Der Adler und das Huhn. 7. Geschichte von Cyrus. 8. Alexanders Jugendjahre. 9. Seine Erziehung. 10. Alexanders Thaten und Feldzüge. 11. Alexanders Tod. 12. Die Tonnen.

2) Költemények: 1. Der Postillon. 2. Schwert und Pflug. 3. Die Forellen. 4. Der grosse Krebs. 5. Der kleine Gerngross. 6. Der Vater und seine 3. Söhne.

b) Nyelvtani tananyag: Az I. osztály tananyagának általános ismételése. Különösen: az egyszerű és összetett mondat, a mondatrészek, a név- és igeragozás, kivált a rendhagyó igék ragozása, a prae-positiók, kötőszók és használatuk, magyarra való fordításuk. Szórend. Helyeírás. — Szótag elválasztás. — Rövidítések. — Elemzés alapján ismételése az egész grammatikai tananyagnak.

c) Írásbeli dolgozatok havonként kettő: 1) Háziak: 1. Másolás. 2. Tollba mondás. 3. Fordítás. 4. Kérdések és feleletek (ford.). 5. Der Wald (kis leírás). 6. Die Schule (rövid leírás). 7. Die Sparsamkeit (adott szöveg fordítása). 8. Der Garten (leírás). 9. Az ibolya (leírás). 10. A lusta.

2) Iskolaiak: 1. Másolás. 2. Tollbamondás. 3. Összefüggő szöveg fordítása a tanultakból. 4. Fordítás (példák a rendhagyó igék használatára. 5. Összefüggő szöveg fordítása. 6. Részlet Cyrus történetéből (ford.). 7. Folytatás. 8. Részlet Nagy Sándor történetéből (ford.) 9. Der betrogene Teufel (elbeszélés emlékezetből). 10. Kérdések és feleletek (fordítás).

d) Tankönyvek: Olvasókönyv: Felsmann Lesebuch II. rész, Fleischhacker Dr. Kárpáti Német nyelvtan.

e) Heti óraszám: 4. Tanár: Dr. Kárpáti Károly.

Földrajz. Tananyag: Ázsia, Afrika. Amerika és Ausztrália általános leírása, különös tekintettel a természeti viszonyokra.

Tankönyv: Cherven-Schneider földirata II. r. Heti óraszám: 3. Tanár: Dr. Mika Károly.

Számítan. Tárgy: Fogásos és korlátozott pontosságú számvetés. Az arányosság. Az arányok és aránylatok. Az olasz gyakorlat. Százalékszámítás. A százalékszámítás gyakorlati alkalmazása.

Tankönyv: Számítan a középiskolák alsó osztályai számára Dr. Császár Károlytól. II. rész. Heti óra: 4. Tanár: Stuppacher Lajos.

Természetrajz. Tananyag: Majmok, uszólábuak és erszényesek. Madarak. Hüllők. Kételtűek. Puhatestűek. Izelt lábuak. Férgesek. Ürbélűek. Véglények. Erdei fák és bokrok.

Tankönyv: Bátori természetrajza II. r. Heti óraszám: 2. Tanár: Dr. Mika Károly.

Mértan és mértani rajz. Tárgy: A térelemek. A testek leírása. A testek összehasonlítása alak és kiterjedésre nézve. A testek felületének és köbtartalmának kiszámítása. Testek rajzolása a tengelyrendszer segítségével.

Tankönyv: A geometriai alaktan elemei. Kis Jánostól II. rész. Heti óra: 5. Tanár: Stuppacher Lajos.

III. OSZTÁLY.

Magyar nyelv. a) 1. Olvasmányok: Gondolatok. Az ős áldása. Mesék. Szeresd a hazát. Látogatás a bihei fejedelemnél. Bethlen Gábor mint fejedelem. Betlen Gábor halála és jellemzése. I. Rákóczy Ferencz és Zrinyi Ilona lakodalma. A trencsényi vereség. Tatárjárás. Kutler veszedelme. Zűravarok a magyarok közt. A mohi veszedelem. A király bujdosik. A városok pusztulása. Perikles és kora.

2. Költemények (betéve): Rákosi szántó a török alatt. Szondi. Hegyeskő. Mikes. Pipás kántor. Szent sir.

b) **Tananyag:** Hangtan és helyesírás. Igetan. Névrágok és névutók. Beszédrészek. Képzők. Szóösszetétel. Szóegyeztetés. Szóvonzat. Szórend. Írásjelek. Polgári ügyiratok.

c) **Írásbeli dolgozatok** 2 hetenkint 1: Leírások, elbeszélések, fordítások, polgári ügyiratok.

Tankönyv: Ihász-Barbarics: Magyar nyelvtan. Tomor-Váradi Magyar olvasókönyv III. r. Heti óraszám: 3. Tanár: Fleischhacker M. Fridolin.

Német nyelv. a) 1. **Olvasmányok:** Der Herbst. Der Winter. Philipp von Mecedonien. Alexander der Grosse. Alexander und Diogenes. Alexander in Gordium. Die Erde und Sonne. Die Planeten. Die germanischen Götter, ihre Welten und Werke. Wilhelm Tell. Das Wunder.

2. **Költemények (betéve):** Die Zweige auf dem Baum. Das Glück von Edenhall. Der Sänger. Gebet während der Schlacht. Der Pilgrim vor Sct Just. Mein Vaterland. Lied eines Armen. Das Johannismwürmchen.

b) **Tananyag:** Nyelvtan: Mondattan (rendszeresen), helyesírási szabályok. Rendhagyó és erős igék. Synonimák.

c) **Írásbeli dolgozat** 2 hetenként 1. Fordítások magyarból németre a tananyag köréből.

d) **Tankönyv:** Fleischhacker-Kárpáti, Német nyelvtan. Felsmann. Deutsches Lesebuch III. r. Heti 3 óra. Tanár: Fleischhacker M. Fridolin.

Francia nyelv. a) 1. **Olvasmányok:** Préparation à la guerre. On sacrifie Iphigénie. Le Petit Chaperon Rouge. Le Petit Poucet.

2. **Költemények (betéve):** Les saisons. Le Petit Pierre.

b) **Tananyag:** Az írásjelek és betük. Avoir et être, rendes igék I. II. és IV. osztálya. Névrágózás. Article partitif. Kérdő alak. Számnevek. Névmások. A többes szám rendhagyóságai. Körülírt igeragozás. Különlegességek az igeragozásban. A melléknév nőnemű alakja. A melléknévek fokozása. A főnevek neme.

c) **Írásbeli dolgozatok** hetenként 1. Fordítások.

Tankönyv: Hofer: Módszeres francia nyelvtan. Salamin Leo: Francia olvasmányok. Heti 5 óra. Tanár: Fleischhacker M. Fridolin.

Történelem. **Tananyag:** A magyarok bejövetele előtti népek hazánkban. A magyarok története a legrégibb időktől napjainkig. Magyarország és Ausztria viszonya.

Tankönyv: Gaal Mózes és Helmár Ágost: Magyarország Története. Heti óraszám 3. Tanár Bella Lajos.

Számтан. Összetett hármasszabály. Kamat számolás. Határidő számolás. Arányos osztás. Elegyítő szabály. Lánczszabály alkalmazva az arany és ezüstneműek értékének kiszámítására. Váltók és értékpapírok.

Tankönyv: Dr. Császár Károly: Számтан. Heti óraszám 3. Tanár: Mally Nándor.

Fizikai földrajz. **Tankönyv:** Dr. Schmidt Ágost, Fizikai Földrajz.

A főbb erők: Gravitatio, cohaesio, adhaesio, affinitas. Halmaz állapot. Melegség. Hang. Világosság. Magasság. Elektromosság. A föld mind világtest. A földgömb szárazsága, vize és légköre.

Tankönyv: Dr. Schmidt Ágoston: Fizikai földrajz. Heti óra 3. Tanár: Salamin Leo.

Mértan és Mértanirajz. Tananyag: Constructiv planimetria: Az egyenes vonal. A szög. A háromszögek. A négyszögek. Sokszögek. Arányosság. Hasonlóság. Területconstructiók.

Tankönyv: Constructiv planimetria. Kiss E. Jánostól. Heti 2 óra Tanár: Stuppacher Lajos.

IV. OSZTÁLY.

Magyar nyelv. Olvasmányok: Prózai: Erdei kunyhó, Jókai. A mai Róma, Grube után. Kárpáti kép, Jókai. A mókus Paszlavszky. Az erdő egyik bohóca, László K. gróf. Coriolanus és anyja. Arany János, Dr. Tóth.

Költemények: Toldi, Arany Jánostól (3 ének könyv nélkül be-tanulva). Tompa Mihály. Coriolan, Tárkányi B. — Himfy szerelmeiből, Kisfaludy S. Ez a falu, Népdal. Hol jártál violám, Népdal. Cserebogár, Népdal. Te vagy, te vagy barna kis lány, Petőfi Sándor. Szilágyi és Hajmási-ból, Gyulai Pál. A magyarokhoz, Berzsenyi. Bucsú, B. Eötvös I.

Stilisztika: A stil fogalma: 1. A stíl grammatikai sajátosságai: világosság, szabatosság, magyarosság. A stil phonetikai sajátosságai: a szavak, kifejezések jóhangzása. A stíl aesthetikai sajátosságai: a) az érzelem nyilatkozási formái, b) az értelem nyilatkozási formái. — Költői és prózai stíl.

Verstan: 1. A hangsúlyos (magyaros) versek: Ütemes sorok, rím, versszakok. 2. Az időmértékes (idegenes) versek.

Írásbeli dolgozatok: Havonként egy-egy iskolai és házi. Iskolai: Toldi I. énekének tartalmi kivonata. Toldi I. énekének stílist, elemzése. Toldi III. énekének tartalmi kivonata. Karácsony. Bencze jelleme. Mátyás anyja. Arany Toldijának rövid tart. ismertetése. — Házi: A szüret. Toldi II. énekének tart. kivonata. Arany János. Toldi IV. én. tart. kiv. A tél. Vörösmarty anyja. Toldi VI. énekének tart. kivonata. Toldi anyja.

Tankönyvek: Dr. Dengi J. Magyar stilisztikája és Verстана, Olvasmányok a stilisztikához. — Heti óra: 3. Tanár: Kende Ferencz.

Német nyelv. A rendszeres nyelvtan ismétlő áttekintése. A német verstan elemei.

a) Olvasmány: 1. Próza: Der Argonautenzug v. Dielitz. Der Einsiedler u. der Bär v. Grimm. Die Hochjagden zu Ozora v. Feszte-tich, Lykurg s. Vermögenseintheilung u. Bürgererziehung v. Grube. Die Erfindung der Buchdruckerkunst v. Dingelstedt. Die Geschichte v. der Zitterpappel n. C. Weisflog. Kindesdank v. Hebel. Des Xerxes Zug gegen Griechenland v. L. Stacke. Das Kautschuk, v. Scheinpflug.

Die Puszta v. Körner. Der Sklave u. der Löwe v. Curtmann. Sprichwörter, Denk- v. Sittenprüche.

2. K ö l t e m é n y e k: Die Kraniche des Ibykus v. Schiller. Der Erlkönig v. Goethe. Die Grenzschau v. Chamisso. Theilung der Erde v. Schiller. Reineke Fuchs v. Goethe. Schäfers Sonntagslied v. Uhland. Natur u. Kunst v. Goethe. Gebet v. Geibel. An seinen Fritz v. Göcking. Kinder der Sorge v. Herder. Grenzen der Menschheit v. Goethe. Der Fluss v. Neuffer. Bei dem Grabe meines Vaters v. Hölty. Der Zauberlehrling v. Goethe. Die Blüthen u. die Käfer v. Rückert. Die Auferstehung v. Klopstock. Wanderers Nachtlied v. Goethe. An die Sprache v. Rückert. Der Taucher v. Schill'er. Epigramme. Logogryph.

Szóbeli és írásbeli fordítások magyarból németre és viszont. Költői darabok betanulása.

Írásbeli dolgozatok havonként egy házi és egy iskolai. Az ősz (fordítás). Die Kruezschau v. Chamisso (prózában). A tél (fordítás). Die Kraniche des Ibykus (prózában). Bestellung. Kündigung. Zeugniss. Anerbieten. Empfangschein. Anfrage. Wohnung. Der Kohlenstoff (Abhandlung). Der Hund u. die Katze (Vergleichung). — Dictando. A reggel (fordítás). Az éj (fordítás). Der Erlkönig (prózában). Anzeige. Glückwunsch. Dankschreiben. Quittung. Beileidsbezeugung. Der geheilte Patient (elbeszélés Hebel után). Der Kluge Richter (elbesz. Hebel után).

Házi olvasmány: Hebel, Schatzkästlein: Das wohlfeile Mittagessen. Der kluge Richter. Drei Wünsche. Der geheilte Patient. Eine merkwürdige Abbitte. Der silberne Löffel. Der betrogene Krämer.

T a n k ö n y v: Német nyelvtan: Fleischacker M. Fridolin és Dr. Kárpáti Károly. 1890. A német rithmika alapvonalai. Felsmann József.

Olvasókönyv: Deutsches Lesebuch für Mittelschulen v. Josef Felsmann. 4ter Theil. IV-te Auflage. Heti óraszám: 3. Tanár: Dr. Wallner Ignác.

Francia nyelv. Olvasmányok: Première descente des Grecs. Le lion de Florence (vers). Le Petit Poucet.

Nyelvtan: Bővített mondat: névelők használata, főnévi jelzők, subj. idői, szenvedő alak, oir végzésű igék, vonzatok, személyes névmás mint tárgy, rendhagyó igék.

Írásbeli dolgozat: 2 hetenként egy iskolai, házi a nyelvtanból folyton; tárgyak: fordítások a nyelvtan és olvasmányok köréből magyarról francziára.

T a n k ö n y v e k: Hofer, módszeres nyelvtan I. r. Salamin, Olvasmányok. Heti 5 óra. Tanár: Ujvári Béla.

Földrajz. T a n k ö n y v: Az Osztrák-Magyar-Monarchia Földirata. Irta Dr. Cherven Flóris. V. kiadás. Európa Államainak Rövid Ismeretése m. orsz. kiv. irta Schneider János. II. kiadás.

T a n a n y a g: A magy. királyság általános term. viszonyai, közigazgatási beosztása. Népeisége, nemzetiségi vallási viszonyai, polgárok foglalkozása. Alkotmány.

Az osztr. koronaországok. Term. viszonyok. A tartományok területe és népessége. Az osztr. csász. lakossága. Az osztr. magy. monarchia államháztart. A hadügy szervezete, nemzetközi képviselte. Occupált tartományok. Europa államai. Heti óraszám: 3. Tanár: Bella Lajos.

Matematika. Tananyag: Algebra: Bevezető. A négy első szám-művelet egész számokkal és törtekkel. A geometriai haladvány, mint osztási eredmény. Elsőfokú határozott egyenletek egy ismeretlennel. Aránypárok.

Tankönyv: Mocnik-Klamarik-Wagner, Algebra. — Heti óra 4. Tanár: Dr. Szekeres Kálmán.

Chemia. Bevezetés. A közéletben előforduló ismeretesebb anyagokról: mint a levegő, víz, konyhasó, mészkő, agyag, bor, ecet, vérlúg só stb. kiindulva a fontosabb szervetlen és szerves vegyületeknek megismertetése.

Tankönyv: A chemia elemei. Dr. Hankó Vilmos és Dr. Szterényi Hugó. Heti óra 2. Tanár: Dr. Wallner Ignác.

Rajzoló geometria. A görbe vonalak általános tulajdonságai. A kör és érintési feladatai. Az ellypsis és érintési feladatai. — Parabola és hyperbola. Cycloisok, evolvensok, csigavonalak, párkányzatok. Helyszini rajzolás.

Tankönyv: Kiss E. János: Constructiv planimetria. Heti óraszám: 2. Tanár: Mally Nándor.

V. OSZTÁLY.

Magyar nyelv: a) Olvasmányok: Az első hó (Hermann Otto). A Kriván (Hermann Ottó). Az énekes pinty (Gróf Lázár Kálmán). Vörösmarty tanuló korában (Gyulai Pál). Sokrates emléke (Xenophon). Parainesis (Kölcsey). Szondi két apródja (Greguss Ágost). Id. báró Weselényi Miklós (báró Kemény Zs.). A csikós Kuthy L). Utazás egy karavánnal (Szemere B.). A gyarmati vásár (Mikszáth K.). A fenségesről (Blair Hugo). Emlékbeszéd Kiss János felett (Toldy F.). Védő beszéd (Kölcsey). Uri házak Erdélyben. (Kőváry László) A művészet és aesthetika haszna (Greguss Á.). A halál büntetéséről (Szemere B.). Tengerhez magyar! (Kossuth L.). Emlékbeszéd Szalay László felett.

b) Stilisztika: II. r. Szerkezettan: A feltalálásról. Az írásművek szerkezete. Az előadás általános formái. III. r. Szónoklattan. A meggyőzés. Az indulatgerjesztés és rábirás. A tökéletes szónoki beszéd szerkezete. Előadás. A szónoki beszéd fajtái. A szónoklat története.

c) Írásbeli dolgozatok két hetenként: 1 és pedig: 1.) A szüret. 2. A szorgalom és restség. 3. A hazug. 4. Szeresd a hazát. 5. Az erdei lak. 6. Miért van oly sok város folyók partjára építve? 7. Ki mint vet, úgy arat. 8. A gőzgép alkalmazása. 9. A falusi temetőben. 10. Az erdők haszna. 11. A villámhárító. 12. A művészetek gyakorlati haszna. 13. A

vasutak. 14. Dulce et decorum est pro patria mori. 15. Az állatok élete. A délamerikai sikságokon. 16. Buda halála.

Tankönyv: Névny László: Stilisztika. II. r Szerkezettan. Hetenként 3 óra. Tanár: Fleischhacker M. Fridolin.

Német nyelv. Olvasmányok: Die Boten des Todes v. Br. Grimm Kannitverstan v. I. P. Hebel. Der Seiler von Fürfeld v. Berth. Auerbach. Ausbruch des Vesuv v. L. von Buch. Das Kind der Sorge v. Herder. Sparen ist ein hoher Zoll v. Götzinger. Geiz und Verschwendung v. I. P. Hebel. Was heisst und zu welchem Ende studiert man Universal-Geschichte. v. Schiller. Ifigenie auf Tauris, Drama v. Goethe.

Stilisztika: A prózai műfajok. Elbeszélés. Leírás. Értekezés. Beszéd.

Írásbeli dolgozatok. Havonként 2—2 írásbeli dolgozat; egy-egy házi és egy-egy iskolai. A gondviselés útja. Faj András, fordítás. Jupiter és juh. Kazinczy Ferencz, fordítás. Meg ne vess senkit. Alvinczy, fordítás. Szerény méltányosság. Szvorényi, fordítás. Mátyás király lüstái. Jókai, fordítás. A szél és a nap. Jókai, fordítás. A tréfa. Faludi Ferencz, fordítás. A baraczk, vagy a rossz pajtások megvesztegetik a jó erkölcsöket. Avinczy Ferencz, fordítás. A földterület és égalj befolyása az emberi műveltségre. Rónay I. fordítás.

Francia nyelv. 1. Prózaiak: Le poing coupé. Crésus. Voyage de Cyrus. Conspiration pour rétablir les Tarquins. 2. Költemények: Le savetier et le financier. Mort de Jeanne d'Arc L'oeil du maître. Les fourmis. Le lion et le rat. La colombe et la fourmi.

Nyelvtan: Az egész alaktan rendszeres ismételése. Írásbeli dolgozat: 2 hetenként egy; fordítások francziára; címök: L'histoire du poing coupé. Mort héroïque de Jeanne d'Arc. Le financier et son voisin. Crésus.

Tankönyvek: Hofer, Rendszeres nyelvtan; Salamin, olvasmányok. Heti 4 óra. Tanár: Ujvári Béla.

Történet: Tananyag: Praehistorikus idők. Keleti kultur népek. A hellének története. A rómaiak története.

Tankönyv: Dr. Ribáry Ferencz világtörténelme. I. rész. Ó-kor VII. kiadás. Heti óraszám 3. Tanár: Bella Lajos.

Matematika. a) Algebra: Elsőfoku egyenletrendszerek. A hatványozás tételei. A számtani haladvány. A gyökfejtés tételei. A négyzetes egyenletek megoldása. b) Geometria: Az egyenes vonalu idomok meghatározása, egybevágósága, hasonlósága és az ezeken alapuló szerkesztések. Az egyenes vonalu idomok területe. Körtan.

Tankönyv: Mocnik-Klamarik-Wagner, Algebra és Geometria. Heti óra 5. Tanár: Dr. Bäumel Ede.

Természetrájt Tananyag: A növények morphológiája egyes növények alapján. Növény, boncztan és élettan. Rendszeres növénytan. Gyakorlati növénymeghatározás. Növény geographia.

Tankönyv: Roth S. növénytan IV. k. Cserey növényhatározó. Heti óraszám: 2. Tanár: dr. Mika Károly.

Vegytan. A gáznemű vegyületeknél mutatkozó térfogat és súlyviszonyoknak kísérletekkel való bemutatása, a vegysúly, a chemiai valentia és aequivalentia, valamint a vegyület, elegy és keverék fogalmainak megállapítása, a chemiai formuláknak megismertetése. A bazis, sav és só fogalma. A minőleges és szinkép-elemzés módszereinek, valamint a térfogat- és súly-elemzés lényegének megismertetése. Stöchiometriai feladatok. Kirándulások.

Tankönyv: Általános anorganikus és organikus Chemia. Dr. Reichenhaller Kálmán. I. rész. Heti óra: 2. Tanár: dr. Wallner Ignác.

Ábrázoló geometria. Bevezetés az ábrázoló geometriába: a képek keletkezése, képsíkok, vetítő sugár. A pont és vonal képe egy és képsíkon. Az egyenes valódi hossza, hajlás szöge, átdöfése a képsíkokkal. A négy tér. A síkok ábrázolása, két sík metszése, sík és egyenes és pont. Síkok hajlásszöge. Forgatások. Új képsíkok alkalmazása. Egyszerű testek egyszerű fekvésben.

Tankönyv. Kiss E. János: gyakorlati ábrázoló geometria. Heti óra szám: 2. Tanár: Mally Nándor.

VI. OSZTÁLY.

Magyar nyelv. a) **Olvasmány:** A fülemüle (Arany), A szentháromság titka (Tárkányi), A fekete eb (Garay), A csodaszarvas mondája (Arany), Árvalányhaj (Tompá), A hontalan (Vörösmarty), Tetemre hívás (Arany), Kádár Káta (Kriza), Ágnes asszony (Arany), V. László (Arany), Zrinyiász (kivonatosan), Zalán futása (kivonatosan), Az ibolya álmái (Tompá), A számárról és lóról (Pethi), A mogyoróbokor (Fáy), A castiliai nemes (Fáy), Ikarus (Fáy), Söhajtás (Bajza), Szülőföldem szép határa (Kisfaludy K.), Csolnokon (Kölcsey), Himfy szerelmeiből (Kisfaludy S.), Mohács (Kisfaludy Károly), A szerencse (Faludi), Mivelődöm Torkos. Halmira (Szentmiklóssy), A költő (Greguss), Vajda-Hunyad (Kazinczy), A képmutató (Szentmiklóssy), Magyarország czimere. (Vörösmarty), István öcsémhez (Petőfi), Eszmény és való a költészetben (Arany), Szózat (Vörösmarty), Foháskodás, A magyarokhoz, A közelítő tél (Bersenyi), Hymnus (Kölcsey), Fóthi dal (Vörösmarty), Egy gondolat bánt engemet (Petőfi), Az alföld (Petőfi), Shakespeare Coriolanusa, Szigligeti: Fenn az ernyő, nincsen kas. Madách: Az ember tragediája (kivonatosan). — **Házi olvasmány:** Arany: Zrinyi és Tásso, Gyulai: Vörösmarty élete, Czuczor hős beszélyei, Tompa mondái s regéi, Salamon kisebb szépt. értekezései, Arany balladái, Jókai, Eötvös, Jósika és Kemény regényei, Névy: A tragedia, Középkori drámai és komédiai elmélete.

b) **Poetika:** A költői irány, műfajok. Elbeszélő költészet. Beszély és beszélyfélék, románcz, ballada, eposz, regény. Leíró költemények és oktató elbeszélések. Alanyi költészet. Dal, elegia. Satira. Epigramm. Epistola. Tanköltemény. Az óda és fajtái. Hymnus. Dithyramb. Rapsodia. Drámai költészet; tárgya, jellemek, cselekvény, szerkezet, fajtái: tragoe-

dia, középfajú drámai, daljáték, drámai költemény; történetük. — Hangsúlyos és időmértékes verselés, rimtan.

Írásbeli dolgozatok. Havonként egy házi: 1. Az epizodok szerepe az eposzban (tanulmány a „Zrinyiász” alapján). 2. Párhuzam a „Zrinyiász” és a „Zalánfutása” közt. 3. A monda és a rege (összehasonlító párhuzam). 4. Arany „Ágnes asszony” cz. balladája (szépt. fejtegetés). Vörösmarty „Kis gyermek halálára” cz. költeménye alapján az elegia jellemző sajátságai. 6. Az eszményítés a költészetben (Arany költeménye nyomán). 7. Coriolanus tragikuma. 8. „Fenn az ernyő, nincsen kas” rövid tartalma. 9. „Az ember tragoediája” egy színe prózában. 10. A rimtört. fejlődése (értekezés). Iskolafak: Karácsonyest (leírás). Vihar (leírás).

Tankönyvek: Névy L. „Írásművek elmélete” és „Olvasmányok az írásművek elméletéhez.” — Heti óra 3. Tanár: Paulay Ödön.

Német nyelv. a) **Olvasmányok:** Siegfrieds Drachenkampf. Des Königs Grab. Lohengrin. Erbkönigs Tochter. Erbkönig. Das Riesenspielzeug. Der gerettete Jüngling. Der Sänger. Der Zauberlehrling. Der Pilgrim vor St. Just. Das Glück von Ederhall. Der erste Gesang aus dem „Oberon“. Eingang des „Messias“. Eingang des „Reineke Fuchs“. Herr von Münchhausen erzählt. Der Strauss. Pferd und Sperling. Adler und Taube. Die Kreuzschau. Abschied. Geistliches Lied. Gebet. O lieb' so lang' du lieben kannst. Der Zür'cher See. (Dies irae). Venedig. Vilhelm Tell (Schiller) Hermann und Dorothea.

b) **Költészettan:** Bevezetés. Epikus, lyrai és drámai költészet.

c) **Írásbeli dolgozat:** 14 fordítás magyarból németre.

Tankönyv: Dr. Heinrich Gusztáv: Deutsches Lehr- und Lesebuch. II. rész. Hetenként 2 óra. Tanár: Fleischhacker M. Fridolin.

Franczia nyelv. **Olvasmányok.** 1. Prózaiak: Première Catilinaire. St. Etienne. Scène de l' Avare III. 5.

2. **Költemények:** Le tailleur et la fée. L' oeil du maître. L'homme et la couleuvre.

Nyelvtan: Syntaxe.

Írásbeli dolgozat: 2 hetenként egy; fordítások francziára; címök: Portrait de Catilina. De Catilina. Cicéron à Catilina. Cicéron au Sénat. Cicéron aux sénateurs. Lettre à un ami. De l' homme et de la couleuvre. Horaces et Curiaces. Histoire de Saturne.

Tankönyvek: Hofer: Rendszeres nyelvtan. Salamin: Olvasmányok. Heti 4 óra. Tanár: Ujvári Béla.

Történelem. A népvándorlás —; Nagy Károly —; A keresztes háborúk kora. Hübérviszonyok és műveltségi állapotok a középkorban. Találmányok. A fölfedezések-, reformatio s vallási háborúk kora 1648-ig.

Tankönyv: Dr. Ribáry Ferencz Világtörténelme II. rész. Középkor és III. Új-kor. Heti óraszám 3. Tanár: Bella Lajos.

Matematika. **Tananyag:** Algebrából: Hatványozás negatív és tört. kitevőkkel. Számrendszerek. Logaritmusok és alkalmazásuk. Geometriai.

haladvány. Kamatos kamat számítás. — Geometriából: Trigonometria. Testgeometria (szögletes testek.)

T a n k ö n y v: Mocnik-Klamarik-Wagner: Algebra, Geometria. — Heti óra 4. Tanár: Dr. Szekeres Kálmán.

Természetrajz. T a n a n y a g: Az állatok szervei és szervrendszerei, különös tekintettel az ember megfelelő szerveire. Emberfajták. A gerinczesek osztályai és rendjei részletesen, a többi típusok vázlatosan. Az állatok elterjedése.

T a n k ö n y v: Roth S. állattana. III. k. — Heti óraszám 3. Tanár: dr. Mika Károly.

Vegytan. A szerves vegyületek közül a cyanvegyületek, a nevezetesebb szénhydrogének, alkoholok, savak, aetherek, alkaloidok, a cserző és protëin anyagok. Az égés és erjedés tünetei. Stöchiometria feladatok. Kirándulások.

T a n k ö n y v: A vegytan alapelvei. Balló Mátyás. II. kiadás. 2-ik rész (Szerves chemia). — Heti óra: 3. Tanár: Dr. Wallner Ignác.

Ábrázoló mértan. Az ötödik osztály tananyagának ismételése. A polyderek képei, sík metszeteik, hálózatuk. Körkup és körhenger képei, sík metszete, kifejtése; érintési feladatok.

T a n k ö n y v: Suppan Vilmos: Ábrázoló geometria. — Heti óraszám 2. Tanár: Mally Nándor.

VII. OSZTÁLY.

Magyar nyelv. a) O l v a s m á n y: Beöthy Zsolt irodalom történetének első kötetéhez csatolt szemelvények. Házi olvasmány: Mikes: Törökországi levelek. Kármán, Kisfaludy Sándor, Csokonai, Berzsenyi, Kölcsey művei. Kazinczy levelei.

b) Irodalomtörténet ismertetése: A pogány kor. A régi magyar nyelv emlékek. Protestans kor. Egyházi és tudományos irodalom. Krónikák. Tinódi, Pázmány, Zrinyi, Gyöngyösi. Főrangú lírikusok. Dráma nyomai. Kurucz költészet. A nemzetietlen kor közállapotai, tudományos irodalma. Mikes és Faludi. A felújulás kora. A költői iskolák és azok képviselői. Bessenyei és a testőrírók. Ányos és Péczeli. Virág. Dugonics. Horváth Ádám, Gvadányi. Debreczeni kör. A válogatók. Kármán, Csokonai, Kisfaludy Sándor. Nyelvtudomány. Révai, Kazinczy. A nyelvújítási harcz. Berzsenyi, Kölcsey. Tudományos irodalom.

I r á s b e l i d o l g o z a t o k: havonként egy házi: 1. Mire tanít a nemzeti irodalom-történet? (értekezés) 2. „... minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed“ (Berzsenyi) (értekezés). 3. Pázmány Péter (élet és jellemrajz). 4. A víz haszna (értekezés). 5. Mikes Kelemen, Törökországi levelek című munkájának iránya és stylusa (tanulmány). 6. A mozgás törvényeiről (természettani értekezés). 7. A klasszikai szellem hatása a felújulás korában (értekezés). 8. Révai Miklós (élet és jellemrajz). 9. Berzsenyi

ódái (széptani fejtegetés). 10. A nyelvújítás jogosultsága (értekezés). — Iskolaiak; 1. Ki mint vet, úgy arat (értekezés). 2. A költészet nemesítő hatása (értekezés). 3. Az irodalomtörténet tárgyalt hat korszakának rövid jellemzése (irod. tört. áttekintés).

Tan könyv: Beöthy Zsolt: A magyar nemzeti irodalom történet ismertetése. I. kötet. Heti óra: 3. Tanár: Paulay Ödön.

Német nyelv. Olvasmányok: a) Próza: Dichterische und bildnerische Gemälde v. Lessing. Der Geist in Voltaires Semiramis v. Lessing. Fabeln V. Lessing. Zweite Reise auf den St. Gotthard von Goethe.

b) Költemények: Sinngedichte von Lessing. Die 3 Ringe von Lessing. Die Ameise von Herder. Pompeji und Herculaneum v. Schiller. Das Lied von der Glocke von Schiller. c) Drama: Emilia Galotti von Lessing.

Irod. történeti ismertetés: A lipcseieknek és a svájciaknak tusája. Klopstock, Wieland, Lessing, Herder, Goethe és Schiller élete és munkássága.

Írásbeli dolgozatok: Havonként egy önálló írásbeli házi,- és minden harmadban egy iskolai dolgozat. Óriás és a fogoly királyok. Dugonics, fordítás. Salamon lelke. Kazinczy Ferencz, fordítás. Nemes elszántság. Gr. Majláth János, fordítás. A különcz. Jókai, fordítás. Köszöntet a császár. Jókai, fordítás.

Francia nyelv. Olvasmányok: Racine, „Athalie.“ Nyelvtan: alak- és szóköztani ismétlések francia nyelven.

Írásbeli dolgozat: 2 hetenként egy; fordítások francziára; címök: Les pièces de Racine. Un pays riche. Corneille. L'âge d'or de la littérature française. La patrie. Origines de la langue française.

Tan könyv: Racine, „Athalie.“ Heti 3 óra. Tanár: Ujvári Béla.

Történelem. Tananyag: Az angol forradalom. Az abszolút monarchiák. Demokrata mozgalmak. A francia forradalom. I. Napoleon kora. A legújabb kor története napjainkig. A nevezetesebb államok politikai földrajza.

Tan könyv: Dr. Ribáry Ferencz Világtörténelme III. rész Újkor. Heti óra szám 3. Tanár: Bella Lajos.

Matematika. Tananyag: Algebrából: Négyzetes egyenletek elmélete. Köbös egyenletek megoldása. Felsőbb fokú kéttagú s redukálható egyenletek. Végtelen sorok ismertetése. Kapcsolástan. Newton kéttagú tétele. — Geometriából: A gömbölyű testek stereometriája. Gömb-trigonometria. Az elemző sík-geometriából a pont, algebrai kifejezések szerkesztése, egyenes, kör.

Tan könyv: Mocnik-Klamarik-Wagner: Algebra, Geometria. Heti óra 4. Tanár: Dr. Szekeres Kálmán.

Természettudományok. A kristallographia rövid ismertetése. Ásványok, jellemző fizikai és kémiai sajátosságaik. Az iparban és a közéletben előforduló fontosabb ásványok ismertetése, különös tekintettel a hazai és más ország nevezetesebb lelőhelyeire. A Föld, mint bolygó, felszínének változai

sára befolyó tényezők. A közetek. A szerves élet fejlődésének korszakai a jellemző állatok és növények szerint. Természetrajzi kirándulások.

Tankönyv: Ásvány- és Földtan, a reáliskolák VII. osztálya számára. Dr. Roth Samu. Heti óra szám 3. Tanár: Dr. Wallner Ignác.

Természettan. **Tananyag:** Bevezető. Mekanika (kinematika, dinamika, szilárd, cseppfolyós, légnemű testek mechanikája). Hangtan. Fénytan.

Tankönyv: Fehér I. Kísérleti természettan. VII. k. Heti óra 4. Tanár: Dr. Szekeres Kálmán.

Ábrázoló geometria. A testek ábrázolása, nevezetesen a poliederek kúpok és hengerek áthatásai. A vonalas felületek ábrázolása. A forgásfelületek ábrázolása, síkkal való metszései. Két test áthatása. Az érintő síkok elmélete. Árnyékszerkesztések.

Tankönyv: Suppan Vilmos, Ábrázoló geometria II. és III. rész. Heti óra: 2. Tanár: Dr. Bäumel Ede.

VIII. OSZTÁLY.

Magyar nyelv. a) **Olvasmányok:** Kisfaludy Károly: Honvág, Erészleány; Vörösmarty M.: Szózat, Szép Ilonka, részletek Zalánból; Czuczor: részletek a Botondból; Bajza: Isten hozzád; Fáy András: A különös végrendeletből; Jósika: részletek regényeiből; Eötvös: Bucsú, Vár és Kunyhó, részletek regényeiből; Tompa: A jávorfáról, A gólyához, A madár fiaihoz; Petőfi: Népdalok, Szülőföldemen, Szeptember végén; Arany J.: részletek Buda halálából, Walesi bárdok, Epilogus; Gyulai: Éji látogatás, Margitszigeten; Szász K.: Hazámhoz; Tóth Kálmán: egy-két dal; Tolnay: A szegény vándorlegény; Arany L.: részlet a Délibábok hőseiből; Jókai: A kötél áztatva jó.

Házi olvasmányok: Kisfaludy K. vigjátékai, Vörösmarty Zalánja, Petőfi János vitéze, Arany Toldija II. és III. r., Szigligeti Trónkeresője és egy vigjátéka, Katona Bánk-bánja, Jósika, Eötvös, Jókai egy-egy kiválóbb regénye, Madách Ember tragoediája.

b) **Tananyag:** A VII. oszt. tananyagának rövid ismételése. Kisfaludy K. romanticizmusa és iskolája. Vörösmarty drámái, epikája, lyrája. Czuczor elbeszélő költészete és lyrája. Az akadémiai nagy szótár. Bajza mint lyrikus és kritikus. Fáy András és a társadalmi regény. Katona József és a magyar tragoedia. Jósika M. mint a regény uttörője. Eötvös mint költő, regényíró, államférfi és szónok. Kemény J. mint publicista és regényíró. Tompa, Arany, Petőfi mint a népies nemzeti irány képviselői. Jókai sokoldalú írói működése. Ujabb kiváló elbeszélők és lyricusok. Széchenyi, Deák, Kossuth stb. és a politikai irodalom. A történetírás és nyelvtudomány újabb irodalma. A Kisfaludy-társaság és Akadémia megalapítása és működése.

c) **Írásbeli dolgozatok:** havonként 1 házi: 1. Kisfaludy Károly hatása költészetünkre. 2. Minő szépségekkel halmazta el a természet Magyarországot? 3. A magyar regényírás kezdete Jósikáig. 4. János

vitéz (tartalom). 5. Gr. Széchenyi István (élet- és jellemrajz). 6. Mit tanulhatunk a regényolvasásból? 7. Az Ember tragoediájának tartalma és eszméje. 8. Ki kötelessége teljesítésében találja boldogságát, az a tükölynek igen magas, mondhatni legfőbb fokán áll (értekezés). Iskolai : 1. Katona József, mint uttörő a magyar dráma irodalomban. 2. Küzdj és bizva bizzál! (értekezés).

d) **Tankönyv:** Beöthy Zsolt Irodalomtörténete és Olvasókönyve II. kötet. Heti óraszám 3. Tanár: dr. Kárpáti Károly.

Német nyelv. Olvasmányok: Die Braut von Messina v. Schiller. Die Sage und das Märchen v. Br. Grimm. Der Bund am Rüttli v. Müller. Über das Lesen der Bücher v. Schopenhauer. Die Anfänge des deutschen Theaters.

Irod. történeti ismertetés: A romantikus iskola. Heine és az ifjú Németország. A sváb iskola. Magyarországon született német költők.

A német nyelvtan rendszeres tárgyalása.

Írásbeli dolgozatok: Havonként egy önálló írásbeli házi- és minden harmadban egy iskolai dolgozat. A nagy tök és a nagy ökör. Jókai. Fordítás. Szamár-árnyék. Dugonics. Fordítás. Azon magam is csodálkozom. Jókai. Fordítás. Über die Lesesucht. Chria. Die Theiss. Beschreibung. Unter welchen Bedingungen uns der Luxus als eine löbliche und nützliche Sache erscheinen darf, Warum werden bedeutende Menschen meist erst nach ihrem Tode geschätzt. Die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand. Ifigenie auf Tauris v. Goethe. Charakteristik. Hamlet von Shakespeare. Charakteristik.

Tankönyv: Deutsches Lehr- und Lesebuch v. dr. Gusztáv Heinrich. III. Th. Heti óra 2. Tanár: Stuppacher Lajos.

Francia nyelv. Alak és mondatismétlése. A XVII—XVIII. század irodalmi viszonyainak rövid ismertetése Larive Fleury nyomán. Britannicus teljes egészében való olvasása és tárgyalása.

Magyarázat és felelés majdnem kizárólagosan francia nyelven. Írásbeli dolgozat: 14 házi.

Tankönyv: Britannicus Geruzez, Larive et Fleury 2me année de grammaire. Heti óra 3. Tanár: Salamin Leo.

Történelem. T a n a n y a g: Hazánk a praehistorikusidőben. A honfoglalás előtti történet. A magyarok őstörténete. A honfoglaló magyarok műveltségi viszonyai. A kereszténység befogadása. A királyság megalapítása. Magyarország története az Árpádok, a vegyes házakból, a Habsburg- és Habsburg-Lotharingi házból származott királyok alatt, különös tekintettel a műveltségi állapotokra.

Tankönyv: Magyarország Oknyomozó Történelme. Irta dr. Ribáry Ferencz. Hatodik kiadás. Heti óra 3. Tanár: Bella Lajos.

Bölcsészet. T a n a n y a g: I. Lélektan. Előismeretek. A lelkiéletről általában. A lelki jelenségek főbb csoportjai: érzetek, képzetek. A tudat. Kedélymozgalmak. A mozgások tüneményei. II. Logika. A képzetek

associativ és apperceptiv összeköttetése. Általános gondolkodás-formák. A rendszeres gondolkodás formái. A tudományok felosztása és a főbb módszerek.

Tan k ö n y v: Pauer J. philosophiai propedeutikája I. II. r. Heti óraszám 3. Tanár: dr. Mika Károly.

Matematika. A pont, az egyenes és a kupmetszetek analitikája. A matematika rendszeres átisméltése.

Tan k ö n y v: Mocnik-Klamarik-Wagner, Algebra és Geometria. Heti óra 3. Tanár: dr. Bäumel Ede.

Természettan. Hőtan. Magnesség. Ellektromosság. Az energia és megmaradásának elve. A kosmographia elemei.

Tan k ö n y v: Fejér Ipoly, Kisérleti természettan. Heti óra 5. Tanár: dr. Bäumel Ede.

Ábrázoló geometria. A centralis vetítés alapelvei. A pont, az egyenes, a sík és síkidomok, a testek centralis ábrázolása. Centralis árnyék szerkesztések. A geographia fokhálózatok.

Tan k ö n y v: Suppan Vilmos, Ábrázoló geometria III. r. Heti óra 2. Tanár: dr. Bäumel Ede.

A szabadkézi rajz tanmenete és methodikája.

Tanár: Hauser Károly.

A szabadkézi rajzba való oktatás bevezetéseül minden osztályban azon szabályok magyarázata szolgál, a melyek az adott tárgynak szabadon utánczolt képeinél mérvadók és különösen tekintetbe veendőek.

Egyidejűleg a tanulókat már idejekorán arra figyelmeztetni, hogy rajzaik készítésénél a pontosságra, tisztaságra főszlyt fektessenek, mely nélkül a cél el nem érhető; rajzeszközeiknek rendben tartása feltétlenül szükséges és megköveteltetik.

III. OSZTÁLY.

Heti óra szám: 2.

Tömegoktatás:

A készítendő rajzok magyarázatát mindig a tanár adja a gyakorlati kivitel előtt. A tanár magyarázattal kísérve sajátkezűleg készíti az egyes rajzokat a fehér táblán rajzszerűen s a tanulók utánna rajzolják a megmagyarázott alakokat.

1. **Rajzlap.** A rajzoktatás a négyzet rajzolásával kezdődik. Legjobb két oly nagy négyzetet rajzolni egymás mellé csekély közzel, a mekkorák a táblára ráférnek. Ezek elvégzése után e négyzetekbe az átmérők belerajzoltatnak; azután a körív különböző combinatói.

Mindezen s a következő rajzok irónnal készitetnek és kellő ellenörzés után tollal és pedig tussal kihuzatnak. Constructió kedvéért e rajzok egy része pontozott vonalakban állitandó elő.

Ez 4—6 órát igényel.

2. **rajzlap.** Az előbbi rajzokhoz hasonlóan szintén a tanár magyarázata illetve előmondása után a tanulónak emlékezetből kell rajzol-

niok hasonló alakokat. Ezen rajzok kétféle színezést kapnak, a mikor is a tanulók a színekről s a festékekkel való bánásmódról, az ecset kezeléséről kellő oktatást nyernek.

Ez a rajz szintén 4—6 órát igényel.

3. rajzlap. Következik két négyzet rajza mindkét átlóval. A körnek a négyzetekbe való belerajzolása. Azután két egyenlő nagy négyzet rajza a körben. Ezen két constructióba azután különböző görögstylü rosetták rajzoltatnak, tollal kihuzatnak és a festéktan és a festékösszhang legelemibb bevezetése után sárgában, vörösben és kékben mint 3 alapszinben festetnek.

Ez 4—6 órát igényel.

4. lap. Következik két kör rajzolása a két átmérő segítségével 45° szög alatt. Ezen két átmérő a körök lerajzolása után eltávolítandó és két egyenoldalu egyenlő magasságu háromszög a két körbe rajzolendő.

Ezen két csillagalaku constructióból két görögstylü rosetta fejlesztendő, tollal kihuzandó s narancs-sárga, zöld és lilla-kék színben, mint 3 complementär színben kifestendő.

Ez 4—5 órát igényel.

5 lap. Két kör rajza. Mindegyikbe egy egyenlőoldalu ötszög úgy rajzolendő, hogy az egyik szög a kör középpontja fölött függélyesen álljon. Az első körbe rajzolt ötszögbe az oldalak egyenlő felosztása által egy kis ötszög rajzolendő. Ellenben a másik körben az első ötszöghöz hasonló ötszöget kell rajzolni. Ezen két beosztás szintén két görögstylü rosettának kiviteléhez szolgál. Ezek azután vegyes színekben, mint vörösbarna, citrin és disz-zöldben festetnek. A rosetták körül lévő alap (a körben) fekete vagy indiai vörössel kitöltendő.

Ez 5—7 órát igényel.

6. rajzlap. Az ovál-, a csavar és a csigavonal rajzolása előrajzolás után, nemkülönben fali táblákról és a tanár magyarázata után.

Igényel 4—6 órát.

7—9. rajzlap. A hullámvonal rajzolása egyenként és bognyujtványnyal és csiga- és csavar-alakban levelekkel és virágokkal. Ezen görög, arab és renaissance-korabeli motivumokkal szintén kell a stylusnak megfelelőleg színekkel kifesteni. Igényel 4—6 órát.

10—11. rajzlap. Következik természetes, száraz levelek és virágok utáni stylizálás, ugymint akanthus, babér, tölgy, repkény, szőlővenyige stb. Ezek rajzolásánál a tanulókat a jellemző formára, valamint tisztán rajzolendő vázlatokra (Conturen) kell figyelmeztetni.

A rajzokat színekkel kell kifesteni és azok alapját feketével vagy indiai vörössel kitölteni.

Igényel 8—10 órát.

12—13 lap. Végül a tanulók az egész egyszerű, geometriai alaku gipszöntvényeket kapják előmintának. A rajzokat minta után, de változtatott nagyságban is kell írónnal készíteni; azután világos tussal kihuzni és a tanár utmutatása után egyszerű árnyékolással, színezett

részekkel, lapokkal, római Sepiával s kevés kék keverékkel ecsettel kifesteni.

A rajz külső alakja kedvéért igen ajánlatos mindig 2 alakot egymás mellé rajzolni, a szélét pedig 3 cm. szélességben feketével vagy indiai vörössel körülhuzni, minthogy így a rajz sokkal szoborszerűebben kidomborul.

A tanulók aláírása, a rajz megnevezése, valamint osztály és a rajzlap száma ezen rajzoknál földőfehér festék s rondirással irandó.

Igényel 10—12 órát.

IV. OSZTÁLY.

Heti óraszám: 2.

Tömegoktatás:

A már szerzett ügyesség alapján részint az összetett síkdiszitmények rajzoltatnak minták után, részint pedig a tanév által külön készített fali tábla rajzokon gyakoroltatnak, miközben azok stylje megbeszéltetik.

1. rajzlap. Görög Palmettenfries (festett dóri sima diszitmény). A rajzolandó diszitmények meghatározása után a tanulók arra köztelztetnek, hogy a vonalok szép rythmusában magukat gyakorolják és hogy a rajzot tiszta contourákkal ellássák.

Ezen rajzot egyszer ismételve kell lerajzoltatni úgy, hogy két-két palmetta jöjjön alkalmazásba. A rajznak végleges kiállítása földőszinnel történik és pedig alapját vagy világosra (Ocker vagy Sienna) vagy feketére és indisch vörösre kell festeni.

A diszitmény többi színeit a tanár határozza meg.

Ez 6—8 órát igényel.

2. rajzlap. Hasonló Palmettenfries némi változásokkal a tanár utasítása alapján előminta nélkül, egyszerű megtekintésre s azután a tábla eltávolítására, tehát emlékezetből kell a tanulóknak rajzolniok. A rajz kiállítás olyan mint az első lapé, csak a színek különbözők.

Ez 6—8 órát igényel.

3. rajzlap. Gazdagabb vagy változatosabb görög Fries felfelé és lefelé álló palmettákkal, babérlevelekkel és gyümölcsből való bordúrral. Ezen rajzoknál a csavar és csillagvonal is jó alkalmazásba. A rajz kivitele szintén földőfestőben és részben bronze-ban történik.

Ez 6—8 órát igényel.

4—6. rajzlap. Arab, pompeji és renaissance-stylü bordúrok Ezen rajzoknál alkalmazni kell eredeti felvételek után a tanév által készített és festett fali tábla rajzokat. Azok szerkezetét a tanár folytonos magyarázat kíséretében az iskolai táblán előrajzolja és a stylusra vonatkozó fejtegetéseit közli. Ezen rajzokat is megfelelő színekkel kell festeni a tanár utasítása alapján.

Ez laponként 8—10 órát igényel.

7—9 rajzlap. Plasztikai gipszminták, különböző stylkorok levelei rajzolandók.

A rajzokat fehér papirosra írónnal kell készíteni, toll segítségével világos tússal finoman kihúzni; azután ecsettel Sepia és kék vegyületeivel árnyékolni. Ekkor nyerne kellő oktatást a tanulók az árnyékolásra nézve. Az önárnyék, a félárnyék, vetett árnyék és a reflex a tanulóknak illető mintán bemutatattatik. A rajz külső alakjára való tekintettel itt is szükséges, hogy minden lapra két rajz jusson szorosan egymás mellé. A rajz széleit pedig feketével vagy indisch vörössel körül kell húzni.

A többi mint a III. osztályban.

Ez laponként 10—12 órát igényel.

V. OSZTÁLY.

Heti óraszám 2.

Csoportos oktatás.

Geometriai alappal bíró természetes faminták után való rajzolás. A tanulókat ezen rajzoláshoz csoportonként kell egy-egy mintához beosztani.

Ekkor meg kell magyarázni a tanulóknak a perspectiva és árnyéktan leglényegesebb szabályait, mint: függélyes és vízszintes sík, szempont, távolsági pontok, eltűnő pontok, alapsíkok stb. Ép úgy kell megmutatni a testek állását a nézőhöz és a minták árnyékolását gyakorlati példákon, olykor a táblákra rajzolva is.

1—3. rajzlap. Az oktatás kezdődik a kocka rajzolásával különböző helyzetekben (6. alak lapon) és folytatólag a hasáb, a kup, a henger, a piramid és a golyó rajzolandó.

Ez igényel laponként 6—8 órát.

4—6. rajzlap. Fentemlített testeket egymás mellé csoportosítjuk és természet után rajzoljuk. Együttal minta lapok (9. Schreiber's Körperstudien) is jönnek alkalmazásba. Ezen rajzokat világos papirosra rajzoljuk és faszínekben, kivált világos Ockerben égetett Sienna és kevés kékkel ecsettel kifestjük. Az árnyékolásra ellenben római Sepia és kevés kék alkalmazandó, olykor lehet égetett Siennát vagy Carmint hozzá vegyíteni.

Ez laponként 6—8 órát vesz igénybe.

7—9. rajzlap. Plasztikus és architectonikus diszítványok gipsz után, melyeknél az egyenes vonalak az uralkodók mint: parkányzat, kapuzat, Postamentok, Consolok stb.

Ezen rajzokat szürke szinpapiarra vagy sepiával vagy tússal és rajzszénnel készítjük és a világos részeket földfehér vagy krétával tüntetjük föl. A rajzlap körülhúzása szintén sötét színnel történik, azután a tanulók aláírása fehér legyen.

Ez laponként 10—12 órát vesz igénybe.

VI. OSZTÁLY.

H e t i ó r a s z á m 2.

Egyes- és tömeg- oktatás.

Itt folytatjuk a plasztikus díszítmény rajzolást gipsz modellek után. Azonkívül sík díszítmények (nagyobb Intársiak) árnyékolt díszítmények és mintalapok is használatnak. Utóbbiak kivált azért, hogy a tanulók az árnyékolás módját könnyekben megtanulhassák.

A rajzokat különböző rajzszerekkel: írónnal, rajztollal, szénnel vagy ecsettel készítjük, felváltva fehér vagy szürke színpapírra.

E mellett azonban kell a tanulóknak megmagyarázni a díszítmények stíljét és jellemző alakjait, a mi az egyes szükséges részeknek a táblára való rajzolása által történik.

Itt kezdődik az emberi fej rajzolása a szokásos beosztással és magyarázattal a tanár előrajzolása alapján.

A külön erre készített fali táblák is használatnak.

A fej két főalakja: elől és profilban ezen gyakorlatokhoz bevezetést képeznek. Azután következik a fejcsontozat a csontok megnevezésével szintén az említett két alakban. Azután a fej különböző helyzetekben mindig az annak jellemző kifejezésére.

Végül azután egész fejek Conturokban, árnyékolva az Antika minta után és pedig vagy írónnal vagy szénnel fehér és szürke papirosra rajzolándók.

VII. OSZTÁLY.

H e t i ó r a s z á m : 2.

Egyes oktatás.

Különböző stílnemek gazdag díszítményeinek rajzolása. Díszített párkányzatok, kapuk vagy bejáratok, Consolok, Postamentok, Akroteriák és vázák sík és plasztikus alakban használatnak. A tanulókat a rajzolás legkülönbözőbb neveivel kell megismertetni. A rajzok kivételére a legnagyobb gondot kell fordítani, de egyuttal a tanuló tehetségére is kell tekintettel lenni.

Ezenkívül tanulmányfők és pedig úgy a régi, mint az új mesterek után minták után rajzolándók.

A rajzokat különféle módszer szerint kell készíteni.

VIII. OSZTÁLY.

H e t i ó r a s z á m : 2.

Egyes oktatás.

Folytatólagos gyakorlás a díszítmények rajzában a VII. osztályban tanultak alapján a stílfajok s jellemző vonásaik beható magyarázatával. Az emberi fej rajza gipszmodell után egy Relief mint egészen szabad alakban az Antika után.

A rajzok kivitele szintén különböző módszerekben történik.

Katholikus hittan.

Tanár: Halmosy István.

I. osztály. Kézikönyv: A Szt. István társulat által kiadott közép-katekizmus. Tananyag: A hit, az apostoli hitvallás 12 hitágazata, Istennek 10 parancsolata. Hetenkint 1 óra;

II. osztály. Kézikönyv, mint az I. osztályban. Tananyag. Krisztus Jézus anyaszentegyházának öt parancsolata, a bűn különböző nemei, az erény és ker. tökéletesség. A malasztesszők: szentségek szentelmények és az imádság. Heti 1 óra.

III. osztály. Kézikönyv: Roder Alajos bibliai története. Tananyag az egész ó- és az ujszövetség története. Heti 1 óra.

IV. osztály. Kézikönyv: Pokorny Emánuel kath. szertartástana. Tananyag: A szent helyek és az egyházi készletek. A szent mise-áldozat. A szentségek, a szentelmények, az ájtatosság gyakorlatai. A szent idők.

V. és VI. osztály. Kézikönyv: Vincze Ambró ker. kath. Vallástana; első v. általános rész. Tananyag. A vallás és kinyilatkoztatás mivolta. Az isteni kinyilatkoztatás forrása és istenisége. Az ós, pátriárchái és mózesi kinyilatkoztatás: a pentateuchus. A próféták mesziási jövendölései. A keresztény kinyilatkoztatás: az evangeliumok és az ujszövetség többi szent iratainak kinyilatkoztatott tartalma. A ker. kath. Egyház istenisége. Het. mind a két osztályban 1 óra.

VII. és VIII. osztály. Kézikönyv: Vincze Ambró ker. kath. erkölcs-tana. Tananyag. Az erkölcsi jó subiective és objective. Isteni és emberi törvények. A bűn. Erkölcsi életünk Istenhez, Egyházához való viszonyunkban. Hit, remény és szeretet. A külső isteni tisztelet. Kötelességeink Krisztus Egyháza iránt. Erkölcsi életünk embertársainkhoz való viszonyunkban. Az önszeretet és a felebaráti szeretet különböző nyilvánításai. A családi és az állami kötelességek. Het. óra 1.

Evang. ágostai hittan.

Tanárok: Stiegler Gustáv és Zábrák Dénes lelkészek.

I. és II. osztályban a tankönyv „Ó-szövetségi bibliai történetek.” — Bereczky Sándor.

III. és IV. oszt. „Kis Káté.” Győri V. könyve nyomán. Stigler Gusztáv, ev. lelkész.

V—VIII. osztályokban. Kézik.: Bancsó A. Keresztény hittan és erkölcsstan. Bevezetés: A vallás általában és különösen a keresztény vallás. 1. rész: Az Isten. 2. rész: A világ és az ember. 3. rész: Jézus Krisztus. 4. A szentlélek működése, s az üdvösség elsajátítása.

Izraelita hittan.

Tanár: Elias Miksa.

A soproni m. kir. állami főreáliskola izraelita vallású növendékei az 1892/93. tanévben három csoportra osztva nyertek a hittanban oktatást és a következő tananyagot végezték:

I. csoport hetenként 1 óra. Mózes első könyvének első 20 fejezete.

II. csoport, hetenként 1 óra. Mózes ötödik könyvének első tizenöt fejezete.

III. csoport, hetenként 1 óra. Józsva könyve. Tankönyv: a héber szövegü bibliai, illetőleg szt. irás.

A történelem, hittan és liturgiának összefoglalása Goldberger „Zsidók Története” nyomán.

b) Rendkívüli tantárgyak.

V. OSZTÁLY.

Latin nyelv. Olvasmányok: Prózai: Latin-magyar és magyar-latin fordítási gyakorlatok. Két mese könyv nélkül betanulva.

Nyelvtan: Hangtan. Névragozás, különös tekintettel a nemi szabályokra. Melléknevek fokozása. Névmasok, számnevek, előjárók, határozók Cselekvő, szenvedő igeragozás. A szókötés és mondat szerkesztés főbb szabályai; consecutio temporum. Igenevek. Accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo és végül a participialis szerkezetek.

Írásbeli dolgozatok: Havonként egy iskolai és egy házi, (fordítási gyakorlatok magyarból latinra, a kézikönyvből).

Tankönyv: Pirchala Imre, Latin nyelvtana. Heti óra 4. Tanár: Kende Ferencz.

VI. OSZTÁLY.

Latin nyelv. Olvasmányok: A tankönyvben foglalt összefüggő olvasmányok.

Nyelvtan: A mult évi tananyag ismétlése és részben kiegészítése. Az egyszerű mondat rendszeres tárgyalása: állítmány, alany, tárgy, határozó, jelző és értelmező. A mellérendelt és alárendelt mondatok A módok és idők használata az alárendelt mondatokban. Oratio recta és obliqua. Mondat elemzések.

Írásbeli dolgozatok: Havonként egy iskolai és két havonként egy házi fordítási gyakorlat a kézikönyvből.

Tankönyv: Pirchala Imre: Latin mondattan. Heti óra 3. Tanár: Kende Ferencz.

VII. OSZTÁLY.

Latin nyelv. Olvasmányok: Prózai: Sallustius „De bello Jugurthino” cz. műve (kivonatosan). Cicero „In Catilinam” I. és II. beszéde. Költői: Vergilius „Aeneis” I. énekéből 156 sor.

Írásbeli dolgozatok. Havonként egy iskolai dolgozat (a Pirchala-féle mondattanból). Heti óra 3. Tanár: Kende Ferencz.

VIII. OSZTÁLY.

Latin nyelv. Olvasmányok: Prózai: Cicero „Pro Sex. Roscio Amerino” cz. és „De imperio Pompei” cz. beszédei kihagyásokkal.

Részletek Tacitus „Agricola“-jából, Költői: Ou. Horatius Fl. költeményeiből: Maecenas atavis. Vile potabis. Exegi monumentum. (E három könyvnélkül is) Quemtu Melpomene-, Beatus ille- kezdetű költemények.

Írásbeli dolgozatok: Havonként egy iskolai fordítás a Pirchala-féle mondattanból. Heti óra 3. Tanár: Kende Ferencz.

Ének az 1. 2. és 3. osztályban. A helyes éneklés szabályai; a zenének alaphangjai; a kemény C-hangnem (C dur skála).

Gyakorlatok az egyszer vonalzott C-től a kétszer vonalzott E-ig; a G kulcs; gyakorlatok a $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, és $\frac{4}{4}$ (C) ütemmel.

A negyed hangjegy és a negyed szünetjele; mintúgy a fél, nyolcad, egész és tizenhatod hangjegy a megfelelő szünetjelekkel; az egyes és kettős pontnak értéke a különféle hangjegyek mellett.

Az egybekötő ív (Ligatura): a synkopák; az emelő-, leszállító és a feloldó-jel; az ismétlőjel, a nyugvópont, a lágy A-hangnem, a $\frac{2}{2}$ vagy alla breve ütem) a $\frac{3}{8}$, $\frac{4}{8}$, $\frac{6}{8}$ és $\frac{9}{8}$ ütemek a $\frac{1}{32}$ hangjegy és megfelelő szünetjele.

A kemény és lágy hangnemek; előadási jelek. A gyakorlatokkal párhuzamosan egy- és kétszólamu dalokat énekeltek a tanulók.

Az első osztályban az elméletből csak annyi érintetett, a mennyi okvetlenül szükséges.

Az 5. 6. 7 és 8. osztályban csakis négyszólamu férfikarok tanítottak.

c) Az 1893/4. tanévre 889/1892/3 sz. a. engedélyezett tankönyvek jegyzéke.

I. osztály.

Báthory „Állat növénytan“ I. r. 2. kiadás.

Cherven-Schneider „Földrajz“ I. rész.

Császár „Számítan.“

Fleischacker-Kárpáthi-féle Német olvasókönyv I. r.

Ihász-Barbarics „Magyar nyelvtan“ 27 k.

Kiss „Sik alaktan“ I. 4. k.

Fleischacker-Kárpáti „Német nyelvtan.“

Tomor-Várady „Magyar Olvasókönyv“ I. r.

II. osztály.

Báthory Állat-Növénytan.

Cherven-Schneider „Földrajz“ II. rész.

Császár „Számítan.“

Fleischacker-Kárpáti-féle „Német olvasókönyv II. r.

Ihász „Magyar nyelvtan.“

Kiss „Geometria alaktan“ II. r.

Fleischacker-Kárpáti „Német nyelvtan.“

Tomor-Várady „Olvasókönyv. “II. r.

III. osztály.

Császár „Számítan.”

Felsmann J „Lesebuch“ III. rész.

Gaál és Helmár „Magyarország története“

Hófer „Módszeres franczia nyelvtan.”

Ihász „Magyar nyelvtan.”

Kriess „Szerkesztő síkmértan.”

Salamín „Franczia olvasmányok.” 2. K.

Schmiedt „Physikai földrajz“ I. r.

Fleischacker-Kárpáti „Német nyelvtan.”

Tomor-Várady „Olvasókönyv.” III. r.

IV. osztály.

Arany „Toldi.”

Dr. Hankó V. és Dr. Szterényi Húgó „A chemia elemei.”

Dengi „Magyar Stiliztika, verstan.”

Felsmann „Lesebuch.” IV. r.

Cherven „Osztrák magyar monarchia.”

Hofer „Módszeres franczia nyelvtan” II. r.

Mocnik-Klamarik-Wagner „Algebra.”

Salamin „Franczia olvasmányok”

Schneider „Europa ismertetése.”

Fleischacker-Kárpáti „Német nyelvtan.”

V. osztály.

Dr. Reichenhaller Kálmán „Általános org. és anorg. chemia.”

Hofer „Rendszeres Franczia nyelvtan.”

Kriesch-Simonkai „Növénytan.”

Mocnik-Klamarik-Wagner „Geometria.”

Mocnik-Klamarik-Wagner „Algebra.”

Névy „Írásművek elmélete.”

Névy „Stiliztika.”

Ribáry „Világtörténelem” I. r.

Salamin „Franczia olvasmányok.”

Kiss E. János. Gyakorlati „Ábrázoló Mértan”

Pirchalla „Latin Olvasmányok.”

VI. osztály.

Balló „A vegytan alapvonalai.”

Kriesch „Az állattan alapvonalai.”

Hofer „Rendszeres franczia nyelvtan.”

Mocnik-Klamarik-Wagner „Algebra.”

Mocnik-Klamarik-Wagner „Geometria.”

Névy „Írásművek elmélete és olvasmányok.”

Ribáry „Világtörténelem” II. r.

Salamin „Franczia olvasmányok.”

Suppan „Ábrázoló mértan“ II. rész.
 Pirchalla „Latin Nyelvtan, Olvasmányok.“
 Dávid Pozder „Latin Antologia.“
 Köpesdy „Cicero válogatott levelei.“

VII. osztály.

Féher I. „Természettan“ 7. kiadás.
 Beöty Zsolt. „Irodalom történet“ I. r.
 Heinrich „Német Olvasókönyv“ III. rész.
 Suppan „Ábrázoló mértan.“
 Mocnik-Klamarik-Wagner „Algebra.“
 Mocnik-Klamarik-Wagner „Geometria.“
 Ribáry „Világtörténelem.“
 Roth „Ásvány közet. földtan“ 4. kiadás.
 Hofer, „Rendszeres franczia nyelvtan.“
 Sallustius „De coniuratione Catilinae.“
 Veres Ignác „Vergilius.“
 Köpesdi „Cicero: Orat. in. Catilin.“

VIII. osztály.

Beöty Zsolt. „Irodalom történet.“
 Fehér I. „Természettan.“
 Heinrich „Német olvasókönyv“ III. r.
 Suppan „Ábrázoló mértan.“
 Hofer „Rendszeres franczia nyelvtan.“
 Mocnik-Klamarik-Wagner „Algebra.“
 Mocnik-Klamarik-Wagner „Geometria.“
 Pauer „Logika, Philosoph. Propädeutika“ I. II. rész.
 Ribáry „Magyarország oknyomozó története.“
 Salamin „Franczia olvasmányok.“
 Schultz Dávid „Latin Nyelvtan és mondattan“
 C. Taciti latin „Agricola.“
 Horatii. Placii I. Carmina I. r. Satyrae et epistolae.
 Cicero „Két beszédje“ Köpesdy.

S e g é d k ö n y v e k :

Ádám „Logarok,“ VI—VIII. osztály.
 Ballagi „Zsebszótár“ I. II. r. I—VIII. oszt.
 Helmár „Magyarország tört. térk.“ III, VIII. oszt.
 Jausz „Iskolai tört. atlasz.“ V—VII. oszt.
 Holub-Köpesdy „Latin-magy.“ és „Magy.-Latin szótár“ V—VIII. oszt.
 Lange-Cherven „Iskolai atlasz.“ I—IV. oszt.
 Német Antal: „Német-Magyar szótár.“ I—VIII. oszt.

III.

Adatok a tanoda történetéhez.

a) **Az 1892/93 tanév kezdete.** Az 1892 augusztus 31-én tartott javító-, felvételi vizsgálatok után, a tanulók felvétele szabályszerűen szeptember hó 1. 2. és 3. napján történt.

A tanév szeptember 4-én nyílt meg ünnepi Veni-Sancte-val. A rendes tanítás pedig ugyan e hó 5-én vette kezdetét.

b) **Változások a tanári testületben,** annyiban történtek, hogy intézetünkhöz ideiglenes szolgálattételre berendelt kis-martoni polgári isk. tanár Arnold Nándor ur helyett, Mály Nándor nagy-kállói főreáliskolai tanár helyeztetett át; az 1891/2 évben annyi vajudasok közt betöltetlen volt magyar német nyelvi tanszéket Paulay Ödön jászberényi gymnasiumi tanár foglalta el végleges rendes tanári minőségben; végre pedig a latin nyelvi tanszékre Kende Ferencz körmöczbányai latin ny. rdkiv. tanár helyeztetett át hasonló minőségben. Különösen örömmre szolgál constatálni, hogy a tanári testületünk tagjai a lefolyt tanévben majdnem kivétel nélkül jó egészségnek örvendtek és hogy helyettesítések csakis aránylag csekély számban fordultak elő. Dr. Kárpáti Károlyt, kinek egészségi állapota a tornászat tanítását egyidőre lehetetlenné tette, Schneider Frigyes tornatanító helyettesítette. Így tehát azon reményem, hogy testületünk részben teljesen fellábadt, részben új tanárokkal erősítést nyer, valósággá lett.

Azon körülmény, hogy a középiskolai tanárok fizetésrendezése befejezett tény, és az, hogy az új, kezdő tanárok, nyugodtabb kedélylyel nézhetnek jövőjük elé, remélhetőleg kilátást enged arra nézve, hogy hazánk kiválóbb tehetségei az eddig nem igen jutalmazó pályát nagyobb számban keresik majd fel.

c) **A tanulók egészségi állapota** egészben véve kielégítő volt, és mindenesetre városunk kedvező közegészségügyi viszonyainak köszönhető, — mint különösen örvendetes ujitást nevezhetem a nmltsgu vallás-közokt. miniszter ur azon intézkedését, hogy Leszner Rezső dr urat iskolánkhoz iskolai orvosnak és egészségtan tanárának kinevezni méltóztatott; azon körülmény, hogy az új tanár már évek óta gyakor-

latilag is, elméletileg is foglalkozik az iskolai egészségügygyel, remélni engedi, hogy iskolánk egy újabb vívmánnyal gazdagodott. A jövő VII. és VIII. osztály, az oktatás ezen nemével is meg fog ismerkedni és gyakorlati hasznát venni.

d) **A tanulók erkölcsi és fegyelmi viselkedése** általán kielégítő volt, nagyobb szigorubb büntetések épen nem, csekélyebbek is csak csekély számu tanulónál alkalmaztattak.

e) **Vallásbell gyakorlataikat** a tanulók hitoktatóik vezetése alatt és utasításaik szerint végeztek. A rom.kath. tanulók a sz. gyónás és áldozásban 3-szor, az evang. ágostaiak a confirmatióban május, június hóban részesültek.

f) **Iskola ünnepélyek.** Ezen év azok közé tartozik, melyekben az iskolai ünnepélyeket nagyobb számban ültük meg, így 1-ször okt. 4-én. Ő Felsége a Király, okt. 19-én Ő Felsége a Királyné névnapját ültük meg. Az elsön az ünnepi beszédet Kende Ferencz tr. mondta. 2-szor tartott ünnepélyt 1893. márt. 15-én ültük meg. Ujvári Béla tanárnak ekkor mondott beszédéből idézem végszavait:

„... Hígyjetekek mindenekelőtt Istenben, mert az ő gondviselői jószágának köszönhetjük, hogy annyi megpróbáltatás után nemzet él még e hazán. Ő tartotta fönn a magyart a mohácsi és a világosi katasztrófa után egyaránt.

Hígyjetekek a magyar nemzet jövőjében és rendeltetésében. Legyetek ó magyarok, mert hiszen tudjátok, hogy „e földön kívül nincsen számatokra hely.” Dolgozzatok, munkálkodjatok hazátok javáért; tudjátok élni, de ha kell: tudjatok meghalni is érte.

Legyetek kitartóak, lankadatlanok, erős akaratuak, rendületlenek, szilárdak, mint valának a szabadságharcz hősei s ne rontsa meg szíveteket a hizelgés mérge.

Hígyjetekek a szabadság eszméinek diadalában, mely, ha az események kedvezőtlen fordulata meg is akasztja néha, el soha sem maradhat. Nemzet, mely a szabadságban kételkedik el van veszve.

Soha se téveszszétek azonban össze a szabadságot a szabadossággal.

Hígyjetekek el, hogy minden ember Isten képére van alkotva, hogy Isten előtt mind egyenlők vagyunk s azért szeressétek embertársaitokat; legyetek erényeik iránt fogékonyak, hibáik iránt elnézők. Ne azt kutatátok, hol ártottok, hanem hogy hol használhattok nekik.

Imádjának bár más istent, beszéljenek bár más nyelvet, mint ti: öleljétek kebletekre, mert testvéreitek ők mind, e haza gyermekei, kiket, ha nem szeretnék szülő anyjokat oly hévvel, mint ti, igyekezzetek szeretettel megnyerni a szeretetnek.

Szeressétek hazátok történetét: okuljatok őseitek tévedésein, lelkesedjetekek nagy tetteiken. Szeressétek általában a tudományokat, mert nemzet, „mely tudomány nélkül való, elvesz” abban a nagy küzdelemben, melyet ma már az ész fegyvereivel vívnak meg a népek.

Fegyverkezzetek föl jól e harcra s gondoljátok meg, hogy ember élete muló percz ugyan, de hogy e perczek alkotják a nemzet örökkévalóságát.

S ha így hisztek, s így szerettek, remélhettek is. Reméljétek is! Reméljétek e nemzet nagyságát, életének uj, boldogult ezredévét.

Emeljétek föl homlotokat s nézetek arra a fénylő csillagra, mely soha sem szűnt meg még a legsötétebb éjben sem, e nemzet útjára fényt lövellni.

Legyetek istenfélők, jók, igazak, türelmesek; a békenapjában munkások, mint a hangyák; a harc óráiban bátrak, mint az oroszok. Legyen bizalmatok a magyar nemzet jövőjében és küldetésében erős, mint a szikla; hazátok szeretete tiszta, mint a tavaszi ég; szabadság-szeretete fényes, mint a nap.

Ha ilyenek lesztek, úgy okultatok a márcziusi napok történetéből, — úgy mint nemzet szabad gyermekei — tiétek lesz a jövő, élni fog bennetek és általatok e haza s méltó utódjai lesztek márczius idusa hőseinek. Fogadjátok ezt meg sziveitekbe s hálával adózván az uttörők emlékeinek, pecsételjétek meg e fogadást, kiáltván: éljen a szabad magyar haza!

3-szor Baross ünnepélyt III. 19-én I. Berzsenyi körü jelentését, és 4-szer június 8-án Királyunk koronázásának évfordulóját.

Ezen ünnepélyeken a tanulók kimutatták a szavalásban való jártaságot, az önmunkálatokhoz való képességet, megszoktatásukat a nyilvánossághoz.

1893. VI. 29-én a tanulóknak bucsúztatása a tanintézettől.

g) **Kirándulások:** A tanári testület meggyőződve levén a tanulók testi nevelésére milyen fontosak a kirándulások, mennyire adatik ezeknél alkalom az elméleti ismereteknek tapasztalatok által való megerősítésére, a tanuló ifjúság majd a környéken, majd távolabbi fontos és különösen földrajzi, természetrajzi és történelmi, geologiai és vegyészeti nevezetességű helyeken többször jelent meg, melyek alkalmával a látottak magyarázata szilárd nyomokat hagyott a tanulók emlékezetében; első nagyobb kirándulás volt a VII. és VIII. oszt. tanulóival Kis-Martonba, hol Bella Lajos ismert praehistorikusunk és dr. Mérey hercegi levéltárnok kalauzolása mellett a könyvtár rengeteg kincseit — és a város nevezetességeit szemlélték meg.

Ezen kirándulást követte a május 25-i tavaszi kirándulás. Ezen működtek közre Stuppacher Lajos, Bella Lajos és dr. Bäummel Ede tanárok;

Legyen szabad ez alkalommal köszönetet mondani különösen Stuppacher Lajos úrnak, ki a kirándulás majdnem kizárólagos rendezését magára vállalta, mi annál is inkább nehéz volt, mert többen a testületből ugyanekkor résztvettek a német filologusok és tanférfiak congressusán; az egész ünnepély a legjobb rendben folyt le.

Kirándultak tanítványaikkal Dr. Mika és Dr. Wallner tanárok

részint a növényországnak bemutatása, részint a gázgyár és vízvezeték tanulmányozása céljából.

Ezen kirándulások közül az első és második egész napot-, utóbbiak részben az illető tanórákat vették igénybe.

h) **Játékhelyek.** Mint már két évvel ezelőtt tettem, a játékhelyek eszméjét emlékemben tartottam, és ez évben felkértem a helybeli középiskolai igazgatók és tornatanárait, hogy az eszmének életet adva, megállapítsuk mily eszközökkel valósítható a játékhelyek felállítása.

Örömemet nyilvánítom a fölött, hogy majdnem valamennyien az egészséges eszme fölött való tanácskozáson megjelentek, és óhajtaikat jegyzőkönyvbe foglalván, abban állapodtunk meg, hogy kérelmünket Sopron városa köztörvényhatóságához azzal küldjük meg, mi szerint az általunk legcélszerűbbnek tartott „száll erdő” szomszédságában, ettől keletre fekvő erdőből 5 katasztrális holdat közös tanulói játékhelynek kihasítani, és a további értekezés végett intézeteink képviselőit és a tornatanárait meghívni szivesek legyenek. Mennyire intézkedett ez ügyben az előmunkálatokat tanulmányozó városi tanács nem tudjuk, hisszük azonban, hogy szokott jó indulatával az általánosan helyeselt terv létrejöttét a Sopron városi köztörvényhatóságának ajánlani fogja.

i) **Látogatások, vizsgálatok.** Főigazgatónk Dr. Németh Antal kir. tanácsos ur iskolánkat több ízben látogatta és 1892. okt. 20-án tartott értekezleten észleleteiről értesítette a tanári testületet, június 19-én és 20-án a szóbeli érettségi vizsgálaton elnökölt.

k) **Vizsgálatok.** A) **Érettségi vizsgálat.** A VIII. osztály 10 tanulója mind jelentkezett az érettségi vizsgálatra; az írásbeli rész f. é. május 15—18-ig tartatott. A kitűzött tételek közül a következőket dolgozták ki.

A magyar nyelv s irodalomból:

- 1) II. József rendeleteinek hatása a nemzeti öntudat ébresztésére.
- 2) Mily szerepet játszott költészetünk a jelen század reform mozgalmaiban?

A német nyelvből:

- 1) Erwartung u. Erfüllung. In den Ocean schiffte mit tausend Masten der Jüngling, still auf geretteten Boote treibt in den Hafen der Greis. (Szabad dolgozat.)

- 2) A beszéd jellemzi az embert (fordítás).

A franczia nyelvből:

- 1) A régiek hálátlanságáról (fordítás).

A mennyiségtanból:

1) Két egy irányban haladó rugalmatlan golyó, összeütközés után 40 m. sebességgel halad tovább. Mekkora volt összeütközésük előtt sebességük, ha tömegük 25, illetőleg 36 kg.

2) Valamely 37 ctm. sugaru gömböt csonka kuppá kell átalakítani, mi lesz a kúp két alapkörének sugara, ha magassága 25 ctm. és a két alapkör területének összege a gömb felületével egyenlő.

Eredmény:

A magyar nyelvből: 4 jeles, 2 jó, 4 elégséges.

A német nyelvből: 8 jeles, 2 jó.

A francia nyelvből: 3 jeles, 6 jó, 1 elégséges

A mennyiségtanból: 3 jeles, 3 jó, 4 elégséges.

A szóbeli vizsgálat június 19-én volt Dr. Németh Antal kir. tanácsos és főigazgató ur elnöklete alatt. Ministeri biztos nem volt. A szóbeli vizsgálatra bocsátott 10 tanuló közül 9 érettnak nyilvánított.

Jelesen éret: **Huszár Kálmán, Szabó Károly, Wagner Zsigmond.**

Jól éret: Lenck Oscár, Rupprecht Iván, Schlesinger József, Schreiner Antal.

Érett: Marton Géza, Wossala Sándor.

B) Osztály vizsgálatok: A VIII. osztály vizsgálatait május hó 3-ik hetében, az I—VIII osztály érvényes nyilvános vizsgálatait pedig június hó 13-tól 26-ig tartottuk meg. A szabadkézi és mértani rajzok június hó 27-én közszemlére voltak kiállítva.

A r. kath. tanulók hittani vizsgálatain Zechmeister Mátyás püspöki biztos és kanonok elnökölt június hó 12-én. — Az evangélikus ágostai és izraelita tanulók hittani vizsgálatait az illető hitközségi elnökök vezették.

A többi, rendes évvégi vizsgálat június 12-én a hittannal vette kezdetét és tartott bezárólag 26-ig. — A tornászati vizsgálatokat június hó 17-én, a latin nyelvét június 26-án tartottuk meg.

Iskolánk rom. kath. tanulóinak vallástani óráit ismételten látogatta főtisztelendő Zechmeister Gáspár kanonok és püspöki biztos.

A magánvizsgálatok május 18-án, június 16. 17-én voltak.

C) Jutalmak. Mint olyan tanuló, ki mint német ajku, legjobb elűmenetetelt tett.

50 frtos jutalomdíjjal kitüntettetett Uhl Sándor VI. oszt. tanuló.

Jutalomkönyvekkel a Röck Szilárd-féle alaptól: A VII. osztályból: Gisella Gusztáv és Uhlrich Nándor; a VIII. osztályból Huszár Kálmán lettek kitüntetve.

Az 1891/92 tanévben, tanulóink jun. 8-án Sopronban tartották meg tornaversenyüket az összes középiskolákkal egyetemben. Tanulóink számos díjt nyertek, több kisebb nagyobb versenyzők közt kitüntettek különösen:

a) **A távolugrásoknál:** Faber Sándor (VI) a 2-ik, Unger Sándor a 3-ik díjjal.

b) **A magas ugrásnál:** b. Puteáni István (VIII.) az 1-ső, Hoffmann Frigyes (VIII.) a 4-ik díjjal.

c) **A nyújtónál:** Faber János (VI.) két első díjjal.

d) **A lónál:** Huszár Kálmán (VII) az 1-ső; Balogh János (VIII) a 4-ik díjjal.

A verseny után kiosztattak szebbnél szebb díjak a közös verseny bíróság által. Ezeket befejezván, úgy az evang. lyceum, valamint az állami főreáliskola saját kiváló tornászait külön-külön több értékes könyv és albummal jutalmazták meg.

Jelentést tevő az ünnepélyt azzal zárta, hogy az összes intézetek nevében köszönetet mondott Sopron városa hatóságának és az egyes társulatoknak, azon támogatásért, melyben intézetünket részesítették, úgy a versenybírálati bizottságnak részrehajtatlan eljárásukért.

1) **Tanárok irod. működése.** Bella Lajos az „Archaeologiai Értesítő”-be a következő kisebb nagyobb cikkeket írta: Egy Római Kőszir; Két Purgstalli Edény; Voltak-e czölöp építmények a Fertőben? Soproni Leletek. Kiadta továbbá a Sopronmegyei Régészeti Társulat 1892. évi jelentését, azonkívül számos értekezést írt a helybeli magyar és német lapokba.

Fleischhacker-Kárpáti Német Olvasókönyv a középiskolák I. és II. osztályára approbálva.

Dr. Mika Károly: Közlemények a Vadászlapban.

Salamin Leo: „Franczia nyelvtan“ Dr. Plötz Károly nyomán. 1893. Lauffer Vilmos kiadása. — Engedélyeztetett a gymnasiumi, középkereskedelmi, kereskedelmi akadémiai és felsőbb leányiskolai használatra, 23235 sz. min. rendelettel.

Dr. Wallner Ignác: Rendőrségi elemzés 3. Technikai elemzés 41.

m) **Jelentés az ifjusági Berzsenyi-kör működéséről, az 1892/3 iskolai évben, a mártius 15-i, mártius 19-i és június 8-i ünnepélyekről:** A Berzsenyi-kör ez iskolai évben egy évi szünetelés után újra megkezdte működését. Ünnepélyes megnyitó ülését 1892. okt. 4-én tartotta. A kör tisztviselői voltak: Szabó Károly VIII. o. t. főjegyző, Wágner Zsigmond VIII. o. t. pénztáros, Huszár Kálmán VIII. o. t. főkönyvtáros, Schreiner Antal VIII. o. t. háznagy, Ulrich Nándor VII. o. t. aljegyző, Bozzay Zoltán VII. alkönyvtáros.

A kör tagjai voltak: az V., VI., VII. és VIII. osztály összes tanulói. Tartott 15 rendes, 2 rendkívüli ülést. Ezenkívül a megnyitó és bezáró diszgyűléstől eltekintve 2 ünnepélyt. Az egyiket márcz. 15-én, a melyen Ujvári Béla tanár ur tartott lelkesítő beszédet az ifjúsághoz, Ulrich Nándor VII. o. t. elszavalta Petőfi „Talpra magyar”-ját és az ifjusági dalárda énekelt. A másik a „Baross ünnepély” volt, a melyet márczius 19-én Baross Gábor emlékezetére és a Budapesten felállítandó Baross szobor javára csekély belépti díj mellett (50 kr. személyjegy, 1 frt 20 kr. családjegy és 20 kr. tanulóegy) rendezett a kör. Ez alkalommal Szabó

Károly VIII. o. t. szavalta Radó Antal „Baross halálára” cz. költeményét. „A hazáról” Petőfi Sándortól szavalta Ulrich Nándor VII. o. t., Szabó Károly VIII. o. t. „Baross élete és működése” cz. alkalmi értekezését Rupprecht Iván VIII. o. t. olvasta fel. „A munka” cz. pályanyertes ódáját elszavalta Ullrich Nándor VII. o. t. „Nymphák tánca” ábrándot és a „Baross nótá”-t előadták zongorán és hegedűn Rupprecht Iván VIII. Autheried Imre VII. és Gisela Gusztáv VII. o. tanulók. Az ifjúsági zenekar eljátszotta a Hunyadi indulót és több népdalt. Ez ünnepély bevétele 101 frt 80 kr. nagylelkű felülfizetések után; ez utóbbi összeget hirlapilag is nyugtázta és megköszönte a kör. A kiadások levonásával maradt 60 o. é. forintot elküldte a kör a magyar leszámítoló banknak, a hol a Baross szobor alapot kezelik.

Az év folyamán beérkezett 42 dolgozat, még pedig 28 vers és 14 prózai mű. Ezekből felolvasásra érdemesnek ítéltetett 16 és pedig 12 költemény és 4 próza. A költemények közül kettő az érdemkönyvbe való beiktatásra és egy jegyzőkönyvi dicséretre méltattatott. Érdemkönyvbe került: Ullrich Nándor VII. o. tanulónak a „Baross ünnepély”-en pályadijat nyert „Munka” cz. költeménye és Szabó Károly VIII. o. t. szinte azon az ünnepélyen dicséretet nyert ugyancsak „Munka” cz. költeménye. Jegyzőkönyvi dicséretet Ullrich Nándor VII. o. t. „Aranylombu fa” cz. verse nyert.

Szavalat volt 53, szabad előadás 2, fejtegetés 2. Szavaltak: Szabó Károly VIII. 12-szer, Rupprecht Iván VIII. 12-szer, Ullrich Nándor VII. 8-szor, Krausz Mihály VI. 5-ször, Gisela Gusztáv VII. 4-szer, Marton Géza VIII. o. 4-szer stb. Szavaltak: Petőfitől 15, Aranytól 5, Radótól 4, Berzsenytől 3, Vörösmartytól 2 költeményt stb.

Ezenkívül a kör ülésein állandó olvasmányul Katona József „Bánk bán”-ja szolgált. E tragoediát egy-egy olvasás után is fejtegették, de a részletenként való olvasás befejeztével Gisela Gusztáv egybefoglalón értekezett róla.

A kör üléseit meglátogatták: tk. Salamin Leo igazgató úr 2, tk. Paulay Ödön tanár ur 3 ízben.

A kör vagyonát képezi: a soproni 6934. sz. takarékpénztári könyvvel elhelyezett 27 frt 31 kr., 1892. jun. 14-ike óta járó 5⁰/₀-os kamattal és 7 frt 80 kr. készpénz, ez idei pénztári maradvány. — Könyvek vásárlására a kör ez évben 22 frt 71 krt fordított.

A Berzsenyi kör könyvtára 483 kötet, 409 magyar és 74 német könyvet tartalmaz. Ez évben 35 kötettel szaporodott a könyvtár és pedig 3-at a soproni irodalmi és művészeti kör ajándékozott, ezek: Emlékkönyv dr. Berényi Páltól, Katona József (beszéd) Marusák Páltól, Széchenyi emlékezete Fenyvessy Ferencztől.

A kör által vásárolt 32 kötet: 1. Dengi János: Ujabb költeményei. 2. Toldy Ferencz: Beszélyek. 3. Kemény Zsigm. Szerelem és hiúság. 4. Greguss Ágost: A balladáról. 5. Bérczy Károly A gyógyult seb (beszély). 6. Puskin Sándor: Anyégin Eugén. 7. Tóth Béla Tárcza levelek. 8. Herczegh

Ferencz Mutamur. 10. Csokonai V. Mihály Ódák: 11. Dorottya, 12. Béka egerharcz, 13. Lilla (dalok). 14. Berczik Árpád: A protektio (vigj.), 15. Igmándi kis pap, 16. Veteránok (életpép), 17. A svihákok, 18. Nézd meg az anyját. 19. Csiky Gergely: Nagymama, 20. Nagyratermett, 21. Anna, 22. Az első és a második, 23. A zokoli uráság két lánya. 24. Legouvé Ernő: Az olvasás művészete. 25. Fáy András: A külföldiek. 26. Gerő Károly: Az uzsai gyöngy. 27. Csepreghy Ferencz: A piros bugyel-láris. 28. Lukácsy Sándor: A veres haju. 29. Rátkay László: Felhő Klári. 30. Almásy Tihamér: A tót leány, 31. A milimári. 32. Borovics László: Baross G. élete.

Évközben a „Vasárnapi Ujságot“ járatta a kör.

A lefolyt évben 5 pályadij volt kitűzve, 2 szavallatra és 3 írásbeli dolgozatra:

1. A komoly szavallatért a jutalmat Ullrich Nándor VII. o. t. nyerte meg Zalár „Zizim“-jének elszavallásával (Jutalma: Radó Idegen költők albuma).

2. A víg szavallatért jutalmat Rupprecht Iván VIII. o. t. kapott Gabányi „Az ideges ember“ cz. monologjának előadásával (Jutalma. Radó Antal Idegen költők albuma).

3. „Petőfi élete és működése“ cz. irodalmi értekezéssel Wagner Zsigmond VIII. o. t. nyert jutalmat (Pályadij: 10 korona).

4. „Művelődési állapotok az Anjouk alatt“ cz. történeti értekezéssel Rupprecht Iván VIII. o. t. nyert jutalmat (Pályadij egy arany, melyet két év előtt Szabó Károly kir. tanácsos ur ajándékozott).

5. „Az electromosság haszna a gyakorlati életben“ cz. természet-tudományi értekezésével Szabó Károly VIII. o. t. nyert jutalmat (Pályadij 10 korona).

A Berzsényi kör ünnepélyes évváró ülése jun. 8-án volt (a király megkoronáztatásának évfordulóján). Ez alkalommal Rupprecht Iván VIII. o. t. ünnepi köszöntő beszédet tartott a királyra, Ullrich Nándor VII. o. t. elszavallta Bartók Lajos „Ifju Magyarország“ cz. ódáját. Az ifjusági dalárda énekelt és az ifjusági zenekar játszott.

A kiváló szorgalom jutalmazására két ajándék érkezett be: Római régiségek cz. kötet és 3 korona. Ezekhez ugyane célra vásárolt a kör is két kötetet: Eötvös Gondolatok cz. kötetét és Költők lugasát. E jutalmakat kapták, mint az egész éven át legbuzgóbban működő tagok: Szabó Károly VIII. o. t., ki főjegyzői tisztének lelkiismeretes betöltésével is szerzett érdemeket (Eötvös Gondolatok), Rupprecht Iván VIII. o. t. (Költők Lugasa), Ulrich Nándor VII. o. t. (3 korona), Gisela Gustáv VII. o. t. (Római régiségek). E tanulók külön dicséretet is érdemelnek. Ugyancsak ez ünnepélyen Szabó Károly kir. tanácsos, tanfelügyelő ur ismét felajánlott a jövő évben kitűzendő pályadijul egy 10 frankos aranyat. Fogadja ehelyütt is lelkes támogatásáért a kör hálás köszönetét.

Sopron 1893. június hó 12-én.

Kende Ferencz,
a „Berzsényi-kör“ vezetője.

n) **Fontosabb rendeletek.** 1892. július 1-től, 1893. június hó végeig. —

1) 1200. 1891/92. főig. A László-féle gymn. az 1892/93. tanévtől fogva továbbra is megadatik a nyilvánossági jog.

2) 1239. Utasítás a középiskolai rendes tantárgyakra nézve.

3) 1313. A közép-európai időszámítás 1892. jul. 31. és aug. 1. közti éjjel 12 órakor lép életbe.

4) 1344. Paulay Ödön volt jászberényi községi főgymn. r. t. 1892. szept. 1-től végleges rendes tanárnak neveztetik át.

5) 1381. Arnhold Nándor főreáliskolai kisegítő tanár a beregszászi áll. reáliskolához r. tanárnak neveztetett ki.

6) 1404. A tornatanítás az 1892/93 tanévre dr. Kárpáti K. és dr. Míka K. tanárookra bízandó.

7) 1386. Eltiltatik: Leitfaden seine Unterricht in der Geschichte u. Geographie Prof. dr. Ernst Kopp. 7-te Auflage Westermann 1870.

8) 1393. A sepsi-szt-györgyi Mikó-féle gymn. az 1892/93. tanévtől fogva érettségi vizsgálati jogot nyer.

9) 1423. Az énekoktatásba bevonandók a tanulók.

10) 1427. A középiskolai hitoktatók az összes ellenőrző és osztályozó értekezletekre meghivandók.

11) 1426. A VIII. oszt. évvégi vizsgálatai május hó 1-ső felében' lehetőleg a közepe felé tartassanak.

12) 1431. Kende Ferencz körmöczbányai rdkv. tanár, hasonló minőségben és illetményekkel áthelyeztetik a soproni főreáliskolához.

13) 1424. A szilágy-somlói algymn. nyilván. jogot nyer három évre.

14) 1892/93. főig. 1453. A félegyházi városi kath. gymn. V. oszt. pro 1892/93. nyilván. jogot nyer.

15. 20. Dr. Kárpáti Károly, egészségének helyreállítása végett, két havi szabadságot nyer.

16) 1757. (Vall. Közokt. Min.) Jakab Elek „Kolozsvár város története“ egy pld. a könyvtár részére megküldetik.

17) 160. A tanszerátalányoknak szakok szerinti beosztása mindenkor január 15-ig bejelentendő.

18) 255. Az iskolai épület átalakítására vonatkozó másolati terv felterjesztendő.

19) 299. A fokozatosan fejlesztendő áll. segélyezett keszthelyi főgymn. nyilvánossági és érettségi vizsg. megtartási jogot nyer (utóbbit 1895/96. évtől).

20) 310. Az ifj. könyvtári díj csak a nyilvános tanulóktól szedhető.

21) 320. A váci kath. főgymn. érettségi vizsgálati jogot nyer.

22) 327. A Csöndes f. magángymn. megszűnése tudomásul szolgál; az őrzendő iratok a soproni áll. főreáliskolának adassanak át.

23) 280. Az átalakítási munkálatok megállapításához Herczegh Zsigmond kebelbeli építész küldetett ki.

24) 356. Prof. Wilh. Putz 1877—1879. Grundriss der Geographie und Geschichte közjogi és történeti tévedések tartalmazása miatt Magyarország összes tanintézeteiből kitiltatik.

25) 357. Gaminel János fővárosi hivatalnok készítményei, rovar gyűjteményei és tevékenysége a középiskolák figyelmébe ajánltatnak.

26) 398. A Sopronyi auton. ortod. izr. hitközség előjárósága a szombat napi írás és rajzolástól való felmentésért beadott kérvénye véleményes jelentés végett kiadatik.

27) 402. A számvevőség az értesítői és énekdijak számadatait helyeseknek találta.

28) 450. Tandijelengedésért való folyamodványok csakis rendes időben és csak az igazgatóság útján terjesztendők be.

29) 453. A hajdunánási ev. ref. gymn. V. és VI. osztályai az 1892|93. tanévre nyilv. jogot nyernek.

30) 468. A vall. és közok. m. kir. miniszterium, 1893. január 1-től fogva „Hivatalos Közlöny“ című lapot adja ki. Előfizetés kötelező.

31) 475. Dr. Mika Károly 250 frtnyi évi tornadíja az 1892|93. tanévre 10 havi részletben kjutalványoztatott.

32) 66.312 sz. A közokt. m. kir. min. felhívására Bedő Albert „A magyar állam erdőségeinek gazdasági és keresked. leírása“ című művet küldi a tanár könyvtár számára.

33) 493. A délutáni tanóráknak délelőttre való áthelyezése ügyében a tanártestület véleményes jelentése beküldendő.

34) 624. Latkóczy-Hauptmann mythologiai gyűjteménye megvételre ajánltatik.

35) 645. A XXXXIX. jegyzék az engedélyezett tankönyvekről megküldetik.

36) 660. A sátor-alja ujhelyi, kath. 8 oszt. főgymn. az 1892|93 tanévről nyilvánossági- és érettségi vizsgálati jogot nyer.

37) 667. A „Statistikai évkönyv“ és „Magyar statist. közlemények“ I-ső fürete pro 1893. ára 10 frt. pro 1894. 5 frt. Ajánltatik.

38) 679. A husvéti értesítők III. 24-én d. e. 11 órakor osztandók ki.

39) 680. Felmentést, az izrael. tanulók szombaton és ünnepeiken való írás és rajzolástól esetről-esetre benyújtandó kérelemre, az igazgató ad.

40) 678. A közoktatás állapotáról való jelentés I. és II. kötete megküldetik.

41) 725. Varga Ottó: A magyarok oknyomozó története VII—VIII oszt. számára II. kiadás, 2 lenyomat 1893. 1 frt 60 kr. engedélyezve.

42) 735. A francia irodalmi és köznyelv kézi könyve a középiskolák könyvtárainak beszerzésére ajánltatik.

43) 754. Dr. Lessner Rezső gyakorló orvos a szabályszerű képesítés megszerzéseig, ideiglenes iskola orvos- és egészségtan tanárnak neveztetik ki.

44) 739. A Röser-féle magán gymn. I. és II. oszt. az 1892|93. tanévre nyilv. jogot nyer.

45) 777. Az asztalossal kötött alku egyezmény helybenhagyatik.

46. 772. A nagy-kállói kath. főgymn. VII. és VIII. oszt. nyilvánossági- és 1892|93. tanévre érettségi vizsgálat tartási jogot nyer.

47) 796. Az évi írásbeli dolgozatok, az év végével a tanulóknak visszaadandók.

48) 810. Egészségtani tanítás az 1892-93. tanévben már nem lesz. A tanév végén az intézeti orvos működésének részletes kimutatásával munkadíját az igazgatóság útján kérelmezi.

49) 827. Paulay Ernő a főreáliskola I. osztályába rendes tanuló-
nak felvehető.

50) 838. A mely tanuló a tandíjt le nem fizeti sem bizonyítványt sem értesítőt nem kap.

51) 843. A most fenálló szabályzat és gyakorlat szerint, csak olyan tanuló nyerhet teljes tandíjmentességet, kinek jó viselete mellett minden tantárgyból jeles és legfőlleg egy jó eredményjegye van.

52) 860. Az állami hivatalnokok utadó mentesek.

53) 889. Az 1893-94. tanévre beterjesztett tankönyvjegyzék hely-
benhagyatik.

54) 906. Pályázat — bpesti IV. ker. főreáliskolai tanszékre. E tan-
székkal ha oly tanár szerveztetik ki, ki már több éve a IX. osztályban
van, VIII. különben pedig IX. osztálybeli fizetést nyert.

55) 919. Dr. Beke Manó és Reif J. „Érettségi vizsg. mathem. fel-
adatok gyűjteménye“ figyelembe ajánljatik.

56) 992. Az igazgató és rendes tanárok fizetési rendezése tudomá-
sul hozatik.

57) 959. Horváth Elemér III. oszt. tanuló a 120 frtos győri püspök
Lippay-féle ösztöndíjból a 150 frtos fokozatba léptetett elő az 1892-93.
tanév kezdetétől fogva.

58) 967. Az igazgatók és tanárok rangsor fokozata az 1893. június
1. „Hivatalos Közlönyben“ megjelenni fog. — A netaláni fellebbezések
30 napon belül terjesztendők be az igazgatóság útján.

59) 984. A hátralevő vízvezetéki berendezés és szellőztetésről való
költségvetés a m. kir. épít. hivatal közbenjöttével készítendő és az igaz-
gató által felterjesztendő.

60) 985. Paulay Ödön r. tanár az 1892-93. tanév kezdetétől fogva
a pécsi áll. főreáliskolához helyeztetett át.

61) 1011. A tandíj, tekintve a középiskolák fejlesztésének és fen-
tartásának évenként emelkedő költségeit, az 1893-94. tanévtől fogva, évi
24 frtban állapittatott meg.

IV.

Tanszergyűjtemények szaporodása.

1892. július 1—1892. december 31-ig.

a) Tanári könyvtár.

Vétel útján.

A) A „Pallas” nagy Lexikona I. köt. — Spanrafft Alajos, Dictionaire de la conversation et de la lectures. — Schlessing A., Deutscher Wortschatz oder der passende Ausdruck.

B) Erbe Karl, Randbemerkungen zu Wustmann's, Allerhand Sprachdummheiten. — Minor I, Allerhand Sprachgrobheiten. — Faulde August, Beiträge zur deutschen Grammatik und deutschen Lektüre. — Kern Franz, Die deutsche Satzlehre. — F. Max Müller, Die Wissenschaft der Sprache, I. Bd.

C) Dengi I. Ujabb költemények. — Balassa I., A magyar nyelvjárások osztályozása és jellemzése. — Acsay F., A prózai műfajok elmélete. — Bodnár Zs., A magyar irodalom története I. köt. — Imre S., A magyar nyelv és nyelvtudomány rövid története I. köt. — Panyák E., A magyarországi középiskolákban 1850—1885-ig megjelent összes programmértekezéseknek repertoriuma.

D) Az osztrák-magyar monarchia írásban és képben. Oszt. tenger mellék és Dalmácia. — Hübner Ottó, Geographisch statistische Tabellen 1892.

E) Weisz Dr. I. B., Weltgeschichte XI. Bd. — Henne am Rhyn, Dr. O., Kulturgeschichte des deutschen Volkes I. Bd. — Schuchhardt K., Schliemann ásatásai. — Janet P., A pol. tudomány története. II—III. rész.

F) Walter Dr. Theodor, Algebraische Aufgaben I—II. Bd. — Gordan Dr. P. Vorlesungen über Invariantentheorie I. Bd.

G) Brehm E. A., Az északi sarktól az egyenlítőig.

H) Braun Dr. F., Über elektrische Kraftübersetzung insbesondere über Drehstrom. — Frick Dr. I., Physikalische Technik I. Bd.

I) Muspratt, Theoretische, praktische und analytische Chemie I. Bd. — Windisch Dr. K., Die Bestimmung des Molekulargewichts. — Jörgensen A., Die Mikroorganismen der Gährungsindustrie. — Wartha Dr. V., Az agyagipar technológiája. — Schultz G. und Paul I. Tabellarische Übersicht der künstlichen organischen Farbstoffen.

K) Az orsz. közélet. tanáregyesület Közlönye, XXV. évf. — Central-organ für die Interessen des Realschulwesens, XX. Jahrg. — Zeitschrift für das Realschulwesen, XVII. Jahrg. — Közoktatásügyi szemle IV. évf. — Tornaügy IX. évf. — Magyar nyelvőr, XXI. köt. — Philologiai Közlöny, XVI. köt. — Budapesti Szemle, LXIX—LXXII. köt. Petermann, Mitteilungen der ges. Geographie XXXVIII. Bd. und Ergänzung XXII. Bd. — Századok XXVI. köt. — Historische Zeitung XXXII—XXXIII. Bd. — Magyar történelmi életrajzok, VIII. évf. — Természettudományi Közlöny, XXIV. köt. — Schlömilch, Zeitschrift für Mathematik und Physik, XXXVII. Bd. — Annalen der Physik und Chemie XLV—XLVII. Bd. — Hoffmann, Zeitschrift für math. und naturwiss. Unterricht, XXIII. Jahrg. — Beiblätter zu den Annalen der Physik und Chemie, XVI. Bd. — Fresenius, Zeitschrift für anal. Chemie, XXXI. Bd. — Jahresbericht über die Leistungen der chem. Technologie, XXII. Jahrg. — Botanische Zeitung, L. Jahrg. — Chemisches Centralblatt, LXIII. Jahrg. I—II. Bd. — Zeitschrift für den phys. und chemischen Unterricht V. Jahrg. — Mathematikai és physikai lapok; I. köt. — Lehrproben und Lehrgänge aus der Praxis der Gymnasien und Realschulen VIII. Jahrg.

L) Schiller Dr. H., Die einheitliche Gestaltung und Vereinfachung des Gymnasialunterrichts. — Schiller Dr. H., Paedagogische Seminarien für das höhere Lehramt.

M) Oehler, Schubert, Sturmhoefel, Übungsbuch für den grann. Unterricht im Lateinischen. — Stoll H. W., Handbuch der Religion und Mythologie der Griechen und Römer. — Bender Dr. H., Grundris der römischen Literaturgeschichte. — Guhl E. und Koner W., Das Leben der Griechen und Römer nach antiken Bildwerken.

P.) Schlehta-Wssehrd, Moral-Philosophie des Morgenlandes.

Q) Passy P., Le français parlé. — Beyer F. und Passy P., Elementarbuch des gesprochenen Französisch. — Clédat L., Grammaire élémentaire de la vieille langue française. — Clédat L., Morceaux choisis des auteurs française du moyen age. — Clédat L., Extraits de la chronique de Joinville. — Clédat L., La chanson de Roland. — Tichy R. Vezérfonal a francia nyelv megtanulására.

Akademiai kiadványok: Erdélyi országgyűlési emlékek, XV. köt. — Almanach 1893-ra. — Akademiai értesítő III. köt. — Nyelvtudományi közlemények, XXII. köt. — Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből, XV. köt. — Archaeologiai értesítő, XII. évf. — Értekezések a math. tudományok köréből, XIV. köt. — Math. és természettud. közlemények, XXIV. köt. — Math. és természettud. értesítő, X. köt. — Török történetírók, ford. Thúry I. I. köt.

Aján-dék útján:

A nmélt. földmívelődési ministeriumtól: Bedő A., A magyar állam erdő-segeinek gazdasági és kereskedelmi leírása, I—III. köt. és térkép.

A nmélt. vallás- és közokt. ministeriumtól: Jakab E., Kolozsvár története. II—III köt., oklevéltár II. köt. és rajzai.

A „Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien“-től: Sitzungsberichte XXIX. Bd.

A m. k. Földtani intézettől: Évkönyvei IX. köt. — Évi jelentés 1891-ről.

A soproni „Irod. és művészeti körtől:“ Marusák P., Katona József.

Lőrinczy Ferencz urtól: Victoires, conquêtes, désastres, revers et guerres civiles des Français de 1792-a 1815. Tome I—XXVII. — Mémoires de Sully, Tome I—VI. — Monthelon, Mémoires pour servir a l'histoire de France sous Napoleon. Tome I—VI. — Desjardins, Campagnes des Français en Italie ou nistoire militaire, politique es philosophique de la Revolution, Tome I—V. — Gourgaud, Napoleon et la grande armée en Russie ou examen critique de l'ouvrage de Ségur. — Hericourt, Vie de gèneral Kleber. — La bataille d'Austerlitz. Par un militaire. — Millot, Éléments de l'histoire d'Angleterre, Tome I. — Bèclard, Éléments d'anatomie générale. — Mèmoire de F. A. Mesmer — Dupotet I., — Èxpèriences publiques sur le magnetisme animal. — Dupau I. A., Lettres phisiologique et morales sur le magnetisme animal. — M. B. D., Dissertation sur le medicine et le megnetisme. — Dialognes sur le magnetisme animal. — Rouzé I. L. M., Point du départ animé. — Bulletin des sciences militaires publie Fènissae, Tome I—XI.

Salamin Leo igazgató urtól: Dr. Ploetz Károly után átdolg. Salamin Leo, Francia nyelvtan.

Dr. Bäummel Ede, a tanári könyvtár öre.

b) Az ifjusági könyvtár szaporodása

az 1892/93-ki tanévben.

Magyar Szalon folyt. füzetek. — Osztr. magyar Monarchia folyt. — Magyar ifjuság folyt. — Grimm: Märchen. — Pallas Nagy Lexikon. — Hoffmann: Ehrlich Jakab. Elveszett fiu. Jó emberek. Család története. Nevelőm. A régi jó időkbl. Pásztor és bujdosó. Aranykereső. — Mikszáth: Tavaszirügyek. Magyarország lovagvárai. — Gerandó Antónia: Az emberiség jóltevői. — Nordenskjöld: Im ewigen Eise. — Schubert: Naturgeschichte des Tierreichs. Naturgeschichte des Pflanzenreichs. — Godin: Märchen u. Erzählungen. — Hauff: Märchen. — Cooper: Lederstrumpf Erzählungen. — Berger: Rübezahl. — Bocck: Sewa's Abenteuer in Westafrika. — Fischer-Sallstein: Emin Pascha Fröhlich: Blumen am Wege. — Dolinay: Hasznos mulattató 1892. — Stein-Nordheim: Russland's Märchenwelt. — Tyll Eulenspiegel. — Springer: Die Goldsucher in Australien. — Schubert: Naturgeschichte; Mineralogie I. Abth. — Bartók: Ujabb költemények. Kárpáti emlékek. — Jókai: Kakas Márton hum. levelei — Lauka: Ujabb novellái. — Német beszélek. — Orosz beszélek, 3 kötet. — Grünwald: Régi Magyarország. — Kerékgyártó: Tíz év Magyarország történetéből. 2 kötet. — Kerékgyártó: Hazánk évlapjai. — Klapka: Emlékeimből. — Kossuth levelei Bemhez. — Legouvè: Olvasás művészete 2 péld. — Szász: Versszavalás. — Pálffy: Esztike. Anya és grófnő. Mérnök regénye. Egy leány, mint özvegyasszony. — Cserey: Növényhatározó, 6 p. — Beöthy: Irodalomtörténet füzetek. — Kisfaludy Sándor munkái VIII. k. — Hueppe: Bakterien- Forschung. — Scheffel: Ekkehard. — Scherzer:

Reise der Fregatte Novarra. II. k. — Payer: Nordpol Expedition. — Gróf Benyovszky Móricz életrajza. II. k. — Jókai: Dekameron VI k. — Csaplár: Révai Miklós élete. IV. k. — Gáspár: 40,000 mfd. vitorlával. — Hevesi: Magyar Dekameron. V kötet. — Rossmessler: Die 4 Jahres-zeiten. — Lakatos: Vadászati és madarászati emlékeimből. — Dengi: Ujabb költemények. — Sztinyai Elek: Tanulmányok. — Versényi: Gyopárok. Költemények. Ujabb költemények. Klára. Képes könyv. — Kisfaludy Károly munkái 6 kötet. — Verne: Branicanne asszonyág. Cascabel Caesar. — Mikszáth: Almanach 1893.

A j á n d é k k ö n y v e k: Goldstein Marczel III. o. t. Kemény: Szerelem és hiuság. — Negró Leo V. o. t. Hoffmann: Die Gefahren der Wildnis. — U. a. Verne: Der Chancellor. — U. a. Verne: Die fünfhundert Milionen der Begum. — **Fleischacker M. Fr.** és **Paulay Ödön** könyvtár-örök.

c) Természettan.

2 Mikrotelefon. — 6 Leclanche elem. — Javítások.

d) Chemia 1892. XII. (Calderoni.)

Reichert-féle górcső. — 1. Állvány W-I a, forgatható asztallal. — 5. Tárgy lencse 1 a, 3, 6, 8 a, 18. — 1 Rajzoló készülék. — 3 I. III. V. Szemlencse. — 1 Polarizáló készülék. — 1 Micrometer szemlencse. — 1 Revolver 3 tárgylencsére. — 1 Quavlemez. — Mikroskop eszköz. Érték 476 frt 60 kr.

e) A természetrajzi szertár részére ajándékoztak:

Kim Béla erdőgondnok ur: Falco peregrinus. — Baján Lajos titkár ur: Larus ridibundus. — Dr. Mika K. szertárőr: Acrocephalus arundinaceus 2 drb. — Schick P. II. o. tanuló: Butes vulgaris és Porsana marmorata. — Krausz S. VI. o. t. Totanus stagnalis — Pitroff E. III. o. t. Sylvia orphala. — Hornyák J. I. o. tanuló: Turdus pilaris. — Péter I. és Steiner A. II. oszt. tanulók madártojások.

f) Jelentés a régiségtárról.

A lefolyt tanévben a régiségtár numismatikai osztálya örvendetesen szaporodott. A szaporodás leginkább ajándékozásoknak köszönhető. Vétel után a következő érmekkel szaporodott a gyűjtemény: Magyar ezüst forintok 1869 (u. n. angyalos), 1875, 1889 és 1891 évekből. Az 1854-iki esküvő 1 forintos érme. Mária Theresia tallérja *Ad Normam Convent. 1766.* II. Ferencz 3 koronás tallérja 1795-ből. Frigyes porosz király bir. tallérja 1786-ból. III. Frigyes Vilmos bir. tallérja 1814-ből. XIV. Lajos tallérja 1679-ből. Siciliani II. Ferdinánd ezüstje 1855-ből. Egy negyedforintos, 1 husz és 1 tiz krajczáros Ferencz József idejéből. Összesen 12 frt 95 krnyi vételáron.

Az ajándékozók közül első helyen említendő Hainzmann János Szombat-helyi szállodás ur, ki összesen 62 darab érmet, nagyobbára római eredetűt, ajándékozott intézetünknek, továbbá Salamin Leo igazgató ur (22 drb), Herczegh Árpád (9 db) és Stuppacher Lajos tanár urak kik szintén gyarapították a gyűjteményt. A tanuló ifjuság közül különösen kiválnak az I. és III. osztály

tanítványai, kik valóságos versenyre keltek az érmek ajándékozása körül. A gyűjtemény gyarapításához hozzájárultak névszerint

Az I. osztályból:

Bischitz Gyula, Bischitz Samu, Borsch Károly, Budai Dezső, Czébán Pál, Deutsch Dávid, Frischmann Salamon, Greilinger Mihály, Hermann Rupert, Honyák István, Hünner Rsjmond, Kern Gyula, Kniepeisz Ferencz, Lichtl Rezső, Lomoschitz Sándor, Maschler Gyula, Németh Pál, Paár Rezső, Pollák Jenő, Quitt Géza, Reisinger Rezső, Renczes József, Rosenheim Géza, Rőh Gyula, Schranz Ferencz, Schwarz Ernő, Szukits József, Takács Ferencz, Volnhofer Rezső, Weiss Gyula, Wurmfeld Sándor, Zepko Ignác és Zsinka Jenő.

A II. osztályból:

Bachsitz Mór, Lenck Ervin, Wulsten Hermann.

A III. osztályból:

Arthofer József, Bieler Frigyes, Bischitz Bernát, Fröhlich Flór, Gerencsér Lajos, Goldstein Marczel, Hillebrand Alfréd, Horváth Ernő, Koch József, Krakovics Ferencz, Litfass Ernő, Pachhofer Aladár, Pitroff Aladár, Rehberger Sándor, Roska Antal, Shleiffer Rikárd, Schneider Károly, Skublics Imre, Stagl Gusztáv, Stern Jakab, Szényi Dániel, Tiefbrunner Osznár, Thurner Ferencz.

A IV. osztályból:

Beer Gyula, Bodrogi Árpád, Czencz József, Herzog János, Kübel Emil, Krautt Rezső, Lang Gyula, Lenk Kálmán, Lessner Gusztáv, Litfass Győző, Meller Samu, Neuberger Ernő, Pacher Gyula, Riedinger Frigyes, Rosenheim Samu, Wehofer József, Weick Géza, Wirth Kálmán.

Az V. osztályból:

Deutsch Géza, Negro Leo, Schámár Károly.

A VI. osztályból:

Bergmann Vilmos, Herczegh Antal, Stocker György, Winkler Lajos.

A VII. osztályból:

Autheried Imre, Fischer Rezső, Gisella Gusztáv, Hainzmann István, Jekel-alussy Pál.

A VIII. osztályból:

Alt M. Frigyes és Wossala Sándor.

Vétel és ajándékok folytán az éremtár összesen 247 darabbal szaporodott a lefolyt iskolai évben.

A régiségtár szaporodása: 1 római üvegecske, 3 drb római szeg, 1 római kés, összesen 5 drb.

Jótékonysági alap.

a) Ösztöndíjak.

1. Gisella Gustáv VII. o. t. Rosenfeld Jakab-f. alap. .	125	frt	—	kr.
2. Horváth Ernő III. o. t. Lippai győri püspök-f. alap.	150	"	—	"
3. Huszár Kálmán VIII. o. t. Patzenhofer Conrad f. alap.	100	"	—	"
4. Kollin Mór II. o. t. Rosenfeld-Jakab-féle alapítvány	125	"	—	"
5. Krauss Mihály VI. o. t. Rosenfeld-Katalin-f. alapít.	125	"	—	"
6. Szabó Károly VIII. o. t. Rosenfeld-Katalin-f. alapít.	125	"	—	"
7. Uhl Sándor VI. o. t. Deák Ferencz alapítvány . .	50	"	—	"
8. Wagner Zsigmond VIII. o. t. sopronyi áll. főreális.	150	"	—	"
9. Wapp Sándor V. o. t. Halmássy-féle alapítvány .	40	"	—	"
Összesen .				940
				frt 10 kr.

b) A főreáliskolai segélyesület.

I. Bevétel.

1. Az 1892/93-ik évi számadás szerint készpénzben . .	4	frt	86	kr.
2. A soproni takarékpénztár adománya	25	"	—	"
3. A soproni takarékszövetkezeti egyesület adománya . .	5	"	—	"
4. Rendes tagsági díjakat fizettek:				

a) helyben: Braun Zsuzsanna 3 frt, Schármár János 3 frt, Bauer Antal, dr. Beck Gusztáv, Beer Ede, dr. Bergmann Keresztély, Bischitz Sándor, Frank Tófor, Friedrich Lajos, Gebhardt József, dr. Haubner Rezső, Héring Zsiga, Jány Ferencz, Jekelfalussy Sándorné szül. Bezerédj, Kluge Lajos, Kottaun Alajos, Kundt Frigyes, Láng Frigyes, Lenk Lajos, dr. Leszner Rezső, Litfass Károly, Meller Manóné, Ofner Alajos, Pfeiffer Felix, Pottyondy Miklós, Ritter Vilmos, Salamin Leo, Schleiffer Gusztáv, Schlesinger Lipót, Schneider Lajos, Schöll Gustáv, dr. Schreiner Károly,

Schwarz Károly, Schwarcz Samu, Skaritz György, Spiesz Antal, Stadler Lajos, Stark Lajos, Steiner Ignác, Thiering Gyula, Dr. Toepler Károly, Vaniss Adolf, Wagner Zsigmond, Weisz József, Wellner Lipót, dr. Winkler Adolf, Zábrák Dénes, Zdeborszky Henrik. Zeich János urak 2—2 frtjával 100 frt — kr.

b) **vidéken:** Karlovitz Lászlóné Szombathely; Kerschner Syveszter, Bük; Németh Antal, Vath; Schmidt József, Somfalva; Takács Adolf, Czinfalva; 1891/92. és 1892/93. évre Wapp Dániel, Ruszt; Ullrich Zsuzsanna, Somorja, Wind Mátyás Csepreg 2—2 frtjával 18 „ — „

5. Pártoló tagsági díjakat fizettek:

a) **helyben:** Arthofer György 1 frt, Bischitz Antal 1 frt, Bischitz Mátyás 1 frt, Borsch Károly 1 frt, Czében Pál 1 frt, Drexler Károlyné 1 frt, Einbeck Mátyás 1 frt, Fischer Adolf 50 kr, Frischmann Samu 50 kr, Fröhlich Ferencz 3 frt, Fuchs Mór 1 frt, Gerencsér János 50 kr, Goldner Miksa 1 forint, Goldstein Heinrich 1 frt, Greilinger Mihály 1 forint, Herrmann Mihály 1 frt, Heiszberger Antal 1 frt, Hübner Ignác 1 frt, Hünner Raimond 1 frt, Jaluschka Nándor 1 frt, Lenck Victor 5 frt, Lenk Kálmán 1 frt, Lithol Katalin 2 frt, Meller Lázár 1 frt, Neuberger Mátyásné 1 frt, Niemetz Ferencz 50 kr, Petrik József 1 frt, Raffensberger Ferencz 1 frt, Ráth Bódog 1 frt, Reiszinger Mihály 1 frt, Reisz Rezső 5 frt, Rozinek Norbert 1 frt, Salzer Mór 1 frt, Schwarz Izrael 50 kr, Schwingenschlögl Rikárd 2 frt, Stessel Ignác 1 frt, Schwaczina Samuné 1 frt, Szakonyi Kálmán 1 frt, Thiering Rozália 2 frt, Unger Ferencz 1 frt, Weisz József 1 frt, Wilfing Károly 1 frt, Winkler Lajos 1 frt, Wulsten Adolf 2 frt, Wurmfeld József 50 kr. 56 „ — „

b) **vidéken:** Autheried Károly, Zákány 5 frt, Bárdossy József, Csöngé 1 frt, Bierbauer Antal, Vath 30 kr, Birnbaum János, Bánfalva 1 frt, dr. Budai Mór, Zsarnócza 2 frt, Czencz Mihály Ostfi-Aszonyfa 1 forint, Csikker János, Vath 50 kr, Dávid Emil, Bük 5 frt, Deutsch Sándor, R.-Szemere 50 kr, Draskovich László Csongrád 2 frt, Fülöp Sámuel, Vönöczk 2 frt, Grünwald Samu, Puszta-Viszta 3 frt, dr. Hanenkamp Sándor, Védeny 1 frt, Haneise Ferencz, Vath 1 forint, Honyák Iván, N.-Czenk 1 frt, Huszár Ede, Rohonc 2 frt, Illmann Miklós, K.-Czenk 1 frt, Kirchner G., Bük 1 frt, Kris Károly, Bük 5 frt, Kollár Ferencz, Hegykő 1 frt, Kollin Ferencz, Devecser 1 frt, Kul-

csár Ferencz, Hegykő 1 frt, Lechner Ferencz, Vim- pác 1 frt, Lomoschitz Károly, Védeny 50 kr, M. N. R.-Keresztur 50 kr, Menzel Viktor, Bük 5 frt, Mészá- ros Gyuláné, Szil-Sárkány 1 frt, Mihálovics Wieder Etelka, Csongrád 2 frt, Nagy Imréné, Jobbaháza 1 frt, Negro Károly, Czinfalva 2 frt, Paller András, Kőszeg 5 frt, Quitt Lipót, Vát 1 frt, Reberger Mátyás, Csep- reg 50 kr, Reichardt Sándor, Iván 5 frt, Riedunger Károly, Bük 5 frt, Rosinger Adolf, Kisfalud 1 frt, Raschitz József, Harácszny 3 frt, Schrantz Ferencz, Nagy-Marton 2 frt, Schick Pál, Nagy-Czenk 2 forint, Schreiner Mátyás, L.-sz-t-Miklós 2 frt, Schwarz Betnát, Kövesd 1 frt, Schwarz Mór, Kövesd 1 frt, Schweiger Ferencz, N.-Czenk 1 frt, Sedlmayer Mór, K.-Marton 5 frt, Skublics Emilia, Zala-Szt-Mihály 3 frt, Skublics Ignác, R.-Keresztur 1 frt, Stern Lipót, Z.-Szt-Gróth StockerFerencz, Doboza 1 frt, Strobl Ferencz, Kapu- vár, 1 frt, Szeitz Józsefné, Kis-Marton 2 forint, Uhl András, Nust 1 frt, Velancsics János, Védeny 1 frt, Wágner Antal, R.-Keresztur 2 frt, Wehofer József, Tarcsa 1 frt, Wohlrab Alajos, Vulka-Pordány 2 frt, Wossala János, Máriafalva 3 frt 104 frt 80 kr.	
6. A 3400 frtnyi papíráradék évi 5 ⁰ / ₁₀₀ kamatja	170 " — "
7. A 3000 forintnyi urbéri kötvények 4 ⁰ / ₁₀₀ évi kamatja	120 " — "
8. A három darab 100 frtos tisz-szabályozási kötvény évi 4 ⁰ / ₁₀₀ kamatja	12 " — "
9. A soproni hitelszövetkezet 24-ik sz. betétkönyvében elhelyezett tőke 5 ⁰ / ₁₀₀ kamatja	1 " 08 "
10. Az építő és hitelbanktól átvett 7500 korona jára- dékot 92 frt 50 kron	3468 " 75 "
11. Ugyanattól a félévi 4 ⁰ / ₁₀₀ szelvény fejében	75 " — "
12. Ugyanattól a követelés kiegyenlítésére készpénzben	43 " 75 "
Összesen	4203 frt 20 kr.

II Kiadás.

- 1 Egy darab 5⁰/₁₀₀ papíráradék kötvényért 100 frtnyi
névértékkel 100 frt 70 kr.

Megjegyzés: Ezen alkalommal az egyesület birtoká-
ban volt 4 drb 100 frtról szóló papíráradék kötvény
és pedig A) 095, 597, 143, 855, 170, 104 és 156, 839
számmal az építő és földhitelbanknak visszaadtam és
ezen 400 frtnyi névértékű és a fent említett bevásá-
rolt 100 frtos kötvényért becseréltem a B) 103, 983
számu s 500 forlntrol szóló papíráradékkötvényt.

2. Az aláírási felhívások szétküldése alkalmával felmerült költség	9	frt	69	kr.
3. Pénzes levelek kiváltásáért fizettem	—	„	10	„
4. Litfass Károlynak 1000 drb felhívási ív nyomtatási költséget	10	„	—	„
5. Romwalter Károlynak 100 darab szelvény ív nyomtatásaért . f	4	frt	25	kr.
6. Coriáry Béla könyvkötőnek a szelvényk. bekötésért	2	„	20	„
7. Weiszebeck Gy. tanodaszolg. a kör körüli fáradozásáért	11	„	—	„
8. Mayer Géza I. o. t., Wind Ferencz III. o. t., Rehberger Sándor III. o. t., Wirth Kálmán IV. o. tanulóknak 5—5 frttal; Németh Istv. I. o. t., Renczes József I. o. t., Laschitz Henrik I. o. t., Rechnitzer Sándor II. o. t. Bodroghy E. IV. o. t. és Alt M. Frigyes VIII. o. tanulóknak 10—10 frtjával, — Takács Fer. I. o. t. Schwarz Ernő IV. o. t., Marton Géza VIII. o. tanulóknak 15—15 frtjával	125	frt	—	kr.
9. A 3500 frtnyi papíráradék-kötvényeket kicserélés céljából a helybeli építő és hitelb.-nál letéteményeztem	3500	„	—	„
10. Ezen 3500 frt után járó 1892. decz. 1-től 1893. május 1-éig szóló kamat szelvényeket	87	„	50	„
11. A 24. sz. ipar és keresk. szövetkezet betétkönyvében $\frac{0}{100}$ kamat mellett elhelyeztetett	109	„	71	„
12. 1 drb 500 koronáról szóló $4\frac{0}{100}$ magyar járadék kölcsön államadóssági kötvényért 95.50 számítva . . .	238	„	75	„
13. Ezen kötvény után kamat térítés fejében	4	„	34	„
Összesen	4203	frt	24	kr.

III. Vagyonállás kimutatása 1893. évi június hó 1-jével.

1. 2 drb 1000 frtról szóló adómentes földtehermentési kötvény 07901 és 07902 sz. a. 94.50	1925	frt	—	kr
2. 10 drb 100 frtról szóló adómentes földtehermentési $4\frac{0}{100}$ kötvény 04001, — 2, 3, 4 és 5, — 35988 és 9, továbbá 04238, 38 és 40 számmal a 94.50	962	„	50	„
3. 8 darab 1000 koronáról szóló $4\frac{0}{100}$ államadóssági kötvény és pedig D) 123371, 238,732, 238,733, 238,734, 238,735, 238,736, 22,8737 és 238,738 számmal a 94.50	3780	„	—	„
4. 3 drb tiszta-szabályozási kötvény 2,541.078, 2,048.020 3.264.047 sz. a 142.75	428	„	25	„
5. A 24-ik sz. ipar és kereskedelmi szövetkezet betétkönyvecskében $5\frac{0}{100}$ kamat mellett elhelyezett tőke .	134	„	29	„
Összesen	7230	frt	04	kr.

Azaz hétezer kétszáz és harmincz forint 4 krajczár
osztr. értékben.

1893. évi junius hava 1-én.

Ulber Mátvás,
pénztáros.

Főreáliskolai betegápoló szoba alap.

1892. jun. a takarékos és kölcsön-egyletnél a 6785. számú
könyvekében 5 % kamatra elhelyezve volt 70 frt — kr.
Az elhelyezett tőke után 1892. évi július 1-től deczem-
ber végeig 5 % kamat 1 „ 58 „
s így a tőke . 71 frt 58 kr.

Azaz hetvenegy forint 58 krajczár osztr. értékben.

1893. évi junius hava 1-én.

Ulber Mátvás,
pénztáros.

Ehhez járultak még a főreáliskola beteg ápoló szoba alapjához: Lo-
mositz Sándor I. o. 40 krt. Postle Ferencz I. o. 70 krt, Honyák Bedő I.
o. 70 krt. Rosinger Béla I. o. 1 frt., Ritter Frigyes II. o. t. 2 frt 70
krt. Krauss Zoltán IV. o. 1 frt. 50 krt, Ulrich János VII. o. 9 frt. 70
krt, és a junius 24-i multság eredményének fele 30 frt 05 kr. Összesen
47 frt 95 kr. A másik fele 30 frt a Sopronmegyei tűzkárosultak javára
Sopron m. alispánjának nsgos Simon Ödön urnak megküldetett.

c) Évi jelentés a „Deák Ferencz“ ösztöndíjalapról.

Bevétel.

A 342. sz. betétkönyvecske szerint a helybeli ipar- és
keresk. segély-szövetkezetben 1892. évi junius 30-án
el volt helyezve 118 frt 90 kr.
Az 1000 frtnyi 5 % magyar papíráradék 1892. junius hó
1-jétől 1892. nov. hó végeig járó félévi kamatja . . 25 „ — „
Ezen 1000 frtnyi 5 % magyar papíráradék 1893. april hó
4-én történt convertálás folytán 4 % -os 2100 koronás
korona értékű járadékra változtatott át, ezenkívül
kijárt még 32 „ 85 „
A 2100 korona névértékű járadék 1892. decz. 1-től 1893.
május végeig járó 4 % -os félévi kamatja. 21 „ — „
A helybeli ipar- és keresk. segély-szövetkezetben elhe-
lyezett pénz után 1892. július 1-től 1893. junius végeig
járó egész évi kamatja 6 „ — „
Összesen 203 frt 75 kr.

Kiadás.

Uhl Sándor VI. osztálybeli tanulónak jutalomdíjul . . 50 frt — kr.
A helybeli ipar- és keresk. segély-szövetkezetben 342.

sz. betétkönyvecske szerint el van helyezve	. . . 150 „ 75 „
Összesen	203 frrt 75 kr.

1 : 1 Sopron, 1893. évi junius hó 29-én.

Stuppacher Lajos,

a »Deák Ferencz ösztöndíj-alap« gondnoka.

d) Évi jelentés a soproni főreáliskolai zászló-alap vagyoni állapotáról.

Bevétel.

1892. junius hó 30.-án volt az alap vagyona	 39 frt 56 kr.
Elhelyezett tőke után 1892. julius 1-jétől 1893. junius hó	
végeig járó egész évi kamat	 1 „ 77 „
Összesen	41 frt 33 kr.

Ezen összeg a 341. számú betétkönyvecske szerint a helybeli ipar- és kereskedelmi szegély-szövetkezetben el van helyezve.

Sopron, 1893. évi junius hó 29-én.

Stuppacher Lajos,

a zászló-alap-gondnoka.

VI.

A tanárok és azoknak működési köre.

A tanár neve	Tanított tárgy	Osztály, melyben tanított	Heti óra-szám	Megjegyzés
Salamin Leo	Francia nyelv Fizikai földrajz	VIII. III.	6	Igazgató.
Dr. Bäuml Eda	Mennyiségtan Természettan Ábrázoló geometria	V., VIII. VIII. VII., VIII.	17	Rendes tanár, a VIII. o. főnöke. a tanári könyvtár őre
Bella Lajos	Földrajz Történelem	IV. V., VI., VII., VIII.	15	Rendes tanár, a VII. o. főnöke
Fleischhacker Mór Fridolin	Magyar nyelv Német nyelv Francia nyelv	III., V. III., VI. III.	16	Rendes tanár, a III. o. főnöke, az ifj. könyvtár őre
Hauser Károly	Szabadkézi rajz Szépirás	III—VIII. I., II.	14	Rendes tanár rajzsztár őre,
Dr. Kárpáti Károly	Magyar nyelv Német nyelv	II., VIII. II.	12	Rendes tanár
Kende Ferencz	Latin nyelv Magyar nyelv	V., VI., VII., VIII. IV.	16	Rendk. tanár. A Berzsenyikör vezetője
Dr. Leszner Rezső	—	—	—	Intézeti orvos
Mally Nándor	Számítan Ábrázoló mértan	I., III. I., IV., V., VI.	17	Rendes tanár, a mértani sztár őre, az I. o. főnöke
Dr. Mika Károly	Földrajz Természetrájz Bölcsészet Tornászat	I., II. II., V., VI. VIII. I., II.	16 4	Rendes tanár, a természetrájzi sztár őre

A tanár neve	Tanított tárgy	Osztály, melyben tanított	Heti óra-szám	Megjegyzés
Paulay Ödön	Magyar nyelv Német nyelv	I., VI., VII. I.	16	Rendes tanár, a VI. o. főnöke, az ifj. könyvtár őre
Stuppacher Lajos	Német nyelv Számítan Rajzoló geometria	V., VII., VIII. II. II. III.	18	Rendes tanár, a II. o. főnöke
Dr. Szekeres Kálmán	Mennyiségtan Természettan	IV., VI., VII. VII.	16	Rendes tanár, a természettani szertár őre
Ujvári Béla	Francia nyelv	IV., V., VI., VII.	16	Rendes tanár, a az V. o. főnöke
Dr. Wallner Ignác	Vegytan Természetrajz Német nyelv	IV., V., VI. I., VII. IV.	15	Rendes tanár, a VI. o. főnöke, a vegytani szertár őre
Halmossy István	Kath. hittan	I.—VIII.	6	Hittanár
Elías Miksa	Izraelita hittan	I.—VIII.	3	„
Stiegler Gusztáv	Evang. hittan	I.—IV.	2	„
Zábrák Dénes	Evang. hittan	V.—VIII.	1	„
Wallner János	Ének	I.—VIII.	4	Énektanító
Schneider Frigyes	Tornászat	III.—IV., V.—VIII.	4	Tornaegyl. tanító

Az ifjúság érdemsorozata az 1892/93. tanév végén.

Rövidítések magyarázata: **tdm.** = tandíjmentes, **ftdm.** = feltandíjmentes, **ösz.** = ösztöndíjas, **ism.** = ismétlő; **1** = jeles, **2** = jó, **3** = elégséges, **4** = elégtelen; magaviseletből: **1** = jó, **2** = szabályszerű, **3** = kevésbé szabályszerű, **4** = rossz, **fm.** = fel van mentve.

A vastag betűkkel szedett nevek jelentik, hogy az illetők **jeles** tanulók.

I. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas, vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetr.rajz	Szépírá	Testgyakorlat	Ének
a)	Felsőbb osztályba léphetnek:											
	Borsch Károly	1	1	3	3	3	3	2	3	1	3	2
	Deutsch Dávid	1	1	1	2	3	2	2	2	2	3	3
	Friedrich Nándor	1	1	3	2	1	2	2	2	1	3	3
	Fuchs József	1	1	3	3	3	3	3	2	2	3	1
5	Hünner Rajmund	1	2	3	3	2	2	3	2	2	2	2
	Hermann Rupert	1	2	3	3	3	3	2	3	1	2	2
	Herczog Alfréd	—	2	2	2	2	2	1	1	—	—	—
	Honyak István	1	1	2	1	2	1	2	2	1	3	2
	Illmann Ernő	1	2	3	3	3	3	2	3	1	3	3
10	Kern Gyula	1	3	3	3	3	3	3	3	1	3	2
	Kokas György	2	2	3	3	2	2	3	1	2	3	3
	Kulcsár Kálmán	1	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2
	Laschitz Henrik ftdm.	1	2	2	1	2	1	2	1	1	3	2
	Lichtel Rezső	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2
15	Lomoschitz Sándor	1	3	2	2	2	2	2	3	1	3	2
	Meyer Géza ftdm.	1	3	2	1	2	2	3	2	2	3	3
	Németh István ftdm.	1	1	1	2	2	2	1	2	1	3	1
	Németh Pál ism.	1	3	3	3	3	3	2	3	1	3	3
	Pachhofer Jenő	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
20	Paár Rezső ism.	1	3	3	3	3	2	2	3	1	1	2
	Paulay Ernő	1	2	2	1	2	2	2	2	1	3	2
	Pollák Jenő	1	1	3	3	3	3	3	3	2	1	2
	Postl Ferencz	1	2	2	2	3	3	3	3	2	3	2
	Renczes József ftdm.	1	1	2	2	2	1	1	2	1	3	2
25	Reisinger Rezső	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Riess Frigyes ism.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2

A tanuló neve tandijmentes, ösztöndíjas, vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetrajz	Szépírá	Testgyakorlat	Ének
	Rosenheim Géza	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Rosinger Béle	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Schwarz Ernő	2	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3
30	Seitz József	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Szukits József	1	3	3	3	3	2	2	1	1	3	3
	Takáts Ferencz ftmd.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Thier Ferencz ftmd.	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	2
	Unger Ferencz	1	1	3	2	3	3	3	2	2	im.	2
35	Weiss Gyula	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Wellner Zsigmond	2	1	2	3	3	3	2	3	2	3	3
	Zepko Ignác	2	3	3	3	3	2	2	3	2	3	3
	Zsinka Jenő	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3
b) Javító vizsgálatra bocsáttatnak:												
	Budai Dezső ism.	1	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3
	Czébán Pál	2	3	3	3	3	4	3	3	2	2	3
	Kniepeisz Ferencz ism.	2	3	3	3	4	2	2	3	1	2	2
	Lapicz Jenő	2	3	3	3	3	4	3	3	2	3	3
5	Litfass Jenő	2	3	3	3	3	3	3	4	2	2	3
	Quitt Géza	1	2	3	3	3	4	3	3	2	3	3
	Röh Gyula	2	3	3	3	3	4	3	3	2	3	3
	Schrancz Ferencz	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2	2
	Wrhovszky Oszkár	2	3	3	3	3	3	3	4	1	3	3
c) Osztály ismétlésre utasítatik:												
	Babay Ferencz	2	1	3	4	3	3	4	3	2	3	2
	Bischitz Samuel	2	2	3	3	3	4	4	4	2	3	3
	Frischmann Salamon	2	3	4	4	4	4	4	4	2	3	3
	Greilinger Mihály	2	3	4	3	4	4	4	3	2	3	3
5	Hiessberger Ede	2	4	3	3	4	3	3	3	1	3	2
	Krausz Aladár	2	2	4	4	4	3	4	3	2	3	3
	Maschler Gyula	2	4	3	4	3	4	3	4	2	3	2
	Pittroff Béla	2	4	3	3	4	4	4	4	2	im.	2
	Reichard Jenő	2	4	3	3	3	3	3	4	2	3	3
10	Ruschitz József	2	4	3	3	3	3	3	4	2	2	3
	Sedlmayr Gyula	1	4	4	2	4	4	4	4	3	3	3
	Volnhofer Rezső	1	3	4	3	3	4	3	4	2	3	2
	Wurmfeld Sándor	1	2	3	3	4	4	4	4	2	3	3

Kilépett 2. Vizsgálatlan maradt 2.

Összesen 64.

II. osztály.

A tanuló neve tandijmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Ternészetrajz	Szépírá	Testgyakorlat	Ének
a) Felsőbb osztályba felléphetnek:												
	Bischitz József	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	4
	Einbeck Károly	1	1	3	3	3	3	3	2	1	3	3
	Fülöp Dezső	1	2	3	3	2	3	3	2	2	3	3
	Grafl Mihály	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	2
5	Herz Márton mgt.	—	1	2	2	3	2	2	3	—	—	—
	Horváth József	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
	Hübner Ignác	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2
	Illés Elemér mgt.	—	2	3	2	3	2	2	2	—	—	—
	Jaluschka Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2
10	Kollin Mór tdm. öszt	1	2	1	1	1	2	2	1	1	3	2
	Kosch Lipót	1	2	3	2	3	2	3	3	2	2	2
	Macher Alfred	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Mészáros Vilmos	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2
	Mihálovics Ferencz	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2
15	Nagy Elek	1	2	3	3	2	3	3	2	3	3	4
	Raffensperger József	1	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2
	Rechnitzer Sándor ftdm.	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2
	Salzer Gyula	1	1	2	2	2	1	2	2	2	3	2
	Schick Pál	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3
20	Schwarz Rezső	1	2	2	2	3	3	3	2	2	3	3
	Schwarz Zsiga	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3
	Skarits Mihály	1	3	2	2	2	2	2	2	2	3	3
	Steinhausen István mgt.	—	2	3	3	3	2	2	3	—	—	—
	Stern Jenő	—	2	2	3	3	2	2	3	—	—	—
25	Stessel Lipót	1	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3
	Strobl Imre	1	1	2	3	2	2	2	2	2	fm.	3
	Thirring János	1	1	2	2	2	3	2	2	1	3	3
	Wellisch György mgt.	—	2	2	2	3	1	1	2	—	—	—
	Weiss József	1	3	3	3	3	3	2	3	1	3	2
30	Wilfing Károly	1	3	3	3	2	1	2	2	2	3	3
	Zdeborscky Ede	1	3	3	3	3	2	3	3	1	3	2
b) Javító vizsgálatra bocsáttatnak:												
	Bischitz Henrik	2	2	3	3	3	4	3	2	2	2	3
	Deutsch Lipót	1	1	4	3	3	3	3	3	2	3	3
	Drexler Károly	2	3	3	2	3	4	3	3	1	3	4
	Frankl Robert	2	3	3	3	3	4	3	3	2	2	3
5	Kottaun Alajos	1	3	4	3	3	3	3	3	2	3	2
	Péter Ignácz	1	3	4	3	3	3	3	3	2	3	3
	Petrik Aladár	2	1	3	3	3	3	4	3	2	3	3
	Rath Ödön	1	3	3	3	3	4	3	3	2	4	3

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Memorizáció	Mértan és mért. rajz	Természettan	Szépírási	Testgyakorlat	Ének
Schekulin Ede		1	3	4	3	3	3	3	3	2	2	3
10	Stagl József	1	2	4	3	3	3	3	3	1	2	2
	Zöhlrs Gyula	1	3	3	4	3	2	2	3	2	3	3
c) Osztályismétlésre utasítottak :												
	Bachschitz Mór	1	3	4	3	4	3	3	3	2	3	3
	Leuk Ervin	2	3	4	4	3	3	3	3	2	2	3
	Nagy Jenő	2	2	3	4	4	3	2	3	2	3	3
	Ritter Frigyes	2	2	4	3	4	4	4	3	2	3	2
5	Schweiger Emil	1	3	4	4	4	3	3	3	1	2	3
	Steiner Antal	2	2	3	2	3	4	4	2	2	2	3
	Wulsten Hermann	1	2	4	3	3	4	4	3	2	2	2
Kilépett:												
Wang Győző												

Összesen 50.

III. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Memorizáció	Mértan és mért. rajz	Természettan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
a) Felsőbb osztályba léphetnek :													
	Autheried Camillo	2	3	2	2	2	1	2	1	3	1	1	2
	Bieler Frigyes	1	2	3	3	3	3	1	2	2	2	2	2
	Bischitz Bernát	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
	Fischer Mór ism.	2	3	2	3	3	1	2	3	2	1	2	2
5	Frölich Florián	1	3	3	3	3	2	2	2	3	2	2	2
	Gerencsér Lajos ism.	2	2	3	3	3	1	2	3	2	2	3	2
	Goldner Lajos	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2
	Goldstein Marcell	2	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3
	Grubits Mihály ism.	2	2	3	2	3	1	2	3	3	1	1	2
10	Horváth Ernő tdm.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	2
	Koch József	1	1	3	3	3	1	2	3	3	1	2	3
	Litfass Ernő	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
	Niemetz Ferencz	1	2	3	3	2	1	3	2	2	2	2	1
	Pachhofer Aladár	1	3	3	3	3	2	2	2	3	1	2	3

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természettan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
15	Pollák Dávid	1	1	2	2	2	1	2	1	3	1	1	3
	Pitroff Aladár ftdm.	1	3	3	3	3	2	2	2	3	1	2	3
	Rehberger Sándor ftdm.	1	1	3	3	3	1	3	2	3	1	3	2
	Roska Antal	1	2	2	3	3	2	3	1	3	1	2	1
	Schleiffer Richard	1	1	2	2	2	1	2	3	2	3	2	3
20	Schwarz Gyula	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3
	Skublies Imre	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	4	3
	Stagl Gusztáv	1	2	3	3	3	3	2	1	3	1	1	2
	Stern Jakab	1	2	2	3	3	1	2	1	2	1	3	2
	Thurner Ferencz ftdm.	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	2
25	Thurner Mihály ftdm.	1	1	2	2	3	1	2	1	2	1	1	2
	Wind Ferencz ftdm.	1	1	2	3	3	1	2	2	2	2	2	2
	Müller Frigyes mgt.	—	2	2	2	3	2	2	2	2	2	—	—
b) Javítóvizsgálatra bocsáttatnak:													
	Arthofer József	2	2	3	3	4	2	2	2	3	1	1	2
	Krakovits Ferencz	2	3	3	3	4	2	1	2	3	1	1	2
	Szényi Dániel	1	1	3	3	4	2	2	2	3	1	2	2
	Tiefbrunner Oszkár	2	2	3	2	3	2	4	3	3	2	3	3
5	Zdeborszky Ernő	2	3	3	3	2	3	3	4	3	2	3	3
c) Osztályismétlésre utasíttatik:													
	Hillebrand Alfréd	2	3	3	4	4	2	3	4	3	3	3	3
	Horváth János	1	3	4	3	4	3	3	3	4	2	3	3
	Schneider Károly	2	3	3	3	4	3	2	3	4	1	3	3
Kiléptek:													
Hillebrand Rezső													
Pötschacher Rezső													

Összesen 37.

IV. osztály.

A tanuló neve tandijmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
Felsőbb osztályba lépnetnek:												
Beer Gyula	1	2	3	1	2	2	3	3	2	2	3	2
Bodrogi Árpád tdm.	1	2	2	3	3	2	3	1	2	2	2	1
Czencz József tdm.	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	3	2
Herczog János	1	1	2	2	3	2	3	2	2	1	2	3
Horváth Gyula	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	2
5 Kopprasch Otto	1	2	3	2	3	3	3	2	3	2	3	2
Kopstein Zsigmond	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3
Krausz Zoltán	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	4
Kraut Rezső	2	2	3	2	2	2	3	3	3	1	1	2
Lessner Gusztáv	1	2	1	2	3	1	3	3	2	1	3	2
10 Meller Samu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	3
Pacher Samu	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3
Rosenheim Samu	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Schwartz Ernő tdm.	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2
Stiskalek Károly	2	2	3	3	3	3	2	2	2	1	3	3
15 Weick Géza	2	2	3	3	3	3	3	1	3	1	1	2
Wirth Kálmán	1	1	1	2	2	1	3	2	2	3	2	3
Zöhl Ernő	1	2	3	3	3	3	3	1	2	1	2	3
Wehofer József	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	2
Javító vizsgálatra bocsáttatnak:												
Gotthardi Adolf	2	3	3	3	3	3	4	3	3	2	2	3
Neuberger Ernő	2	3	3	3	4	3	3	3	3	2	fm	3
Schmidt Béla	2	2	2	3	3	2	3	1	4	1	1	2
Rosinek Norbert	1	3	3	3	3	3	3	3	4	1	3	3
Osztályt ismétlésre utasítatnak:												
Kübel Emil	2	2	3	2	3	2	4	3	4	3	2	3
Lang Gyula	2	2	4	3	4	3	3	3	3	3	3	2
Lenk Kálmán	2	3	4	3	4	3	4	3	3	3	3	2
Litfass Győző	2	2	3	3	4	4	3	3	2	3	2	3
5 Winkler Mihály mgt.	—	2	3	3	4	4	3	3	2	2	—	—
Kilépett:												
Riedinger Frigyes												

V. osztály.

A tanuló neve, ösztöndíjas, tandíjmentes vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Latin nyelv	Történelem	Mennyiségstan	Mértan és mért. rajz	Természetrajz	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
Felsőbb osztályba fölléphetnek:														
Bárdossy Lajos tdm.	1	1	2	3	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2
Deutsch Géza	1	1	2	3	2	—	1	1	1	1	1	1	2	2
Frank Kálmán tdm.	1	1	2	2	1	1	1	3	1	1	2	1	1	2
Grünwald Ede	1	2	2	3	2	—	1	3	2	2	3	1	3	2
5 Hellebrondt Béla mgt.	—	2	2	3	3	—	2	3	3	2	3	1	—	—
Kopstein Lipót	1	1	1	1	2	2	1	3	1	1	3	1	2	2
Krausz Sándor mgt.	—	1	2	2	3	—	2	3	1	3	2	2	—	—
Litfass Károly	1	1	3	3	3	2	1	3	3	2	3	2	1	3
Obstmayer János tdm.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1	fm.	2
10 Paller Ernő	1	1	3	3	3	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Rosenzweig, recte: Ritter Mór	1	2	3	2	3	2	1	3	3	3	3	2	4	3
Schármár Károly	1	1	3	3	3	—	1	3	3	3	3	1	2	2
Schleiffer Frigyes	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2
Takács Gyula	1	2	3	2	3	—	2	3	3	3	2	2	2	2
15 Wapp Sándor	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2
Wohlrab Alajos	1	1	3	2	2	1	1	3	2	3	3	2	3	2
Javító vizsgálatra bocsájtatnak:														
Lipovits Kálmán	2	2	3	3	2	2	2	3	2	3	4	1	1	2
Negro Leo	1	2	3	3	3	—	2	4	3	3	3	2	2	2

Összesen 18.

VI. osztály.

A tanuló neve, ösztöndíjas, tandíjmentes vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Latin nyelv	Történelem	Mennyiségstan	Mértan és mért. rajz	Természetrajz	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
a) Felső osztályba léphetnek:														
Autheried Ernő	2	2	1	1	2	—	1	2	2	2	2	1	3	2
Bergmann Vilmos	1	2	3	1	2	—	2	3	3	2	3	1	2	2
Ferber Andor	2	1	2	3	3	—	2	3	2	2	2	2	2	2
Gárdonyi Sándor	1	1	3	3	3	—	2	3	2	2	3	1	1	2
5 Gránitz Lipót	1	1	3	2	3	—	1	3	3	3	3	3	4	2
Herczegh Antal	2	1	3	2	3	—	2	3	3	3	3	1	2	3
Karlovitcz László	1	1	2	3	3	—	1	3	1	2	3	1	fm.	2

A tanuló neve osztöndijas, tandijmentes vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Latin nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetráaj	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Ének
10	Kerschner Ferencz	1	1	2	2	3	—	1	2	1	2	2	1	2	2
	Krausz Mihály osztönd. tdm.	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	3	3
	Lenk Pál	1	1	1	1	2	—	1	2	2	1	2	1	3	2
	Luby Gyula	1	1	3	3	3	—	1	3	3	3	3	2	3	3
	Rosenzweig Géza	1	2	3	3	3	—	2	3	3	3	1	2	3	2
	Stocker György	1	1	2	2	3	2	1	2	2	2	2	1	2	2
	Svaczina István	1	2	2	3	3	—	1	3	3	3	3	1	2	2
15	Uhl Sándor osztönd.	1	1	1	1	1	—	1	3	2	2	2	1	3	3
	Winkler Lajos	1	2	2	2	3	3	1	3	2	2	2	1	3	2
b) Osztályismétlésre utasittatik:															
Skublies Alajos		1	1	3	4	3	—	3	4	2	3	4	1	3	2

Összesen 17.

VII. osztály.

A tanuló neve osztöndijas, tandijmentes vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Latin nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Mértan és mért. rajz	Természetráaj	Természettan	Szabadk. rajz	Testgyakorlat	Ének
Felsőbb osztályba léphetnek:															
5	Autheried Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
	Bozzay Zoltán ftdm.	1	1	1	3	2	—	1	3	2	1	3	1	1	2
	Fischer Rezső	1	2	3	2	3	—	3	3	3	3	3	2	1	3
	Gisella Gusztáv ö. tdm.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	mt	mt
	Hainzmann István	1	1	3	3	3	—	1	3	1	3	3	1	3	2
	Jerfy Adolf	1	2	3	3	3	—	2	3	3	3	3	1	2	2
	Ulrich János	1	1	1	3	2	—	2	2	1	2	2	1	1	2
	Zöhlz Artur	1	2	2	3	3	—	2	2	1	2	2	2	2	3
	Jekelfalussy Pál mgt.	1	2	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	—	—

Összesen 9

VIII. osztály.

A tanuló neve tandijmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?		Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Latin nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Ábrázoló mértan	Természettan	Bölcsézet	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Felsőbb osztályba felléphetnek:														
	Alt M. Frigyes	1	1	2	3	3	—	2	3	3	3	3	1	3
	Huszár Kálmán tdm. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Lenck Oszkár	1	1	2	1	2	—	2	3	2	2	3	2	2
	Marton Géza	1	1	2	2	3	—	1	3	3	3	1	1	1
5	Rupprecht Iván	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2
	Schlesinger Lajos	1	1	2	1	2	—	1	3	2	3	2	2	2
	Schreiner Antal	1	2	2	1	2	—	1	2	2	2	1	1	2
	Szabo Károly tdm. öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Wagner Zsigmond öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.
10	Wossala Sándor	1	2	2	1	2	—	1	3	3	3	2	1	fm.

Összesen 10.

VIII.

A jövő tanév kezdetéről.

Az 1893/94-iki tanévben a nyilvános tanulók szabályszerű felvétele szeptember hó három első napján történik délelőtt 8 órától 12-ig. **Javító, pót- és magánvizsgálatok augusztus hó 31-én r. 8 órakor veszik kezdetüket. A „Veni Sancte” és tanév megnyitása szeptember 4-én r. 8 óra.**

A felvételre és felvételi vizsgálatokra nézve a következők veendők figyelembe:

1883. XXV. t.-cz. 10. §-a. A reáliskola első osztályába csak olyan növendékek vétetnek fel, kik keresztelő-, illetve születési levéllel igazolják, hogy életük kilenczedik évét már betöltötték és vagy arról, hogy a népiskola négy osztályát **jó sikerrel** végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő, vagy felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mérvű képzettséggel bírnak. **12 évnél idősebb tanuló felvétele felett a tanári testület határoz.**

13. §. Nyilvános középiskolából a megfelelő ugyanazon nemű intézetbe átlépni kívánók előbbi intézetüktől nyert bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a megfelelő osztályt, minden egyes tantárgyból legalább is elégséges sikerrel végezték. Más középiskolából jövő növendékek csak akkor vétetnek fel a következő osztályokba, ha az általuk elhagyott tanintézet bizonyítványával igazolják, hogy a közvetlenül előbbi osztályban kielégítő sikerrel tanulták legalább is azon tárgyakat, melyek rendes tantárgyak abban az intézetben, hová felvétetni óhajtanak. Azon tanulók, kik elemi iskolai bizonyítvány nélkül jelentkeznek felvételre az I-ső osztályba, úgy azok, kik nyilvános gymnasiumból vagy polgári iskolából reáliskolába akarnak átmenni, kötelesek felvételi vizsgát tenni. E vizsgálat az utóbbi esetben az elhagyott és újonnan választott iskola tantervei közt mutatkozó lényeges különbözetre terjed. A felvételi vizsgálatok díja 10 forint.

14. §. Egyik intézetből a másikba átlépés rendesen csak a tanév kezdetén történhetik. Évközben más intézetből jövő tanuló a tanári testület határozata alapján, csak a változás okainak igazolása mellett vehető fel. A felvételt megtagadó határozat ellen a vallás- és közoktatási miniszterhez lehet fôlyamodni.

15. §. Magántanulók, kik magánuton vagy magánintézetben tanultak és előmenetelőkről nyilvános iskolától kívánnak bizonyítványt nyerni, az illető igazgatónál való előleges bejelentés és annak kimutatása mellett, hogy a közvetlenül lefolyt tanévet, mely magánintézetben, illetőleg hol és mily rendszerű tanulmányozással töltötték, tehetnek vizsgálatot az e célra megállapított időben.

16. §. A főreáliskolái érettségi vizsgálat csak a műegyetemre és tudomány-egyetemnek matematika-természettudományi karára (illetőleg bölcsészeti karának ezen szakosztályára) s a tanárképző-intézet ugyanezen osztályára, nemkülönben a bányászati-, erdészeti és gazdasági akadémiákra való felvételre jogosít. Azon tanulók, kik a reáliskolai tanfolyamot **elvégezték és az érettségi vizsgálatot jó sikerrel letették, valamely nyilvános főgymnasiumban a latin nyelvből, illetőleg a latin és görög nyelvből vizsgálatra bocsáthatók; a kik ekkor a latin nyelvből a vizsgálatot sikerrel kiállják, az egyetemnek orvosi és jogi karába, azok pedig, kik a vizsgálatot a latin és görög nyelvből is sikerrel kiállják, az egyetemnek bármely karába felvehetők. E tanfolyamra V. osztályt sikerrel végzett tanulók vehetők fel. Tandij nincs.**

A jövő tanévtől fogva iskola orvosunk levén, a VII. osztálytól kezdve szabad elhatározásuk szerint jelentkezhetnek az egészségtan tanulására mind azok, kik a rendes tantárgyakból legalábbis kielégítő osztályzatot nyertek; a tanítás ingyenes.

A nmsgu. vallás és közoktatási m. kir. miniszterium rendelete folytán a könyvyiteltan a IV. osztálytól fogva mint rendkívüli tantárgy taníttatik Évi díj 6 forint. Kik e tantárgyat tanulni kívánják, a beiratásnál jelentkezzenek.

Azon tanulók, kik csak egy tantárgyból kaptak elégtelen tanjegyet, a jövő iskolai év kezdetén javító vizsgálatot tehetnek. Ha ilyen tanuló erkölcs magaviseleti érdemjegye „Kevésbé szabályszerű“ v. „rossz“ javító vizsgálatot nem tehet. Azon tanulók, kik két tárgyból kaptak „elégtelen“ tanjegyet, a győri tankerület kir. főigazgatóságához 50 kros bélyeggel ellátott, utolsó isk. bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványaikat július hó 5-ig az igazgatóságnál adják be. A minist. rend. értelmében javítóvizsgálati engedély nem adható meg két tárgyból bukott tanulónak: 1.) ha az erkölcsi magaviseletből „kevésbé szabályszerű“ vagy „rossz“ tanjegyek van; 2.) ha az egyik „elégtelen“ tanjegyet a „magyar nyelv“-ből vagy „mennyeségtanból“ kapták. Az ugyanazon osztályban másodszor bukott tanulók pedig többé nem ismételkedhetnek.

Minden tanuló a felvételre személyesen és rendszerint atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbízottja kíséretében tartozik az illető osztály főjénél jelentkezni. Megjegyzendő, hogy minden tanuló a beiratásnál, az utolsó évről való bizonyítványát bemutatni tartozik. Azon szülők, vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük vagy gyámfiuk fölvételekor **alkalmas helyettést kötelesek bemutatni, kire a házi felügyelet- és nevelésre nézve kötelességüket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésére bízott tanulóra nézve az igazgatóság az értesítést elfogadhassa.** Az egész évi tandíj 24 frt. Vall. közokt. minist. 58636. sz. r. Minden tanuló

3 frt. felvételi díjt fizet; ezenkívül tartozik az ifjúsági könyvtárra mindenki 1 frtot, énekekre 60 krt, az értesítőre 50 krt, tintára 20 krt fizetni. — Az evangélikus tanulók évenként 2 frtot, az izraeliták pedig 3 frtot fizetnek — melynek fele a beiratáskor, a másik fele pedig február hó első hetében lefizetendő. A díjak visszafizetése semmi esetre sem történhetik meg. A vegytani gyakorlatokért (a szereket bele tudva) 20 frt, a gyorsírásért 4 frt, a könyvvitel tanért 6 frt. fizetendő előre, félévi részletekben.

A nmsgu vallás- közokt. m. kir. ministeriumhoz tandíjmentességért való czlmzett kérvények október hó 1-jéig az igazgatóságnál benyújtandók. A nm. vall. és közokt. m. k. minist. 238ll. sz. r. szerint a fél tandíj fizetéstől felmenthetők oly szegény és jó magaviseletű tanulók, kik minden tantárgyból jeles, vagy legalább jó tanjegyet képesek felmutatni. Az egész tandíjfizetéstől felmentést csak oly tanulók nyernek, kik „jó“ erkölcsi jegy mellett minden rendes elméleti tantárgyból „jeles“, — vagy a „jeles“ tanjegy mellett csak egy „jó“ tanjegyet mutatnak fel.

Tekintve azt, hogy a tanulók ugy a tanulmányokban, valamint az erkölcsökben többnyire azért maradnak el, mert a szülők a viszonyokat nem ismerván, a házi felügyeletnek kellő megválasztására elég gondot nem fordítanak, ajánlom, miszerint csak oly helyre adják fiaikat, hol a tanulók a kívánt testi gondozásban és felügyeletben részesülnek és pontos házi rendre szoktattatnak, az olcsóbb ellátást tehát csak a jelzett feltételek constataálásánál válaszszák.

Figyelmeztetem **az izraelita vallásu szülőket**, kik gyermekeiket a **szombati és más ünnepnapí írás- és rajzolásból felmentetni óhajtják**, hogy a nm. vallás- közoktatási m. kir. minister urnak 1892. 55,711 sz. rendelete folytán ezen felmentést a beiratás alkalmával kérvény alapján az igazgató, adja meg. Továbbra is érvényben marad azon rendelet, hogy a felmentett tanuló. az illető leckeórában felmentettsége daczára jelen tartozik lenni, s ha lehetséges, pl. a mennyiségtanból, szóbeli feleletre is kihívható. Ha az osztály kizárólag feladat-írással vagy rajzolással van elfoglalva, s magyarázat nem fordul elő, a felmentett tanulót ez idő alatt ugyane tantárgyak elméleti vagy értelmező leckeiből kell examinálni vagy ismétlő tanulással foglalkoztatni.

IX.

Statistikai táblázatok.

I. A tanulók általános áttekintése.

O s z t á l y	A t a n u l ó k s z á m a										Tandijra nézve						Fizetésre nézve					V.	
	A tanév elején						A tanév végén					I. félévben			II. félévben			felvételi díj	tandij az I. félévben	tandij a II. félévben	könyvtári díj	értéstitői díj	Öztöndijas volt
	Beiratott		összesen nyilvános és magán tanuló	több mint az 1891-92. tanévben	kevesebb mint az 1889/90. tanévben	ismétlő	nyilvános	magán	összesen nyilvános és magán tanuló	több mint az 1888-89. tanévben	kevesebb mint az 1891/92. tanévben	egész tandij fizető	fél tandij fizető	tandijmentes	egész tandij fizető	fél tandij fizető	tandijmentes						
	nyilvános	magán																					
I.	62	2	64	—	6	5	59	1	60	—	1	64	—	—	54	6	—	192	570	522	60	32.	—
II.	45	5	50	7	—	4	44	5	49	9	—	50	—	—	47	2	—	150	408	441	45	25.—	1
III.	36	1	37	—	—	4	34	1	35	2	2	33	2	2	29	5	1	117	297	270	36	19.—	1
IV.	28	1	29	2	5	2	27	1	28	—	3	27	1	1	26	1	1	116	283	238	28	14.50	2
V.	16	2	18	—	1	—	16	2	18	—	—	15	—	3	15	—	3	54	125	135	16	8.50	—
VI.	17	—	17	7	—	—	17	—	17	7	—	15	1	1	16	—	1	51	135	144	17	8.59	2
VII.	8	1	9	—	—	—	8	1	9	—	—	8	—	1	7	1	1	27	90	54	8	4.50	—
VIII.	10	—	10	—	—	—	10	—	10	—	—	8	—	2	8	—	2	30	72	72	10	5.—	3
Összesen	223	11	234	16	12	15	215	11	226	18	6	220	4	10	202	15	9	702	1915	1804	23	117.—	9

2. Általános áttekintés.

O s z t á l y o k	A tanulók közt vallásra nézve volt					A tanulók közt anya-nyelvre nézve volt					A tanulók nyelv-ismerete		A tanulók szülei közt polgári állásra nézve volt																
	róm. kath.	ág. evang.	ev. reform.	mózes hitv.	összesen	magyar	német	horvát	más nyelvű	összesen	csak magyarul beszél	csak németül beszél	hányan tudtak magyarul?	őstermelő			iparos			keresk. vállalk.			tisztviselő		katona	más értelmiségi	szem. szolgálatból élő	magánzó	összesen
														nagybirt. és bérlő	kisbirt. és bérlő	alkalmazott	nagy iparos	kis iparos	alkalmazott	nagy kereskedő	kis kereskedő	alkalmazott	köz tisztviselő	magán és társulati					
I.	37	7	1	15	60	41	19	—	—	60	7	—	60	—	10	—	—	18	—	—	10	—	5	5	—	5	4	3	60
II.	27	7	1	14	49	22	27	—	—	49	1	—	49	1	5	—	1	8	—	3	15	—	1	7	—	—	4	4	49
III.	23	4	—	8	35	5	29	1	—	35	—	—	35	2	3	—	1	7	—	—	9	—	3	6	—	2	2	—	35
IV.	10	7	1	10	28	14	13	1	—	28	2	—	28	—	1	—	3	5	—	2	4	—	2	6	2	3	—	—	28
V.	9	5	—	4	18	10	8	—	—	18	—	—	18	—	4	1	1	6	1	—	3	—	1	—	—	—	—	1	18
VI.	11	3	—	3	17	10	7	—	—	17	—	—	17	1	1	—	—	2	—	1	2	—	2	1	—	2	1	4	17
VII.	7	2	—	—	9	6	3	—	—	9	—	—	9	2	1	1	2	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	9
VIII.	4	4	—	2	10	4	6	—	—	10	—	—	10	1	—	—	—	4	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	10
Összesen	138	39	3	56	226	112	112	2	—	226	10	—	226	7	25	2	8	51	1	9	44	—	14	25	2	12	12	14	226

3. Általános áttekintés.

A tanulók életkora a tanév végén																	A tanulók illetősége:								
O s z t á l y o k	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	több	Összesen	helybeli	megyebeli	más megyebeli	finnei és kerületbeli	horvát és szlavonországi	más állambeli				Összesen
	é l e t é v e t b e t ö l t ö t t e																				ausztriai				
I.	—	1	9	16	21	13	—	—	—	—	—	—	—	—	60	31	17	9	—	1	2	—	—	—	60
II.	—	—	9	11	18	8	4	—	—	—	—	—	—	—	49	22	11	15	—	—	1	—	—	—	49
III.	—	—	—	6	8	17	11	3	—	—	—	—	—	—	35	11	6	8	—	—	—	—	—	—	35
IV.	—	—	—	—	6	8	9	3	2	—	—	—	—	—	28	14	5	7	1	1	1	—	—	—	28
V.	—	—	—	—	—	—	10	6	3	—	—	—	—	—	18	6	5	7	—	—	—	—	—	—	18
VI.	—	—	—	—	—	—	1	3	8	2	3	—	—	—	17	4	4	9	—	—	—	—	—	—	17
VII.	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	1	1	—	—	9	—	1	7	—	—	1	—	—	—	9
VIII.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	2	—	—	10	5	2	3	—	—	—	—	—	—	10
Összesen	—	1	18	33	53	46	35	15	19	7	8	3	—	—	226	103	51	65	1	2	5	—	—	—	226

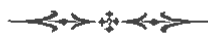
4. Általános áttekintés.

O s z t á l y o k	A tanulók egészségi állapota				A tanulók magaviselete				F e g y e l e m				A tanulók mulasztása			
	Betegségi eset				hány tanuló kapott				Igazgatói megrovásban részesült	tanárcari megrovásban részesült	tanács folytán	kizárattott	a mulasztott tanítási órák közül		Hány tanuló nem mulasztott	Hány tanuló mulasztott igazolatlanul
	nem járványos		járványos	meghalt	jó	szabályszerű	kevésbé szabályszerű	rossz					igazoltatott	nem igazoltatott		
	könnyű	súlyos														
I.	140	1	—	—	43	17	—	—	—	—	3	—	840	2	28	—
II.	38	4	—	—	33	11	—	—	—	—	—	—	979	—	3	—
III.	77	2	—	—	17	16	—	—	1	—	—	—	947	4	5	4
IV.	56	2	—	—	15	12	—	—	3	—	—	—	759	1	2	1
V.	38	—	—	—	15	1	—	—	—	—	—	—	354	—	3	—
VI.	71	—	—	—	14	3	—	—	—	—	—	—	583	—	—	—
VII.	21	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	127	—	1	—
VIII.	42	2	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	607	—	1	—
Összesen . .	483	10	—	—	154	60	—	—	4	—	3	—	5196	7	43	5

5. A tanulásban tett előmenetelről.

a) A r e n d e s t á r g y a k a t v é v e									
és pedig	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
	o s z t á l y b a n								
minden tantárgyból jeles eredménynyel	1	2	—	1	—	—	2	3	9
minden tantárgyból legalább jó eredménynyel	8	5	2	2	3	3	—	2	25
minden tantárgyból legalább elégséges eredménynyel	29	25	25	16	13	13	7	5	133
egy tantárgyból elégtelen eredménynyel	12	11	5	4	2	—	—	—	34
két tantárgyból elégtelen eredménynyel	3	4	1	4	—	—	—	—	12
több tantárgyból elégtelen eredménynyel	7	2	2	1	—	1	—	—	13
Összesen	60	49	35	28	18	17	9	10	226

TARTALOM.

- I. Az önképző körökről.
- II. Az elvégzett tananyag.
 - a) Rendes tantárgyak;
 - b) Rendkívüli tantárgyak;
 - c) Az 1893/4. tanévre 889/1892/3. sz. a. engedélyezett tankönyvek jegyzéke;
- III. Adatok a tanoda történetéhez.
 - a) Az 1892/3. tanév kezdete;
 - b) Változások a tanári karban;
 - c) A tanulók egészségi állapota;
 - d) Erkölc, — figyelem, szülőkkel való érintkezés;
 - e) Vallásbeli gyakorlatok;
 - f) Iskolai ünnepélyek;
 - g) Kirándulások;
 - h) Játékhelyek;
 - i) Látogatások;
 - k) Vizsgálatok;
 - l) Tanárok irod. működése;
 - m) Berzsenyi-kör;
 - n) Fontosabb rendeletek; 1892 jul 1-től 1893. jun. végeig.
- IV. Tanszergyűjtemények szaporítása;
- V. Jótékonyság;
 - a) Ösztöndijas tanulók;
 - b) Segélyegyesület és tanulók betegszobája. — Zászlóalap.
 - c) Deákalap;
- VI. A tanárok és azoknak működési köre.
- VII. A tanulók érdemjegyei.
- VIII. Figyelmeztetés az 1893/4. vére.
- IX. Statisztikai Táblázatok.

